

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
EKONOMIKAS UN VADĪBAS FAKULTĀTE
Grāmatvedības un audita katedra

**LIELĀKO NODOKĻU MAKSĀTĀJU UN TO VEIKTO
NODOKĻU MAKSĀJUMU RAKSTUROJUMS UN
ANALĪZE LATVIJĀ
2011. - 2013. GADĀ**

The Description and Analysis of Latvia`s Biggest Taxpayers and their
Tax Payments in 2011 - 2013

DIPLOMDARBS

Grāmatvedības, analīzes un audita profesionālā bakalaura studiju programma

Autors: **Ilze Korte**

Stud. apl. Nr.: ik10211

Darba vadītājs: docente Dr.ekon. Dagnija Daņēviča

RĪGA 2014

ANOTĀCIJA

Diplomdarba tēma ir Latvijas lielāko nodokļu maksātāju veikto nodokļu maksājumu raksturojums un analīze 2011. - 2013. gadā. Darba mērķis ir veikt lielāko nodokļu maksātāju darbības un finanšu analīzi, lai noskaidrotu, kas raksturo šos uzņēmumus, kādi faktori tos ietekmējuši, kā arī sniegt priekšlikumus lielāko nodokļu maksātāju pozitīvās pieredzes pārņemšanai.

Diplomdarbs sastāv no 3 nodaļām, kas ietver nodokļu maksātāju, valsts kopbudžeta nodokļu ieņēmumu un lielāko nodokļu maksātāju raksturojumu un analīzi. Darba rezultātā ir izdarīti secinājumi un sniegti priekšlikumi.

Diplomdarba apjoms ir 67 lapaspuses un 16 pielikumi, rezultātu pārskatāmībai ir izmantotas 37 tabulas. Darba izstrādes procesā tika izmantoti 69 informācijas avoti.

Atslēgvārdi: nodokļu maksātāji, nodokļu ieņēmumi, nodokļu maksājumi, nodokļu maksātāju analīze.

ANNOTATION

The topic of research paper is description and analysis of Latvia`s biggest taxpayers and their tax payments in 2011-2013. The aim of the research paper is to analyse the activities and finances of biggest taxpayers to determine their characteristics, factors that influenced them, and submit proposals for the spreading wider their positive experience.

The work consists of 3 sections that include description and analysis of taxpayer`s characteristics, tax revenues in consolidated government budget, Latvia`s biggest taxpayers as well as conclusions and proposals.

The research paper contains 67 pages, inclusive 37 graphs and 16 appendices. 69 sources of information have been used in the development of this research paper.

Key words: taxpayer, tax revenues, tax payments, analysis of taxpayers.

SATURS

APZĪMĒJUMU SARAKSTS	7
IEVADS	8
1. NODOKĻU MAKSĀTĀJU RAKSTUROJUMS LATVIJĀ.....	10
1.1. Latvijas nodokļu maksātāju veidu raksturojums.....	10
1.2. Padziļinātās sadarbības programma.....	14
1.3. Nodokļu maksātāju iedalījums pēc lieluma.....	16
1.4. Lielāko nodokļu maksāju noteikšana.....	19
2. NODOKĻU RAKSTUROJUMS LATVIJĀ.....	24
2.1. Nodokļu veidu raksturojums Latvijā.....	24
2.2. Budžeta veidošanas raksturojums un budžeta ieņēmumu no nodokļu maksājumiem raksturojums un analīze	32
3. LIELĀKO NODOKĻU MAKSĀTĀJU LATVIJĀ RAKSTUROJUMS UN ANALĪZE.....	36
3.1. Uzņēmumu un to maksāto nodokļu raksturojumam izmantotās metodes.....	36
3.2. ORLEN Latvija, SIA darbības, finanšu un nomaksāto nodokļu raksturojums un analīze	39
3.3. LATVIJAS GĀZE, AS darbības, finanšu un nomaksāto nodokļu raksturojums un analīze	42
3.4. STATOIL FUEL & RETAIL LATVIA, SIA darbības, finanšu un nomaksāto nodokļu raksturojums un analīze	45
3.5. NESTE LATVIJA, SIA darbības, finanšu un nomaksāto nodokļu raksturojums un analīze	48
3.6. Latvijas dzelzceļš, VAS darbības, finanšu un nomaksāto nodokļu raksturojums un analīze	49
3.7. Latvenergo, AS darbības, finanšu un nomaksāto nodokļu raksturojums un analīze	52
3.8. Philip Morris Latvia, SIA darbības, finanšu un nomaksāto nodokļu raksturojums un analīze	55
3.9. Baltic Sales Network, SIA darbības, finanšu un nomaksāto nodokļu raksturojums un analīze	57
3.10. Lukoil Baltija R, SIA darbības, finanšu un nomaksāto nodokļu raksturojums un analīze	58

3.11. Latvijas Balzams, AS darbības, finanšu un nomaksāto nodokļu raksturojums un analīze	60
3.12. Lielāko nodokļu maksātāju darbības, finanšu un nomaksāto nodokļu datu apkopojums	63
SECINĀJUMI.....	66
IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN AVOTI.....	68
PIELIKUMI.....	74
1. pielikums. Nodokļu maksātāju (juridisko personu) skaits 2014. gada 1. decembrī	
2. pielikums. Padziļinātās sadarbības programmas dalībnieku reģistrs	
3. pielikums. Nodokļu ieņēmumu riski un nodokļu maksātāju segmenti	
4. pielikums. Lielākie nodokļu maksātāji 1997. – 2013. gadā	
5. pielikums. Nodokļu ieņēmumu sadalījums pa budžetiem procentos no kopējiem ieņēmumiem 2014. gadā	
6. pielikums. Konsolidētā kopbudžeta nodokļu ieņēmumi un to sadalījums pa budžetiem un nodokļu veidiem 2011. - 2013. gadā	
7. pielikums. Degvielas, cietā, šķidrā un gāzveida kurināmā un līdzīgu produktu vairumtirdzniecības nozares (NACE 2 kods 46.71) uzņēmumu un ORLEN Latvija, SIA rādītāji latos 2011. - 2013. gadā	
8. pielikums. Gāzveida kurināmā sadales pa cauruļvadiem nozares (NACE 2 kods 35.22) uzņēmumu un LATVIJAS GĀZE, AS rādītāji latos 2011. - 2013. gadā	
9. pielikums. Degvielas mazumtirdzniecība degvielas uzpildes stacijās nozares (47.30) Degvielas, cietā, šķidrā un gāzveida kurināmā un līdzīgu produktu vairumtirdzniecības nozares (46.71), Mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos, kuros galvenokārt pārdod pārtikas preces, dzērienus vai tabaku, nozares (47.11) uzņēmumu un STATOIL FUEL & RETAIL LATVIA, SIA rādītāji latos 2011. - 2013. gadā	
10. pielikums. Degvielas mazumtirdzniecības degvielas uzpildes stacijās nozares (47.30) uzņēmumu un NESTE LATVIJA, SIA rādītāji latos 2011. - 2013. gadā	
11. pielikums. Dzelzceļu un metro būvniecības nozares (42.12), Sauszemes transporta palīgdarbību nozares (52.21) uzņēmumu un Latvijas dzelzceļš, VAS rādītāji latos 2011. - 2013. gadā	
12. pielikums. Elektroenerģijas ražošanas nozares (35.11), Elektroenerģijas tirdzniecības nozares (35.14) uzņēmumu un Latvenergo, AS rādītāji latos 2011. - 2013. gadā	
13. pielikums. Tabakas izstrādājumu vairumtirdzniecības nozares (46.35) uzņēmumu un PHILIP MORRIS LATVIA, SIA rādītāji latos 2011. - 2013. gadā	

14. pielikums. Tabakas izstrādājumu vairumtirdzniecības nozares (46.35) uzņēmumu un Baltic Sales Network, SIA rādītāji latos 2011. - 2013. gadā

15. pielikums. Degvielas mazumtirdzniecība degvielas uzpildes stacijās nozares (47.30) Degvielas, cietā, šķidrā un gāzveida kurināmā un līdzīgu produktu vairumtirdzniecības nozares (46.71) uzņēmumu un LUKoil Baltija R, SIA rādītāji latos 2011. - 2013. gadā

16. pielikums. Spirtu destilēšanas, rektificēšanas un maisīšanas nozares (11.01) uzņēmumu un Latvijas balzams, AS rādītāji latos 2011. - 2013. gadā

APZĪMĒJUMU SARAKSTS

CSP – Centrālā statistikas pārvalde

DRN – dabas resursu nodoklis

IIN – iedzīvotāju ienākuma nodoklis

NĪN – nekustamā īpašuma nodoklis

PVN – pievienotās vērtības nodoklis

UIN – uzņēmumu ienākuma nodoklis

VID – Valsts ieņēmumu dienests

VSAOI – valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas

IEVADS

Līdzekļu trūkums budžetā ir viens no galvenajiem iemesliem, kas tiek minēts valdības, valsts iestāžu un pašvaldību pārstāvju atbildēs uz sabiedrības pieprasījumu pēc uzlabojumiem izglītības, zinātnes, kultūras, drošības un citās jomās. Ņemot vērā to, ka lielu daļu no valsts kopbudžeta veido nodokļu ieņēmumi, to palielināšana varētu sekmēt Latvijas attīstību. Zinot, kas ir lielākie nodokļu maksātāji un kādu faktoru ietekmē tie par tādiem ir kļuvuši, var novērtēt to pozitīvās un negatīvās puses un veicināt pozitīvo pušu attīstību arī citos uzņēmumos. Pieejamā literatūra par nodokļu maksātājiem galvenokārt informē nodokļu maksātājus par to, kā atbilstoši normatīvajiem aktiem veikt nodokļu samaksu, vai kā no tās izvairīties. Nodokļu maksātāji un valsts tiek pretstāvēti, un katra puse otrā saskata negatīvo. Ja valsts veicinātu tādu uzņēmumu, kas valstij dod lielākus ieņēmumus, attīstību, iegūtu gan valsts, gan paši uzņēmumi.

Darbā ir pētīti lielākie nodokļu maksātāji, izvērtējot to raksturīgākās īpatnības salīdzinājumā ar attiecīgās nozares uzņēmumu rādītājiem.

Mērķis – veikt lielāko nodokļu maksātāju darbības un finanšu analīzi, lai noskaidrotu, kas raksturo šos uzņēmumus un kādi faktori tos ietekmējuši, kā arī sniegt priekšlikumus lielāko nodokļu maksātāju pieredzes izplatīšanai citu uzņēmumu vidū.

Mērķa sasniegšanai veicamie uzdevumi ir šādi:

- normatīvajos aktos noteikto prasību, plašsaziņas līdzekļos pieejamās informācijas un VID tīmekļa vietnē pieejamo datu izpēte attiecībā uz nodokļu maksātājiem, nodokļu veidiem, lielajiem nodokļu maksātājiem un lielākajiem nodokļu maksātājiem;
- datu par nodokļu ieņēmumiem valsts kopbudžetā apkopošana un analīze;
- lielāko nodokļu maksātāju finanšu analīze;
- uz finanšu analīzes pamata izdarīti secinājumi un sniegti priekšlikumi.

Saturs ir iekļauts trīs nodaļās. Lai noskaidrotu, kā tiek skaidrots termins „lielākie nodokļu maksātāji”, pirmajā nodaļā ir izpētīts, kas par nodokļu maksātājiem ir teikts normatīvajos aktos, kāds ir nodokļu maksātāju iedalījums, kā nosaka lielos un lielākos nodokļu maksātājus. Lai gūtu priekšstatu par to, kādi ir nodokļi un to nozīme valsts kopbudžetā, otrajā nodaļā ir izpētīti Latvijas nodokļu veidi, ir noteikti nodokļi, kas attiecas uz lielajiem nodokļu maksātājiem, kā arī analizēti nodokļu ieņēmumi pa nodokļu veidiem valsts konsolidētajā kopbudžetā. Trešajā nodaļā ir veikta katra lielākā nodokļu maksātāja darbības jomas un finanšu analīze, analīzes rezultāti ir apkopoti, un noteiktas uzņēmumu raksturīgākās īpašības. Darba rezultātā ir izdarīti secinājumi un sniegti priekšlikumi lielo nodokļu maksātāju skaita un/vai apmēra palielināšanai.

Pētījuma metodes ir šādas: finanšu analīzes metodes un statistiskās analīzes metodes – salīdzināšana un strukturālā analīze.

Pētījums par nodokļu ieņēmumiem un lielākajiem nodokļu maksātājiem attiecas uz laika posmu no 2011. līdz 2013. gadam. Šāds laika periods ļauj spriest par uzņēmumu attīstības dinamiku, neizmantojot krīzes laika datus. Pētījums par nodokļu veidiem attiecas uz 2013. gadu, šajā laikā nodokļu atšķirības no 2014. gada ir minimālas. VID noteikto lielāko nodokļu maksātāju izpēte attiecas uz laika posmu no 1997. gada līdz 2013. gadam, jo šajā laikā ik gadu VID ir noteicis lielākos nodokļu maksātājus.

Pētījumā ir izmantoti normatīvie akti, kas nosaka nodokļu veidus un nodokļu maksātājiem izvirzāmās prasības. Dati par normatīvajiem aktiem, nodokļiem un nodokļu maksātājiem ir iegūti VID tīmekļa vietnē un LR tiesību aktu vietnē likumi.lv. Dati par nodokļu ieņēmumiem ir apkopoti, izmantojot Valsts kases tīmekļa vietnē pieejamos valsts un pašvaldību budžetu pārskatus. Informācija par lielākajiem nodokļu maksātājiem un to noteikšanu ir iegūta no plašsaziņas līdzekļiem. Lielāko nodokļu maksātāju darbības nozaru analīzē ir izmantoti Lursoft sagatavotie statistikas dati, bet finanšu un nodokļu analīze veikta, pamatojoties uz uzņēmumu gada pārskatiem par 2011., 2012. un 2013. gadu.

1. NODOKĻU MAKSĀTĀJU RAKSTUROJUMS LATVIJĀ

1.1. Latvijas nodokļu maksātāju veidu raksturojums

Lai noskaidrotu, ko apraksta termins „lielākie nodokļu maksātāji”, ir jāizpēta termins „nodokļu maksātāji”.

Atbilstoši 02.02.1995. LR likuma „Par nodokļiem un nodevām” 1. pantā dotajai definīcijai nodokļu maksātāji ir Latvijas Republikas vai ārvalstu fiziskās un juridiskās personas un uz līguma vai norunas pamata izveidotas šādu personu grupas vai to pārstāvji, kas veic ar nodokli apliekamas darbības vai kam tiek garantēts ienākums nākotnē.¹

Nodokļu maksātāju klasifikācija ir dota 02.02.1995. LR likuma „Par nodokļiem un nodevām” 14. pantā: Latvijas Republikas likumos noteiktos nodokļus (nodevas) maksā iekšzemes nodokļu maksātāji (rezidenti) un ārvalstu nodokļu maksātāji (nerezidenti).²

Ekonomikas skaidrojošajā vārdnīcā termins “nodokļu maksātājs” tiek skaidrots vienkāršāk - juridiska vai fiziska persona, kurai, pamatojoties uz esošajiem likumiem, ir pienākums maksāt nodokļus.³

No iepriekš minētā var secināt, ka nodokļu maksātājus var iedalīt šādi:

- fiziskas un juridiskas personas;
- rezidenti un nerezidenti.

Sīkāku nodokļu maksātāju iedalījumu pēc dažādiem kritērijiem (fiziskām personām – vecuma, uzņēmumiem - lieluma, reģistrācijas vietas u. c.) piemēro atsevišķu nodokļu likmju, nodokļu objektu un maksāšanas termiņu diferencēšanai.

Nodokļu maksātāju reģistrācijas noteikumi ir doti 02.02.1995. LR likuma „Par nodokļiem un nodevām” 15¹. pantā.⁴ Uzņēmumu reģistrs reģistrē komersantus un to filiāles, kooperatīvās sabiedrības, individuālos uzņēmumus, zemnieku vai zvejnieku saimniecības, ārvalstu komersanta filiāles, ārvalstu komersanta pārstāvniecības, ārvalstu komersanta pārstāvjus, organizāciju pārstāvniecības un pārstāvjus, Eiropas ekonomisko interešu grupas, Eiropas komercsabiedrības, Eiropas kooperatīvās sabiedrības, politiskās partijas, biedrības un nodibinājumus, arodbiedrības, reliģiskās organizācijas un to iestādes arī kā nodokļu

---

¹ LR likums *Par nodokļiem un nodevām*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 26, 18.02.1995., Valdības Ziņotājs Nr. 7, 13.04.1995. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=33946&search=on> (skatīts 08.12.2014.)

² turpat

³ *Ekonomikas skaidrojošā vārdnīca*. Rīga, Izdevniecība “Zinātne”, 2000. 333.lpp.

⁴ LR likums *Par nodokļiem un nodevām*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 26, 18.02.1995., Valdības Ziņotājs Nr. 7, 13.04.1995. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=33946&search=on> (skatīts 08.12.2014.)

maksātājus un piešķir vienoto vienpadsmitzīmju reģistrācijas kodu. Uzņēmumu reģistra izsniegtā reģistrācijas apliecība vienlaikus ir arī nodokļu maksātāja apliecība. Tās juridiskās personas, kuras saskaņā ar likumiem nav jāreģistrē Uzņēmumu reģistrā, kā nodokļu maksātājus reģistrē VID.

27.03.2001. MK noteikumi Nr. 150 "Noteikumi par nodokļu maksātāju un nodokļu maksātāju struktūrvienību reģistrāciju Valsts ieņēmumu dienestā" nosaka kārtību, kādā nodokļu maksātāji ir reģistrējami VID Nodokļu maksātāju reģistrā, kā arī VID iesniedzamos dokumentus (minēto noteikumu 1. punkts).¹

VID reģistrē fiziskas un juridiskas personas.

VID kā nodokļu maksātājus reģistrē **fiziskas personas**, kuras:

- gūst ienākumus, pamatojoties uz darba tiesiskajām attiecībām, un kuras neveic saimniecisko darbību;
- veic saimniecisko darbību;
- ir darba devēji - fiziskas personas, kuras pašas nodarbina darba ņēmējus vai apmaksā darba ņēmēja darbu;
- ir pašnodarbinātie.

VID kā nodokļu maksātājus reģistrē šādas **juridiskas personas**:

- no budžeta finansētās institūcijas;
- reliģiskās organizācijas un to iestādes;
- arodbiedrības;
- ārvalstu diplomātiskās un konsulārās pārstāvniecības;
- zvērinātu advokātu biroji;
- zvērinātu notāru prakses vietas;
- nerezidentu (ārvalsts komersantu) pastāvīgās pārstāvniecības;
- nodokļu maksātāju struktūrvienības.

Tātad, lai gan lielāko daļu nodokļu maksātāju – uzņēmumus – reģistrē Uzņēmumu reģistrs, daļu nodokļu maksātāju reģistrē arī VID.

Nodokļu maksātāju pienākumi ir noteikti 02.02.1995. LR likuma „Par nodokļiem un nodevām” 15. pantā.² Nodokļu maksātājiem ir jāreģistrē maksājumi, jāaprēķina un noteiktajā laikā jānomaksā nodokļi, jāizdara ieturējumi, jāiesniedz normatīvajos aktos noteiktās atskaites

---

¹ MK noteikumi Nr. 150 *Noteikumi par nodokļu maksātāju un nodokļu maksātāju struktūrvienību reģistrāciju Valsts ieņēmumu dienestā*. Ministru kabinets, Latvijas Vēstnesis, Nr. 52, 30.03.2001. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://m.likumi.lv/doc.php?id=6242> (skatīts 08.12.2014.)

² LR likums *Par nodokļiem un nodevām*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 26, 18.02.1995., Valdības Ziņotājs Nr. 7, 13.04.1995. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=33946&search=on> (skatīts 08.12.2014.)

un jāsniedz informācija pēc kompetento institūciju pieprasījuma. Fiziskajām personām kā nodokļu maksātājiem ir noteikti arī papildu pienākumi.

Nodokļu maksātāju tiesības ir noteiktas 02.02.1995.LR likuma „Par nodokļiem un nodevām” 16. pantā.¹ Nodokļu maksātājiem ir tiesības izmantot nodokļu atvieglojumus un atlaides, iepazīties ar normatīvajiem dokumentiem, pārbaudes un revīzijas materiāliem, apstrīdēt un pārsūdzēt nodokļu administrācijas lēmumus, noteiktā laikā iesniegt iesniegumu par nodevu samaksas pārskatīšanu, nodokļu deklarācijas labojumus vai precizējumus, saņemt pārmaksāto nodokļu summas un nepareizi piedzīto maksājumu summas, saņemt izziņas par nodokļu nomaksu.

VID tīmekļa vietnē ir pieejama informācija par nodokļu maksātāju skaitu Latvijā katra mēneša 1. datumā. Piemēram, 2014. gada 1. decembrī Latvijas nodokļu maksātāju – juridisko personu skaits bija 215 832 personas. Nodokļu maksātāju iedalījums pa reģioniem ir dots 1.1. tabulā 1. pielikumā.² No tabulā sniegtās informācijas var secināt, ka no 215 832 nodokļu maksātājiem – juridiskām personām – lielie nodokļu maksātāji ir 1213, t.i. tikai 0,56 %. Visvairāk nodokļu maksātāju ir Rīgā. Rīgas nodokļu maksātāji ir 50,76% no visiem Latvijas nodokļu maksātājiem.

Informācija par nodokļu maksātāju – juridisko personu - skaitu no 2005. gada 1. decembra līdz 2014. gada pirmajam decembrim ir sniegta 1.2. tabulā. Nodokļu maksātāju skaits katru gadu pieaug. To var vērtēt pozitīvi, lai gan daļēji pieauguma iemesls varētu būt tāds, ka uzņēmumi, kas vairs neveic komercdarbību, netiek likvidēti.

1.2.tabula

Nodokļu maksātāju skaits Latvijā no 2005. gada 1. decembra līdz 2014. gada 1. decembrim*

Gads	Nodokļu maksātāju skaits
2005	129 938
2006	140 389
2007	145 205
2008	151 566
2009	154 884
2010	160 438
2011	176 521
2012	191 138
2013	204 958
2014	215 832

* Autores veidota, izmantojot VID datus. Pieejams:

<https://www.vid.gov.lv/default.aspx?tabid=11&id=78&hl=1> (skatīts 08.12.2014.)

¹ LR likums *Par nodokļiem un nodevām*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 26, 18.02.1995., Valdības Ziņotājs Nr. 7, 13.04.1995. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=33946&search=on> (skatīts 08.12.2014.)

² *Nodokļu maksātāji*. Pieejams: <https://www.vid.gov.lv/default.aspx?tabid=11&id=78&hl=1> (skatīts 08.12.2014.)

1995. gadā VID izveidoja Lielo nodokļu maksātāju pārvaldi, kuras pārraudzībā tika nodoti 20 tobrīd lielākie Latvijas nodokļu maksātāji.¹

Apkopojot informāciju par lielo nodokļu maksātāju skaitu Latvijā no 2005. gada 1. decembra līdz 2014. gada 1. decembrim, ir iegūti 1.3. tabulā sniegtie dati. Tie liecina, ka lielo nodokļu maksātāju skaits pēdējo 2 gadu laikā pakāpeniski samazinās. Tomēr par tendenci to vēl nevar uzskatīt.

1.3.tabula

**Lielo nodokļu maksātāju skaits Latvijā
no 2005. gada 1. decembra līdz 2014. gada 1. decembrim***

Gads	Lielo nodokļu maksātāju skaits
2005	311
2006	312
2007	314
2008	327
2009	1162
2010	1146
2011	1197
2012	1271
2013	1247
2014	1213

* Autores veidota, izmantojot VID datus. Pieejams:

<https://www.vid.gov.lv/default.aspx?tabid=11&id=78&hl=1> (skatīts 08.12.2014.)

Latvijā ir divas biedrības, kuru nosaukumos ir minēts termins “nodokļu maksātāji” – 2000. gadā reģistrētā NODOKĻU MAKSĀTĀJU TIESĪBU UN INTEREŠU PĀRSTĀVĪBAS BIEDRĪBA un 2009. gadā reģistrētā Nodokļu maksātāju biedrība.

NODOKĻU MAKSĀTĀJU TIESĪBU UN INTEREŠU PĀRSTĀVĪBAS BIEDRĪBAS mērķis ir sekmēt nodokļu maksātāju tiesību un likumīgo interešu ievērošanu; nodokļus regulējošo normatīvo aktu likumīgu un vienveidīgu piemērošanu; valsts un pašvaldību līdzekļu racionālu izlietošanu; dialogu starp sabiedrību un valsts institūcijām.² Biedrības publiskās aktivitātes nav novērojamas, biedrības gada pārskati nav iesniegti kopš 2007. gada.

Nodokļu maksātāju biedrības darbības mērķi ir sekmēt Latvijas tiesību aktu sakārtošanu atbilstoši starptautiskajām normām uzņēmējdarbības brīvības un veicināšanas jomā; aizsargāt

¹ VID attīstība 1994-2013. Pieejams: <https://www.vid.gov.lv/default.aspx?tabid=4&id=5593&hl=1> (skatīts 10.12.2014.)

² NODOKĻU MAKSĀTĀJU TIESĪBU UN INTEREŠU PĀRSTĀVĪBAS BIEDRĪBA. Pieejams: <http://company.lursoft.lv/nodoklu-maksataju-tiesibu-un-interesu-parstavibas-biedriba/50008053101> (skatīts 10.12.2014.)

biedrības biedrus un Latvijas uzņēmējus pret valsts iestāžu nelikumīgu un patvaļīgu rīcību; izglītēt biedrus un Latvijas uzņēmējus par iespējām aizsargāt savas tiesības un intereses; piedalīties uzņēmējdarbību veicinošu normatīvo aktu izstrādē; veicināt taisnīgu nodokļu nomaksu; veicināt taisnīgu valsts attieksmi pret nodokļu maksātājiem; biedru interešu lobēšanu attiecībā ar valsts un pašvaldības (varas) institūcijām.¹ Lai gan biedrība iesniedz gada pārskatus, tās tīmekļa vietnē minētā jaunākā informācija attiecas uz 2009. gada 25. novembri.² Biedrības pārstāvji publiski izsaka viedokļus par dažādiem jautājumiem (piemēram, par ar IIN neapliekamā minimuma sliekšni, PVN atmaksu) un rīko aptaujas (piemēram, par emigrāciju veicinošiem faktoriem). Kopumā biedrības aktivitātes nevar uzskatīt par nozīmīgām.

Tātad, lai gan nodokļu maksātāju biedrību mērķi varētu būt aktuāli lielākajai nodokļu maksātāju daļai, biedrību darbība neliecina par to, ka šo mērķu sasniegšanā nodokļu maksātāji ir gatavi aktīvi iesaistīties.

Kopumā, izpētot nodokļu maksātāju jautājumu, var secināt, ka nodokļu maksātājs ir persona, kas veic ar nodokli apliekamas darbības vai kam tiek garantēts ienākums nākotnē. Nodokļu maksātāji tiek dalīti grupās (rezidenti un nerezidenti, fiziskas un juridiskas personas), dažādām nodokļu maksātāju grupām tiek izvirzītas dažādas prasības, tām ir jāievēro dažādi noteikumi. Nodokļu maksātājus reģistrē gan Uzņēmumu reģistrā, gan VID. Nodokļu maksātājiem ir pienākums aprēķināt un nomaksāt nodokļus, kā arī sniegt informāciju. Nodokļu maksātājiem ir tiesības saņemt nodokļu atvieglojumus, atlaides, pārmaksas un informāciju.

Nodokļu maksātāju interešu aizstāvība ir pašu nodokļu maksātāju rokās, lai gan attiecībā pret atsevišķu nodokļu maksātāju interesēm valsts izrāda lielāku pretimnākšanu.

1.2. Padziļinātās sadarbības programma

Uzņēmumiem ir iespējams pievienoties Padziļinātās sadarbības programmai, tā iegūstot labvēlīgāku attieksmi pret savām interesēm likumos noteikto normu robežās.

---

¹ *Nodokļu maksātāju biedrība*. Pieejams: <http://company.lursoft.lv/nodoklu-maksataju-biedriba/40008139060> (skatīts 10.12.2014.)

² *Nodokļu maksātāju biedrība*. Pieejams: <http://nodoklumaksataji.wordpress.com/category/biedribas-jaunumi/> (skatīts 10.12.2014.)

1995. gada 2. februāra LR likuma „Par nodokļiem un nodevām” 7.¹ pantā, kas stājās spēkā 2012. gada 1. jūlijā, ir noteikts Padziļinātās sadarbības programmas mērķis, dalībnieku tiesības un kārtību, kādā nodokļu maksātājus iekļauj programmā.¹

Padziļinātās sadarbības programmas mērķis ir veicināt nodokļu maksātāju un nodokļu administrācijas ciešāku un efektīvāku sadarbību un mazināt administratīvo slogu. Programmas dalībniekam ir tiesības saņemt noteiktus atvieglojumus un priekšrocības.

Lai kļūtu par Padziļinātās sadarbības programmas dalībnieku, uzņēmumiem Padziļinātās sadarbības programmas komisijai ir jāiesniedz pieteikums. Komisija izvērtē uzņēmuma atbilstību noteiktiem kritērijiem un sniedz atzinumu. Pozitīva atzinuma gadījumā uzņēmumu iekļauj publiski pieejamā Padziļinātās sadarbības programmas reģistrā.

MK 2012. gada 26. jūnija noteikumos Nr. 459 „Noteikumi par Padziļinātās sadarbības programmas darbību” ir noteikti kritēriji Padziļinātās sadarbības programmas dalībnieka statusa iegūšanai, kārtība, kādā iesniedz un izskata pieteikumu dalībai programmā, kārtība, kādā nodokļu maksātāju iekļauj programmā un publicē informāciju par nodokļu maksātāja iekļaušanu Padziļinātās sadarbības programmas dalībnieku reģistrā, kritēriji programmas dalībnieka statusa atņemšanai un kārtība, kādā tiek sniegts Padziļinātās sadarbības programmas komisijas atzinums.²

Kritēriji Padziļinātās sadarbības programmas dalībnieka statusa iegūšanai nosaka, ka uzņēmumam jādarbojas ilgāk par trim gadiem, tam nedrīkst būt lieli nodokļu parādi, darbinieku algām jābūt lielākām vai vienādām ar nozares algām, uzņēmums nedrīkst būt atzīts par vainīgu noziedzīgā nodarījumā vai par maksātnespējīgu, uzņēmuma finanšu rādītājiem ir jāatbilst noteiktām prasībām, uzņēmumam nedrīkst būt bijuši lieli darījumi ar partneriem, kuru darbību ir apturējis VID, uzņēmumā jābūt nodokļu risku vadībai, nomaksātiem nodokļiem noteiktā apmērā un noteiktam darbinieku skaitam.³

Izskatot kritērijus, kam jāatbilst Padziļinātās sadarbības programmas dalībniekiem, var secināt, ka prasības ir daudz, un tās attiecas uz dažādiem uzņēmuma rādītājiem. Tā kā programma ir jauna, kritēriji var tikt precizēti – tie var kļūt stingrāki vai mazāk stingri.

Ņemot vērā to, ka iepriekš minēto noteikumu 3.11. punktā ir teikts, ka, lai nodokļu maksātājs tiktu uzņemts programmā un iegūtu programmas dalībnieka statusu, tam pēdējo triju pārskata gadu laikā vidējam neto apgrozījums pārskata gadā jāpārsniedz 420 0000 *euro*,

---

¹ LR likums *Par nodokļiem un nodevām*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 26, 18.02.1995., Valdības Ziņotājs Nr. 7, 13.04.1995. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=33946&search=on> (skatīts 08.12.2014.)

² MK noteikumi Nr. 459 *Noteikumi par Padziļinātās sadarbības programmas darbību*. Ministru kabinets, Latvijas Vēstnesis, Nr. 106, 06.07.2012. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=249990&search=on> (skatīts 10.12.2014.)

³ turpat

var uzskatīt, ka Padziļinātās sadarbības programmas dalībnieki ir lieli uzņēmumi, tātad – lieli nodokļu maksātāji.

Padziļinātās sadarbības programmas dalībnieku reģistrs ir publicēts LR Finanšu ministrijas tīmekļa vietnē.¹ 2014. gada decembrī tajā bija minēti 54 dalībnieki. Dalībnieku saraksts ir dots 1.4. tabulā 2. pielikumā.

No tabulā sniegtajiem datiem var secināt, ka Padziļinātās sadarbības programmas dalībnieki pārstāv dažādas darbības nozares un to, ka vairāki uzņēmumi ir uzskatījuši par lietderīgu kļūt par tās dalībniekiem.

Ne iepriekš minētajā LR likumā, ne MK noteikumos nav precizētas priekšrocības, ko iegūst Padziļinātās sadarbības programmas dalībnieki. Konkrētas priekšrocības ir noteiktas citos LR likumos un MK noteikumos. Piemēram, Padziļinātās sadarbības programmas dalībniekiem maksas apmēru par Iekšlietu ministrijas Informācijas centra sniegtajiem maksas pakalpojumiem samazina par 10 procentiem; ja atbildīgā persona ir iekļauta Padziļinātās sadarbības programmā, nav jāsniedz galvojums par muitas parādu.

Var secināt, ka Padziļinātās sadarbības programma ir izveidota, lai veicinātu nodokļu maksātāju un nodokļu administrācijas ciešāku un efektīvāku sadarbību un mazinātu administratīvo slogu. Nodokļu maksātāji programmu izmanto. Padziļinātās sadarbības programmas dalībnieku kritēriji liecina, par to, kas VID izpratnē ir uzticams nodokļu maksātājs. Viens no nodokļu maksātāja uzticamības rādītājiem ir tā lielums.

1.3. Nodokļu maksātāju iedalījums pēc lieluma

Uzņēmuma lieluma noteikšanai var izmantot dažādus nosacījumus. Nosacījumi ir noteikti gan Latvijas, gan starptautiskajos normatīvajos aktos, tie mainās.

14.10.1992. LR likuma „Gada pārskatu likums” 1. panta pirmajā daļā ir noteikts, ka šis likums attiecas uz Latvijā reģistrētām komercsabiedrībām, kooperatīvajām sabiedrībām, Latvijā reģistrētām Eiropas ekonomisko interešu grupām, Eiropas kooperatīvajām sabiedrībām un Eiropas komercsabiedrībām, kā arī uz individuālajiem uzņēmumiem,

---

¹ *Padziļinātās sadarbības programmas dalībnieku reģistrs*. Pieejams: http://www.fm.gov.lv/lv/sadalas/nodoklu_politika/padzilinata_sadarbibas_programma/dalibnieku_registrs/44673-padzilinatas-sadarbibas-programmas-dalibnieku-registrs (skatīts 10.12.2014.)

zemnieku un zvejnieku saimniecībām, kuru apgrozījums (ieņēmumi) no saimnieciskajiem darījumiem iepriekšējā pārskata gadā pārsniedz 300 000 *euro*.¹

Minētā likuma 24. pantā ir noteikti vieglāki nosacījumi peļņas vai zaudējumu aprēķina sastādīšanai, tiem uzņēmumiem, kuri nepārsniedz divus no šādiem kritērijiem: bilances kopsumma - 1 400 000 *euro*; neto apgrozījums - 3 400 000 *euro*; pārskata gada vidējais darbinieku skaits - 250.

Savukārt minētā likuma 54. pantā ir noteikts, ka atļauts nesagatavot vadības ziņojumu, naudas plūsmas pārskatu un pašu kapitāla izmaiņu pārskatu, neaprēķināt un nenorādīt finanšu pārskatā atliktā nodokļa aktīvu un saistību summas, kā arī sastādīt saīsinātu pielikumu uzņēmumi, kas nepārsniedz divus no šādiem kritērijiem: bilances kopsumma - 400 000 *euro*; neto apgrozījums - 800 000 *euro*; vidējais darbinieku skaits pārskata gadā - 25.

Var secināt, ka, lielākiem uzņēmumiem ir jāsniedz plašāki un detalizētāki gada pārskati. Viens no iemesliem - lielāka darījumu apjoma dēļ ir lielāka varbūtība, ka ar kādu darījumu saistīti nodokļi nav nomaksāti atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

Arī citos normatīvajos aktos ir noteiktas atšķirīgas prasības dažāda lieluma uzņēmumiem.

2008. gada 6. augusta Komisijas regulas (EK) Nr. 800/2008, kas atzīst noteiktas atbalsta kategorijas par saderīgām ar kopējo tirgu, piemērojot Līguma 87. un 88. pantu (vispārējā grupu atbrīvojuma regula) I pielikuma 2. pantā ir noteikts, ka mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu kategorijā ietilpst uzņēmumi, kam ir mazāk nekā 250 darbinieku un kuru gada apgrozījums nepārsniedz 50 miljonus *euro*, un/vai gada bilance kopumā nepārsniedz 43 miljonus *euro*.² Tātad uzņēmumi, kas pārsniedz šos rādītājus, ir uzskatāmi par lieliem un tiem nav paredzēts atbalsts, ko sniedz maziem un vidējiem uzņēmumiem.

Ekonomikas skaidrojošajā vārdnīcā ir skaidrots termins "lieluzņēmums" - uzņēmums, kas ražo preces vai veic pakalpojumus lielos apjomos, nodarbina daudz darbinieku un izmanto salīdzinoši lielu kapitālu. Piem., 1994. g. Eiropas Savienībā par lieluzņēmumu tika uzskatīts uzņēmums, kura gada preču apgrozījums bija ne mazāks par 8 milj. ASV dolāru, darbinieku skaits pārsniedza 250 cilvēku un bilances pasīvs bija ne mazāks par 8 milj. ASV dolāru.³

Tā kā atbilstoši dažādām normām uzņēmumu lielums tiek vērtēts pēc dažādiem kritērijiem, arī VID nodokļu ieņēmumu risku mazināšanai nodokļu maksātājus grupē četros segmentos pēc to

¹ LR likums *Gada pārskatu likums*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 178, 08.12.2006., Valdības Ziņotājs Nr. 24, 28.12.2006. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=66461&search=on> (skatīts 10.12.2014.)

² KOMISIJAS REGULA (EK) Nr. 800/2008, kas atzīst noteiktas atbalsta kategorijas par saderīgām ar kopējo tirgu, piemērojot Līguma 87. un 88. pantu (vispārējā grupu atbrīvojuma regula). Eiropas Kopienų Komisija, Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis, Nr. L/243, 09.08.2008. Pieejams: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:32008R0800&qid=1418226923649&from=LV> (skatīts 10.12.2014.)

³ *Ekonomikas skaidrojošā vārdnīca*. Rīga, Izdevniecība "Zinātne", 2000. 269.lpp.

lieluma (lielie, vidējie un mazie nodokļu maksātāji, fiziskās personas),¹ izvērtējot saimnieciskās darbības veicēja atbilstību noteiktām prasībām, ņemot vērā tā neto apgrozījumu iepriekšējā taksācijas gadā, budžetā iemaksāto nodokļu kopsummā iepriekšējā taksācijas gadā (pamatkritērijs), vidējo darbinieku skaitu pēdējos 6 mēnešos u.t.t. VID izstrādātie kritēriji lielā nodokļu maksātāja statusa piešķiršanai nav publiski pieejami. Nodokļu maksātājam par to, kas tas ir kļuvis par lielo nodokļu maksātāju, paziņo individuāli. VID izvērtē nodokļu maksātāju atbilstību kritērijiem reizi gadā un attiecīgi iekļauj vai izslēdz uzņēmumus no lielo nodokļu maksātāju saraksta.

Nodokļu ieņēmumu riski atbilstoši nodokļu maksātāju segmentiem² ir doti 1.5. tabulā 3. pielikumā. No tabulas redzams, ka daļa lielo nodokļu maksātāju risku (agresīvās nodokļu plānošanas risks, transferta cenu risks un pārstāvniecību neregistrēšanas risks) būtiski atšķiras no vidējo un mazo nodokļu maksātāju un fizisku personu riskiem (piemēram, nodokļu parādu administrēšanas risks, nelikumīgas izcelsmes preču tirdzniecības risks un neregistrētas saimnieciskās darbības risks). Visiem nodokļu maksātājiem ir kopīgs deklarēšanas pareizības risks.

Lielajiem nodokļu maksātājiem raksturīgo nodokļu plānošanu un optimizāciju var uzskatīt par nodokļu maksātāja darbības organizēšanu tādā veidā, lai optimizētu nodokļu saistības ilgstošā laikposmā, nepārkāpjot likumus un citus valsts noteiktus ierobežojumus, kā arī nemainot ierastās komercdarbības mērķus un uzdevumus.³

Nodokļu optimizācijas metodes var iedalīt šādi: nelikumīga izvairīšanās no nodokļu maksāšanas un legāla nodokļu plānošana.

Nodokļu plānošanas shēmu veidošanā tiek izmantoti šādi elementi⁴:

- nodokļu atvieglojumu izmantošana un likuma nepilnību izmantošana iekšzemē;
- noteiktas uzskaites kārtības izveidošana;
- zemu nodokļu teritoriju un zonu izmantošana;
- nodokļu samaksas termiņa maiņa;
- darījumu formas izvēle un darījumu organizācija.⁵

Savukārt agresīva nodokļu plānošanas būtība ir gūt labumu no nodokļu sistēmas tehniskajām īpatnībām vai neatbilstības starp divām vai vairākām nodokļu sistēmām, lai samazinātu nodokļu saistības.⁶

---

¹ **Ježdakova N.** *Valsts ieņēmumu dienesta un nodokļu maksātāju sadarbība*. 17.02.2011. 4. slaidis. Pieejams: <https://www.vid.gov.lv/getfile.aspx?sid=2718> (skatīts 10.12.2014.)

² **Ježdakova N.** *VID īstenotie pasākumi ēnu ekonomikas apkarošanā*. 11.05.2011. 17. slaidis. Pieejams: <http://www.fm.gov.lv/prevfiles/faili/struktura/CDDE24061176001305123482333871.pdf> (skatīts 10.12.2014.)

³ **Ketners K.** *Nodokļu optimizācijas principi*. Rīga, "Merkūrijs LAT" SIA, 2008. 50.lpp.

⁴ turpat 72.-76.lpp.

⁵ turpat 54.lpp.

⁶ **Ketners K.** *Nodokļu optimizācijas ierobežojumi: pašlaik un ar skatu nākotnē*. *Bilance*, jūlijs, 2014. Nr.13/14 (337/338), 23.lpp.

Kā otrs lielajiem nodokļu maksātājiem raksturīgais nodokļu risks 1.5. tabulā ir minēts transferta cenu risks. Arī to var uzskatīt par vienu no nodokļu optimizācijas veidiem. Transferta cenu risks ir risks, ka darījumos starp viena īpašnieka uzņēmumiem dažādās Eiropas Savienības valstīs preču un pakalpojumu cenas var būt noteiktas lielākas vai mazākas par tirgus cenu. Ar cenas paaugstināšana vai pazemināšana var samazināt uzņēmuma peļņas lielumu un attiecīgi – arī maksājamo UIN.¹

Trešais lielajiem nodokļu maksātājiem raksturīgais nodokļu risks, kas ir minēts 1.5. tabulā, ir pārstāvniecību neregistrēšanas risks - risks, ka ārvalstu uzņēmumi veic saimniecisko darbību Latvijā un, neregistrējoties par nodokļu maksātājiem, nemaksā ar to saistītos nodokļus.

Izvērtējot nodokļu maksātāju dalīšanu pēc lieluma, arī nomaksāto nodokļu apmēra, var uzskatīt, ka tā ir pamatota.

1.4. Lielāko nodokļu maksāju noteikšana

Pārsvarā lieli uzņēmumi maksā lielākas summas nodokļos nekā mazi uzņēmumi. Uzņēmumi, kas veic lielākus nodokļu maksājumus, sniedz lielāku ieguldījumu valsts kopbudžetā.

1995. gadā jaunizveidotā VID Lielo nodokļu maksātāju pārvalde kā pirmos savā uzskaitē ņēma 20 lielākos nodokļu maksātājus.² Nodokļu maksātāju saraksts un par tiem Lursoft uzņēmumu datu bāzē pieejamā aktuālā informācija ir sniegta 1.6. tabulā. Tabulā sniegtā informācija liecina, ka no 20 uzņēmumiem 4 uzņēmumi ir likvidēti, 4 – reorganizēti, bet 12 turpina darboties. Visi 5 valsts uzņēmumi pārstājuši būt par valsts uzņēmumiem. 1995. gada lielākie nodokļu maksātāji pārstāvēja dažādas nozares, arī likvidēti ir uzņēmumi no dažādām nozarēm. Acīmredzams pamatojums dažu uzņēmumu dzīvotspējai un citu likvidācijai nav nosakāms.

Sākot no 1998. gada, VID ik gadu godina uzņēmumus, kas iepriekšējā gadā ir atzīti par lielākajiem no lielajiem nodokļu maksātājiem. Informācija par godināmo uzņēmumu atlasī ir šāda:

- 1997. gadā tika nosaukti 5 lielākie nodokļu maksātāji valsts pamatbudžetā un 5 lielākie nodokļu maksātāji pašvaldību budžetos;³

¹ Ketners K. *Nodokļu optimizācijas principi*. Rīga, "Merkūrijs LAT" SIA, 2008. 110.lpp.

² Valsts ieņēmumu dienesta ziņas. *Par lielākajiem nodokļu maksātājiem*. Latvijas Vēstnesis, Nr.170, 02.11.1995. Pieejams: <https://www.vestnesis.lv/ta/id/37586?search=on> (skatīts 11.12.2014.)

³ *Atzinība lielajiem nodokļu maksātājiem*. Pieejams: <https://www.vestnesis.lv/ta/id/51235?search=on> (skatīts 12.12.2014.)

20 lielākie nodokļu maksātāji 1995. gadā un to statuss 2014. gadā*

Nodokļu maksātāja nosaukums	Nodokļu maksātāja statuss 2014. gadā
Aldaris, AS	darbojas
Aurora, AS	likvidēts (2006. gadā)
Baltic Sugar Company, SIA	likvidēts (2002. gadā)
Baltmaiznieks, SIA	reorganizēts (1998. gadā)
Dzirnavnieks, VAS	darbojas kā RĪGAS DZIRNAVNIEKŠ, AS
House of Prince, KU	darbojas kā British American Tobacco Latvia, SIA
Koblenz & partneri, AS	likvidēts (1999. gadā)
Ķekavas broileri, AS	darbojas
Putnu fabrika "Ķekavas putni", AS	darbojas kā AS "Putnu fabrika Ķekava"
Laima, AS	darbojas
Latvijas balzams, VAS	darbojas kā Latvijas balzams, AS
Latvijas Zemes banka, AS	reorganizēts (1998. gadā)
Preses nams, AS	likvidēts (2012. gadā)
Rīgas elektro-mašīnbūves rūpnīca, valsts uzņēmums	darbojas kā RĪGAS ELEKTROMAŠĪNBŪVES RŪPNĪCA, AS
Rīgas miesnieks, AS	darbojas kā HKScan Latvia, AS
Rīgas paraugtipogrāfija, valsts uzņēmums	darbojas kā VG KVADRA PAK, AS
Rīgas piena kombināts, AS	darbojas
Rīgas vīni, AS	reorganizēts (2000. gadā)
Staburadze, VAS	darbojas kā STABURADZE, AS
Tramvaju un trolejbusu pārvalde, pašvaldību uzņēmums	reorganizēts (2005. gadā)

* Autores veidota, izmantojot VID un Lursoft Uzņēmumu reģistra datus. Pieejams:

<https://www.vestnesis.lv/ta/id/37586?search=on> (skatīts 11.12.2014.)

<http://www.lursoft.lv/> (skatīts 11.12.2014.)

- 1999. gadā nosauca 31 lielāko nodokļu maksātāju, kā arī 10 lielākos nodokļu maksātājus pa atsevišķiem nomaksāto nodokļu veidiem;¹

- 2000. gadā nosauca 30 lielākos nodokļu maksātājus, kā arī 15 lielākos nodokļu maksātājus pa atsevišķiem nomaksāto nodokļu veidiem;²

- 2001. gadā nosauca 20 lielākos nodokļu maksātājus, kā arī 15 lielākos nodokļu maksātājus pa atsevišķiem nomaksāto nodokļu veidiem;³

¹ Lielākie nodokļu maksātāji 1999. gadā. Pieejams: <https://www.vestnesis.lv/ta/id/1723?search=on> (skatīts 12.12.2014.)

² Par lielākajiem nodokļu maksātājiem. Pieejams: <https://www.vestnesis.lv/ta/id/4793?search=on> (skatīts 12.12.2014.)

³ Nodokļi, kas vajadzīgi valstij un cilvēkiem. Pieejams: <https://www.vestnesis.lv/ta/id/60505?search=on> (skatīts 12.12.2014.)

- 2002. gadā nosauca 10 lielākos nodokļu maksātājus, kā arī 10 lielākos nodokļu maksātājus pa atsevišķiem nomaksāto nodokļu veidiem un pa uzņēmumu grupām – vidējo uzņēmumu grupā un mazo uzņēmumu grupā;¹

- 2003. gadā nosauca lielākos nodokļu maksātājus, kā arī lielākos nodokļu maksātājus pa atsevišķiem nomaksāto nodokļu veidiem;²

- 2004. gadā nosauca 10 lielākos nodokļu maksātājus, kā arī 10 lielākos nodokļu maksātājus pa atsevišķiem nomaksāto nodokļu veidiem;³

- 2005. gadā nosauca 5 lielākos nodokļu maksātājus valsts kopbudžetā, 5 lielākos nodokļu maksātājus valsts pamatbudžetā, kā arī 5 lielākos nodokļu maksātājus pa atsevišķiem nomaksāto nodokļu veidiem (VSAOI un IIN);⁴

- Sākot no 2006. gada, nosauc 10 lielākos nodokļu maksātājus valsts kopbudžetā. 2006. gadā nosauca 5 lielākos nodokļu maksātājus valsts kopbudžetā, un trīs lielākos nodokļu maksātājus pa novadiem – Vidzemē, Zemgalē, Kurzemē un Latgalē;⁵

- No 2007. līdz 2013. gadam nosauca 10 lielākos nodokļu maksātājus valsts kopbudžetā;^{6,7,8,9,10,11,12}

- 2013. gadā papildus noteica pa vienam lielākajam IIN, UIN un akcīzes nodokļu maksātājam,¹ kā arī lielākajam 2013. gadā dibinātajam darba devējam.

¹ *Katrs nodokļu maksātājs ir cienījams*. Pieejams: <https://www.vestnesis.lv/ta/id/74004?search=on> (skatīts 12.12.2014.)

² *Lielākie nodokļu maksātāji pērn - "Lattelekom", "Latvija Statoil" un LDz*. Pieejams: http://financenet.tvnet.lv/zinas/143382-lielakie_nodoklu_maksataji_pern_lattelekom_latvija_statoil_un_ldz (skatīts 12.12.2014.)

³ turpat

⁴ *VID sveic 2005. gada lielākos nodokļu maksātājus*. Pieejams: <http://www.lvportals.lv/visi/preses-relizes/144742-vid-sveic-2005gada-lielakos-nodoklu-maksatajus/> (skatīts 12.12.2014.)

⁵ *Pērn lielākie nodokļu maksātāji – 'Statoil', 'Mažeiku tirdzniecības nams' un 'Latvijas Balzams'*. Pieejams: http://www.delfi.lv/business/biznesa_vid/pern-lielakie-nodoklu-maksataji-statoil-mazeiku-tirdzniecibas-nams-un-latvijas-balzams.d?id=18384863 (skatīts 12.12.2014.)

⁶ *2007. gada lielākie nodokļu maksātāji*. Pieejams: <http://www.diena.lv/2007-gada-lielakie-nodoklu-maksataji-603418> (skatīts 12.12.2014.)

⁷ *Publiskoti desmit Latvijas lielākie nodokļu maksātāji valsts kopbudžetā 2008. gadā*. Pieejams: <http://www.business.lv/prognozes-rezultati/id/7104/publiskoti-desmit-latvijas-lielakie-nodoklu-maksataji-valsts-kopbudzeta-2008gada> (skatīts 12.12.2014.)

⁸ *Lielākie nodokļu maksātāji pērn – 'Statoil', 'Latvijas Gāze' un MNTN*. Pieejams: <http://www.delfi.lv/business/uznemumi/lielakie-nodoklu-maksataji-pern-statoil-latvijas-gaze-un-mntn.d?id=35014819> (skatīts 12.12.2014.)

⁹ *Finanšu ministrs un Valsts ieņēmumu dienests godina desmit Latvijas lielākos nodokļu maksātājus valsts kopbudžetā 2010. gadā*. Pieejams: <http://www.fm.gov.lv/lv/aktualitates/jaunumi/28010-finansu-ministrs-un-valsts-ienemumu-dienests-godina-desmit-latvijas-lielakos-nodoklu-maksatajus-valsts-kopbudzeta-2010gada> (skatīts 12.12.2014.)

¹⁰ *Finanšu ministrija un Valsts ieņēmumu dienests godina desmit Latvijas lielākos nodokļu maksātājus valsts kopbudžetā 2011. gadā*. Pieejams: <http://www.fm.gov.lv/lv/aktualitates/jaunumi/nodokli/45384-finansu-ministrija-un-valsts-ienemumu-dienests-godina-desmit-latvijas-lielakos-nodoklu-maksatajus-valsts-kopbudzeta-2011gada> (skatīts 12.12.2014.)

¹¹ *Godina Latvijas lielākos nodokļu maksātājus*. Pieejams: http://www.delfi.lv/business/budzets_un_nodokli/godina-latvijas-lielakos-nodoklu-maksatajus.d?id=43856554 (skatīts 12.12.2014.)

¹² *TOP 500 Latvijas lielākie uzņēmumi. 2015. Laikraksta Dienas Bizness pielikums*. Rīga, Dienas bizness, SIA, 190. lpp.

Izpētot lielāko nodokļu maksātāju atlasi, ir redzams, ka tā ir bijusi mainīga. Pēdējā laikā ir nostabilizējušies atlases noteikumi par 10 lielāko nodokļu maksātāju valsts kopbudžetā noteikšanu, neatkarīgi no nodokļu veida, ņemot vērā tikai iemaksāto nodokļu kopsummā.

Lielāko nodokļu maksātāju saraksts pa gadiem ir dots 1.7. tabulā 4. pielikumā.

Informācija ir iegūta no plašsaziņas līdzekļiem, jo VID šādu informāciju nesniedz, atsaucoties uz LR likuma "Par nodokļiem un nodevām" 22. panta pirmajā daļā teikto², ka nodokļu administrācijas darbiniekam aizliegts izpaust par nodokļu maksātāju bez viņa piekrišanas jebkādu informāciju, kas šim darbiniekam kļuvusi zināma, pildot dienesta (darba) pienākumus.

Izpētot lielāko nodokļu maksātāju sarakstus, ir redzams, ka šī gada lielākie nodokļu maksātāji ir bijuši iekļauti lielāko nodokļu maksātāju desmitniekā arī iepriekšējos gados. Visbiežāk sarakstā parādās Statoil uzņēmumi ar dažādiem nosaukumiem (16 reizes), Latvijas gāze, AS (15 reizes) un Latvijas balzams, AS (14 reizes). Var secināt, ka pēdējos gados lielāko nodokļu maksātāju desmitniekā nenotiek lielas izmaiņas. Nebūtiskās izmaiņas var uzskatīt par pozitīvu rādītāju, jo tas liecina par stabilitāti. Tomēr jaunu uzņēmumu trūkums sarakstā liecina arī par to, ka pēdējā laikā jauni uzņēmumi nav izauguši līdz lielāko nodokļu maksātāju līmenim.

Publiski ir pieejama arī informācija par lielāko nodokļu maksātāju budžetā veikto VID administrēto ieņēmumu kopējo apjomu 2004. - 2013. gadā. Tā attēlota 1.8. tabulā.

1.8.tabula

VID administrēto ieņēmumu valsts kopbudžetā apjoms un lielo nodokļu maksātāju daļa šajos ieņēmumos 2004. - 2013. gadā*

Gads	VID administrēto ieņēmumu apjoms, milj. latu	Lielāko nodokļu maksātāju nomaksātie VID administrētie nodokļi un nodevas	
		milj. latu	% no kopbudžeta ieņēmumiem
2004	2111	319	15
2005	2657	348	13
2006	3436	nav datu	nav datu
2007	4597	533	11
2008	5139	680	13
2009	3936	628	16
2010	3643	629	17
2011	4060	741	18
2012	4550	769	17
2013	4799	nav datu	nav datu

* Autores veidota, izmantojot plašsaziņas līdzekļos sniegto informāciju un VID 2006., 2009. un 2013. gada pārskatus.

¹ VID godina Latvijas lielākos nodokļu maksātājus 2013. gadā. Pieejams: <https://www.vid.gov.lv/default.aspx?&tabid=7&id=15&oid=126998> (skatīts 12.12.2014.)

² LR likums *Par nodokļiem un nodevām*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 26, 18.02.1995., Valdības Ziņotājs Nr. 7, 13.04.1995. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=33946&search=on> (skatīts 11.12.2014.)

No tabulā sniegtajiem datiem var secināt, ka lielāko nodokļu maksātāju budžetā veikto iemaksu kopējais apjoms svārstās, pakāpeniski palielinoties un samazinoties, ieturot intervālu 19-11% apmērā. No 2009. līdz 2012. gadam svārstības ir vēl mazākas – 16-18 % intervālā. Var secināt, ka lielāko nodokļu maksātāju iemaksu daļa valsts kopbudžetā ir stabili ievērojama.

Savukārt lielo nodokļu maksātāju nomaksāto nodokļu summas un to daļa kopējā valsts kopbudžeta nodokļu ieņēmumos no 2011. līdz 2013. gadam ir attēlota 1.9. tabulā.

1.9.tabula

**Valsts kopbudžeta nodokļu ieņēmumi un lielāko nodokļu maksātāju daļa šajos ieņēmumos
2011. - 2013. gadā***

Gads	Nodokļu ieņēmumi valsts kopbudžetā, milj. latu	Lielāko nodokļu maksātāju valsts kopbudžetā nomaksāto nodokļu summas	
		milj. latu	% no kopbudžeta ieņēmumiem
2011	3879	666	17
2012	4289	663	15
2013	4516	637	14

* Autores veidota, izmantojot lielāko nodokļu maksātāju 2011., 2012, un 2013. gada pārskatus un pārskatus par valsts konsolidētā kopbudžeta izpildi 2011., 2012. un 2013. gadā.

No tabulā sniegtās informācijas var secināt, ka lielāko nodokļu maksātāju nomaksāto nodokļu daļa valsts kopbudžeta nodokļu ieņēmumos pēdējo trīs gadu laikā nedaudz samazinās. Arī nomaksāto nodokļu summa ir samazinājusies. Šādu tendenci nevar uzskatīt par pozitīvu. Ir nepieciešams veikt padziļinātu izpēti – kādas nodokļu summas, kādu iemeslu dēļ ir samazinājušās.

Kopumā, izvērtējot lielāko nodokļu maksātāju noteikšanu, var uzskatīt, ka tās rezultāti ir izmantojami ne tikai nodokļu maksātāju godināšanai. Tā var gūt priekšstatu par lielāko nodokļu maksātāju veikto nodokļu maksājumu nozīmi valsts kopbudžetā, kas ir novērtējama kā nozīmīga.

Lai novērtētu lielāko nodokļu maksātāju veikto nodokļu maksājumu būtību, ir nepieciešams izpētīt, kādi nodokļi Latvijā ir, kāda ir to ietekme uz valsts kopbudžetu, un kādus nodokļus maksā lielākie nodokļu maksātāji.

2. NODOKĻU RAKSTUROJUMS LATVIJĀ

2.1. Nodokļu veidu raksturojums Latvijā

Ekonomikas skaidrojošā vārdnīca ir dota nodokļa definīcija. Nodoklis ir obligāts regulārs maksājums, ko valsts ar centrālo vai vietējo institūciju starpniecību iekasē no fiziskām vai juridiskām personām. Nodokļi ir galvenie valsts, pašvaldību vai speciālo budžetu avoti. LR ir, piem., šādi nodokļi: IIN, UIN, īpašuma nodoklis, PVN, akcīzes nodoklis, muitas nodoklis, DRN, izložu un azartspēļu nodoklis, sociālais nodoklis u. c. Nodokļus var iedalīt arī tiešajos nodokļos un netiešajos nodokļos. Katram nodokļu veidam tā likmi un maksāšanas kārtību nosaka valsts likumi.¹

02.02.1995. LR Likumā „Par nodokļiem un nodevām” ir dots šāds nodokļa skaidrojums: nodoklis ir ar likumu noteikts obligāts periodisks vai vienreizējs maksājums valsts budžeta vai pašvaldību budžetu (pamatbudžeta vai speciālā budžeta) ieņēmumu nodrošināšanai un valsts funkciju un pašvaldību funkciju finansēšanai. Nodokļu samaksa neparedz atlīdzinājumu nodokļa maksātājam tiešā veidā. Minētais termins piemērojams arī valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām, kā arī muitas nodoklim un citiem līdzvērtīgiem maksājumiem, kuri noteikti tieši piemērojamos Eiropas Savienības normatīvajos aktos par muitas lietām.²

Latvijā esošie nodokļi ir noteikti 02.02.1995.LR likuma „Par nodokļiem un nodevām” 8. pantā. Latvijas Republikā ir šādi valsts nodokļi:

1. Iedzīvotāju ienākuma nodoklis;
2. Uzņēmumu ienākuma nodoklis;
3. Nekustamā īpašuma nodoklis;
4. Pievienotās vērtības nodoklis;
5. Akcīzes nodoklis;
6. Muitas nodoklis;
7. Dabas resursu nodoklis;
8. Izložu un azartspēļu nodoklis;
9. Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas;
10. Vieglo automobiļu un motociklu nodoklis;
11. Elektroenerģijas nodoklis;

¹ *Ekonomikas skaidrojošā vārdnīca*. Rīga, Izdevniecība “Zinātne”, 2000. 331.lpp.

² LR likums *Par nodokļiem un nodevām*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 26, 18.02.1995., Valdības Ziņotājs Nr. 7, 13.04.1995. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=33946&search=on> (skatīts 12.12.2014.)

12. Mikrouzņēmumu nodoklis;
13. Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodoklis;
14. Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis;
15. Subsidētās elektroenerģijas nodoklis.¹

1995. gadā, kad minēto likumu pieņēma, tajā bija noteikti tikai 9 nodokļi - IIN, UIN, NĪN, PVN, akcīzes nodoklis, muitas nodoklis, DRN, izložu un azartspēļu nodoklis un sociālais nodoklis. Tagad nodokļu skaits ir palielinājies līdz 15. Var secināt, ka nodokļu sistēma kopš 1995. gada ir kļuvusi sazarotāka, tās darbība – komplicētāka.

Nodokļus iedala tiešajos nodokļos un netiešajos nodokļos.

Netiešie nodokļi ir nodokļi, ko nemaksā tieši budžetam, bet kas ir ietverti izstrādājumu cenā. Formāli šos nodokļus maksā uzņēmumi, taču faktiski — preču un pakalpojumu pircējs. Tiešie nodokļi ir nodokļi, kurus valsts iekasē tieši no nodokļu maksātāja ienākumiem vai īpašuma.²

Eiropas Savienības oficiālajā tīmekļa vietnē ir sniegta informācija par šādu nodokļu iedalījumu Latvijā: tiešie nodokļi ir IIN, UIN, NĪN, VSAOI un mikrouzņēmumu nodoklis; netiešie nodokļi ir PVN, akcīzes nodoklis, vieglo automobiļu un motociklu nodoklis, muitas nodoklis, transportlīdzekļa ekspluatācijas nodoklis, uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis un elektroenerģijas nodoklis. Savukārt DRN un izložu un azarta spēļu nodoklis nav uzskatāmi ne par tiešajiem, ne netiešajiem nodokļiem.³ Subsidētās elektroenerģijas nodoklis ir tiešais nodoklis.

Lai noteiktu, kuri nodokļi varētu attiekties uz lielākajiem nodokļu maksātājiem, sekojošās apakšnodaļās ir apskatīts katrs nodoklis atsevišķi, minēti galvenie nodokļu normatīvā regulējuma noteikumi. Netiek izskatīti atbrīvojumi no nodokļu nomaksas un atvieglojumi, speciālas nodokļu maksātāju grupas un nodokļu likmes, kā arī nodokļu maksāšanu speciālos gadījumos. Ņemot vērā to, ka salīdzinot ar 2013. gadu, par kuru ir pieejami uzņēmumu gada pārskati un valsts kopbudžeta dati, 2014. gadā nodokļi nav mainījušies būtiski, tiek izskatītas esošās nodokļu likumdošanas normas.

1. IIN. 11.05.1993. LR likumā „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” ir teikts, ka IIN ir nodoklis, ar ko apliek fiziskās personas gūtos ienākumus, un tas sastāv no algas nodokļa, ko par darbinieka gūtajiem ienākumiem aprēķina un maksā darba devējs, nodokļa par ienākumiem no saimnieciskās darbības, nodokļa par ienākumu no kapitāla un tā pieauguma,

---

¹ LR likums *Par nodokļiem un nodevām*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 26, 18.02.1995., Valdības Ziņotājs Nr. 7, 13.04.1995. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=33946&search=on> (skatīts 08.12.2014.)

² *Ekonomikas skaidrojošā vārdnīca*. Rīga, Izdevniecība “Zinātne”, 2000. 329.lpp. un 497.lpp.

³ *Latvija. Nodokļi. Juridiskās prasības*. Pieejams: http://europa.eu/youreurope/business/vat-customs/buy-sell/index_lv.htm#latvia_lv_paying-taxes (skatīts 12.12.2014.)

patentmaksas par atsevišķu veidu saimnieciskās darbības veikšanu, mikrouzņēmumu nodokļa daļas un sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa.

Nodokļa likme ir noteikta 2-25% apmērā no iedzīvotāja ienākumiem vai noteikta summa.

Nodokli maksā fiziskas personas. Par darba ņēmējiem to maksā darba devējs.¹

2. UIN. 09.02.1995. LR likumā „Par uzņēmumu ienākuma nodokli” ir teikts, ka attiecībā uz rezidentiem ar nodokli apliekamais objekts ir taksācijas periodā Latvijā un ārvalstīs gūtais apliekamais ienākums. Nodoklis ir 15 procenti no šā apliekamā ienākuma.

Attiecībā uz nerezidentiem ar nodokli apliekamais objekts ir Latvijā gūtie ieņēmumi no saimnieciskās darbības vai ar to saistītām darbībām. Nodoklis tiek ieturēts no tādiem maksājumiem, kurus rezidenti un pastāvīgās pārstāvniecības izmaksā nerezidentiem, ja no šiem maksājumiem nav ieturēts IIN. Nodokļa likmes ir noteiktas 2-30% apmērā no uzņēmuma ienākumiem.

Nodokļa maksātāji ir rezidenti, kas veic saimniecisko darbību (iekšzemes uzņēmumi, no valsts un pašvaldību budžeta finansētas institūcijas), nerezidenti un nerezidentu pastāvīgās pārstāvniecības.²

3. NĪN. 04.06.1997. LR likumā "Par nekustamā īpašuma nodokli" ir teikts, ka ar NĪN apliek ķermeniskas lietas, kuras atrodas Latvijas Republikas teritorijā un kuras nevar pārvietot no vienas vietas uz otru, tās ārēji nebojājot - zemi, ēkas un inženierbūves.

Nodokli maksā Latvijas vai ārvalstu fiziskās un juridiskās personas.

Nodokļa likmes ir 0,2-1,5% no nekustamā īpašuma kadastrālās vērtības.³

4. PVN - 29.11.2012. LR likumā „Pievienotās vērtības nodokļa likums” ir teikts, ka nodokļa maksātājs ir persona, kura patstāvīgi jebkurā vietā veic jebkuru saimniecisko darbību neatkarīgi no šīs darbības mērķa vai rezultāta.

Ar nodokli apliekamie darījumi ir šādi saimnieciskās darbības ietvaros iekšzemē veikti darījumi: preču piegāde par atlīdzību un pakalpojumu sniegšana par atlīdzību.

Ar nodokli apliek arī preču importu un jauna transportlīdzekļa iegādi Eiropas Savienības teritorijā nodokļu nemaksātājiem.

---

¹ LR likums *Par iedzīvotāju ienākuma nodokli*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 32, 01.06.1993., Valdības Ziņotājs Nr. 22/23, 10.06.1993. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=56880&search=on> (skatīts 12.12.2014.)

² LR likums *Par uzņēmumu ienākuma nodokli*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 32, 01.03.1995., Valdības Ziņotājs Nr. 7, 13.04.1995. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=34094&search=on> (skatīts 12.12.2014.)

³ LR likums *Par nekustamā īpašuma nodokli*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 145, 17.06.1997., Valdības Ziņotājs Nr. 13, 03.07.1997. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=43913&search=on> (skatīts 12.12.2014.)

Nodokļa likmes ir noteiktas šādas: standartlikme 21 % apmērā no darījuma, samazinātā likme 12 % apmērā no darījuma un likme 0 % apmērā no darījuma. Standartlikme 21 % apmērā ir spēkā no 2012. gada 1. jūlija, pirms tam tā bija 22 %.¹

Preces pārdevējs un pakalpojumu sniedzējs PVN pieskaita preces un pakalpojumu cenai, iekasē to no preces pircēja vai pakalpojumu patērētāja un iemaksā to budžetā.²

5. Akcīzes nodoklis - 30.10.2003. LR likumā "Par akcīzes nodokli" ir noteikti nodokļa objekti - alkoholiskie dzērieni, tabakas izstrādājumi, naftas produkti, bezalkoholiskie dzērieni un kafija, dabasgāze.

Nodokļa maksātāji ir importētājs, apstiprināts noliktavas turētājs; reģistrēts nosūtītājs; reģistrēts saņēmējs; īslaicīgi reģistrēts saņēmējs vai pārsūtītājirtgotājs; persona, kas Latvijas Republikā ievēd vai saņem no citas dalībvalsts akcīzes preces, kuras jau laistas brīvā apgrozībā citā dalībvalstī; persona, kas ievēd bezalkoholiskos dzērienus, kafiju vai dabasgāzi Latvijā; citas personas saskaņā ar šo likumu.

Nodokļa likmes atkarībā no nodokļu objekta ir noteiktas diferencētas.³

6. Muitas nodoklis. Kopš 18.03.2004. Muitas nodokli piemēro saskaņā ar Padomes 1987.gada 23.jūlija Regulas (EEK) Nr.2658/87 par tarifu un statistikas nomenklatūru un kopējo muitas tarifu I pielikuma ikgadējiem grozījumiem.⁴

Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 9. oktobra Regulā (EEK) Nr.952/2013 ir definēti jēdzieni „persona” (fiziska persona, juridiska persona un jebkura personu apvienība, kam nav juridiskas personas statusa, bet kas saskaņā ar Savienības vai valsts tiesību aktiem ir tiesīga veikt juridiskas darbības), „ievēdmuitas nodoklis” (muitas nodoklis, kas jāmaksā, preces importējot), „izvēdmuitas nodoklis” (muitas nodoklis, kas jāmaksā, preces eksportējot).⁵

7. DRN - 2005. gada 15. decembra LR likumā „Dabas resursu nodokļa likums” ir noteikti šādi nodokļa maksātāji: personas, kurām ir atļauja iegūt, realizēt un izmantot ar nodokli apliekamus dabas resursus, emitēt vidē ar nodokli apliekamas piesārņojošas vielas vai

---

¹ LR likums *Pievienotās vērtības nodokļa likums*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 197, 14.12.2012. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=253451&search=on> (skatīts 12.12.2014.)

² **Lukašina O.**, *Nodokļi Latvijā. Analīze un praktiski ieteikumi*. Rīga, “Merkūrijs LAT” SIA, 2002. 62.lpp.

³ LR likums *Par akcīzes nodokli*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 161, 14.11.2003., Valdības Ziņotājs Nr. 23, 11.12.2003. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=81066&search=on> (skatīts 12.12.2014.)

⁴ PADOMES REGULA (EEK) Nr. 2658/87, *par tarifu un statistikas nomenklatūru un kopējo muitas tarifu*. Eiropas Kopienu Padome, Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis, Nr. L/256, 07.09.1987. Pieejams: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:01987R2658-20000101&qid=1404976740163&from=LV> (skatīts 12.12.2014.)

⁵ EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA (ES) Nr. 952/2013, *par ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu*. Eiropas Parlaments un Eiropas Savienības Padome, Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis, Nr. L 269/1, 10.10.2013. Pieejams: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:32013R0952&from=LV> (skatīts 12.12.2014.)

apglabāt atkritumus, emitēt vidē siltumnīcefekta gāzes noteiktos apstākļos vai lietot ūdens resursus elektroenerģijas ražošanai hidroelektrostacijā, kā arī personas, kas realizē vai saimnieciskajā darbībā izmanto videi kaitīgas preces vai realizē preces videi kaitīgā iepakojumā, radioaktīvās vielas u.c.

Ar nodokli apliek dabas resursus, zemes dzīļu derīgo īpašību izmantošanu, atkritumu apglabāšanu, emitēto siltumnīcefekta gāzu apjomu, videi kaitīgas preces, preču un izstrādājumu iepakojumu, radioaktīvās vielas u.c.

Nodokļu likmes ir ļoti diferencētas, tās nosaka atkarībā no nodokļu objekta veida.¹

8. Izložu un azartspēļu nodoklis - 1994. gada 16. jūnija LR likumā "Par izložu un azartspēļu nodevu un nodokli" ir noteikti nodokļa maksātāji - kapitālsabiedrības, kas likumā noteiktajā kārtībā saņēmušas speciālu atļauju (licenci) izložu un azartspēļu organizēšanai un uzturēšanai.

Ar azartspēļu nodokli apliekamais objekts ir azartspēļu organizētājs - kapitālsabiedrība, azartspēļu norises vieta un spēļu iekārtas. No katras iekārtotās vai uzstādītās azartspēļu tiešās norises vietas iekasējams nodoklis pēc noteiktām likmēm par katru kārtējo kalendāro gadu.²

9. VSAOI — 1997. gada 1. oktobra LR likumā "Par valsts sociālo apdrošināšanu" ir noteiktas personas, kas sociālajai apdrošināšanai ir pakļautas obligāti: visi 15 gadu vecumu sasniegušie darba ņēmēji; personas, kuras kopj bērnu, kas nav sasniedzis pusotra gada vecumu, un saņem bērna kopšanas vai vecāku pabalstu; personas, kuras saņem bezdarbnieka pabalstu; invalīdi, kuri nav reģistrēti kā darba ņēmēji vai nav obligāti sociāli apdrošināti kā pašnodarbinātie; personas, kuras saņem bērna invalīda kopšanas pabalstu; personas, kuras saņem maternitātes, paternitātes vai slimības pabalstu; personas, kuras saņem atlīdzību par adoptējamā bērna aprūpi; personas, kuru laulātais pilda diplomātisko un konsulāro dienestu ārvalstīs un kuras uzturas attiecīgajā ārvalstī kā diplomātisko un konsulāro dienestu pildošas personas laulātais; personas, kuras atrodas attiecīgajā ārvalstī dienesta pienākumus pildoša karavīra laulātā statusā; personas, kuras veic algotos pagaidu sabiedriskos darbus, un pašnodarbinātie.

Sociālajai apdrošināšanai var pievienoties arī brīvprātīgi.

Darba devēja un darba ņēmēja obligāto iemaksu objekts ir visi algotā darbā aprēķinātie ienākumi, no kuriem jāietur IIN, neatskaitot neapliekamo minimumu, nodokļu atvieglojumus un attaisnotos izdevumus, par kuriem nodokļu maksātājam ir tiesības samazināt apliekamo ienākumu.

---

¹ LR likums *Dabas resursu nodokļa likums*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 209, 29.12.2005., Valdības Ziņotājs Nr. 2, 26.01.2006. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=124707&search=on> (skatīts 12.12.2014.)

² LR likums *Par izložu un azartspēļu nodevu un nodokli*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 76, 02.07.1994. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=57415&search=on> (skatīts 12.12.2014.)

Iemaksu likmes ir šādas: obligāto iemaksu likme, ja darba ņēmējs tiek apdrošināts visiem sociālās apdrošināšanas veidiem, ir 34,09 procenti, no kuriem 23,59 procentus maksā darba devējs un 10,50 procentus — darba ņēmējs. Brīvprātīgo iemaksu likmes nosaka Ministru kabinets.¹

10. Vieglo automobiļu un motociklu nodoklis — 2003. gada 30. oktobra LR likumā "Par vieglo automobiļu un motociklu nodokli" ir noteikts nodokļa objekts - automobiļi un motocikli.

Nodokļa maksātāji ir visas juridiskās un fiziskās personas, uz kuru vārda saskaņā ar šo likumu Latvijā tiek reģistrēti viegie automobiļi vai motocikli.

Nodokļa likmes ir atkarīgas no oglekļa dioksīda izmešu daudzuma, vai vecākiem transportlīdzekļiem - ņemot vērā vieglā automobiļa vecumu un motora tilpumu.

Nodokli maksā par pirmo reizi Latvijā reģistrējamu vieglo automobili vai motociklu.²

11. Elektroenerģijas nodoklis — 2006. gada 19. decembra LR likumā „Elektroenerģijas nodokļa likums” ir noteikts nodokļa objekts - galalietotājam piegādātā elektroenerģija, kā arī elektroenerģija, kas piegādāta pašu patēriņam, izņemot šajā likumā noteiktos gadījumus.

Nodokļa maksātāji ir personas, kas piegādā elektroenerģiju galalietotājiem un ir noslēgušas līgumus vai citādi vienojušās par elektroenerģijas piegādi (pārdošanu), autonomie ražotāji, elektroenerģijas galalietotāji, ja ir noslēgts līgums vai citāda vienošanās par elektroenerģijas iegādi biržā.

Nodokļa likme - 1,01 *euro* par elektroenerģijas megavatstundu.

Nodokļa taksācijas periods - viens kalendāra mēnesis.³

12. Mikrouzņēmumu nodoklis — 2009. gada 9. augusta LR likumā „Mikrouzņēmumu nodokļa likums” ir noteikts, ka mikrouzņēmumam ir jāatbilst noteiktām prasībām: apgrozījums kalendāra gadā nepārsniedz 100 000 *euro*, darbinieku skaits nevienā brīdī nav lielāks par pieciem u.c.

Mikrouzņēmumam ir tiesības izvēlēties maksāt mikrouzņēmumu nodokli, ja mikrouzņēmuma darbinieka ienākums no mikrouzņēmumu nodokli maksājošā mikrouzņēmuma nepārsniedz 720 *euro* mēnesī.

Mikrouzņēmuma darbinieka ienākums no mikrouzņēmuma ir:

---

¹ LR likums *Par valsts sociālo apdrošināšanu*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 274/276, 21.10.1997., Valdības Ziņotājs Nr. 22, 27.11.1997. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=45466&search=on> (skatīts 12.12.2014.)

² LR likums *Par vieglo automobiļu un motociklu nodokli*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 161, 14.11.2003., Valdības Ziņotājs Nr. 23, 11.12.2003. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=81065&search=on> (skatīts 12.12.2014.)

³ LR likums *Elektroenerģijas nodokļa likums*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 207, 29.12.2006., Valdības Ziņotājs Nr. 3, 08.02.2007. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=150692&search=on> (skatīts 12.12.2014.)

- mikrouzņēmuma īpašniekam - ienākumi, kas ir attiecīgā ceturkšņa katrā mēnesī personīgajam patēriņam no mikrouzņēmuma izņemtie līdzekļi un citi naudā, pakalpojumu vai citā veidā gūtie ienākumi no mikrouzņēmuma, izņemot dividendes;
- mikrouzņēmuma darbiniekam - ienākumi, kas ir uz pašreizējo vai iepriekšējo darba attiecību pamata par attiecīgā ceturkšņa katru mēnesi aprēķinātā darba alga un ar darba algu tieši nesaistītie maksājumi vai labumi, ko darbinieks tieši vai netieši gūst naudā vai citās lietās no darba devēja par darbu mikrouzņēmumā, ja šajā likumā nav noteikts citādi.

Nodokļa taksācijas periods ir kalendāra gads.

Nodokļa likme ir 9%.¹

13. Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodoklis — 2010. gada 20. decembra LR likumā „Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa un uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa likums” ir noteikts nodokļa objekts - visi transportlīdzekļi, izņemot traktortehniku, tādas automobiļu piekabes un puspiekabes, kuru pilna masa nepārsniedz 3500 kilogramus, tramvajus, trolejbusus, bezceļu transportlīdzekļus, sniega motociklus, mopēdus un velosipēdus.

Nodokļa maksātājs ir persona, kuras īpašumā, turējumā vai valdījumā Latvijā ir reģistrēts vai tiek reģistrēts ar nodokli apliekamais transportlīdzeklis vai kuras īpašumā, turējumā vai valdījumā esošajam ar nodokli apliekamajam transportlīdzeklim Latvijā tiek izsniegta tranzīta numura zīmes.

Nodokļa likmes nosaka atkarībā no motora tilpuma 17,07- 68,30 *euro* par 1 cm³ vai jaunākiem transportlīdzekļiem - atkarībā no transportlīdzekļu pilnas masas, motora tilpuma un motora maksimālās jaudas.

Nodokli maksā par kārtējo kalendāro gadu.²

14. Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis - 2010. gada 20. decembra LR likumā „Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa un uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa likums” ir noteikts nodokļa objekts - komersanta vai ārvalsts komersanta filiāles, vai zemnieku saimniecības īpašumā vai turējumā reģistrētu vai uz darba līguma pamata lietoti, vai arī no personas, kura nav komersants vai ārvalsts komersanta filiāle, vai zemnieku saimniecība, patapināti vieglie transportlīdzekļi, kuri pēc savas konstrukcijas un iekšējā aprīkojuma ir paredzēti pasažieru un to bagāžas pārvadāšanai, kuros sēdvietu skaits, neskaitot

¹ LR likums *Mikrouzņēmumu nodokļa likums*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 131, 19.08.2010. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=215302&search=on> (skatīts 12.12.2014.)

² LR likums *Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa un uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa likums*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 206, 30.12.2010. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=223536&search=on> (skatīts 12.12.2014.)

vadītāja vietu, nepārsniedz astoņas sēdvietas un kuri reģistrā reģistrēti kā vieglie, vieglie pasažieru vai vieglie plašlietojuma automobiļi.

Nodokļa maksātājs ir komersants vai ārvalsts komersanta filiāle, kas ierakstīta komercreģistrā, vai zemnieku saimniecība, kas reģistrēta Uzņēmumu reģistrā, ja komersanta vai ārvalsts komersanta filiāles, vai zemnieku saimniecības īpašumā vai turējumā ir ar nodokli apliekamais transportlīdzeklis vai komersantam vai ārvalsts komersanta filiālei, vai zemnieku saimniecībai ir pienākums maksāt nodokli.

Nodokļa taksācijas periods ir kalendārais gads.

Nodokļa likmes ir noteiktas atkarībā no motora tilpuma vai 42,69 *euro* mēnesī.¹

15. Subsidētās elektroenerģijas nodoklis — 2013. gada 6. novembra LR likumā „Subsidētās elektroenerģijas nodokļa likums” ir noteikts nodokļa objekts - ar nodokli apliekami ienākumi, kuri tiek gūti no obligātā iepirkuma ietvaros pārdotās elektroenerģijas, saņemtās garantētās maksas par koģenerācijas stacijā vai elektrostacijā uzstādīto elektrisko jaudu un publiskajam tirgotājam pārdotās elektroenerģijas.

Nodokļa maksātāji ir elektroenerģijas ražotāji, kuriem ir tiesības: pārdot elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros; saņemt garantēto maksu par koģenerācijas stacijā vai elektrostacijā uzstādīto elektrisko jaudu; pārdot elektroenerģiju saskaņā ar noteiktiem nosacījumiem.

Nodokļa likme ir 5-15 % apmērā no noteiktiem apliekamajiem ienākumiem, atkarībā no energoresursu veida un citiem nosacījumiem.

Pārskatāmajā periodā šis nodoklis nebija jāmaksā.²

Izpētot normas, kas regulē nodokļu sistēmu, var secināt - tā kā nodokļu likmes tiek noteiktas, izmantojot proporcionālo nodokļu likmi, tad likmes lielumu neietekmē nodokļu maksātāju lielums. Visi lielie nodokļu maksātāji ir juridiskas personas – rezidenti, ar lielu apgrozījumu, tādēļ tie maksā šādus nodokļus: UIN, NĪN, PVN, akcīzes nodokli, muitas nodokli, DRN, izložu un azartspēļu nodokli, VSAOI darba devēja daļu, vieglo automobiļu un motociklu nodokli, elektroenerģijas nodokli, transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokli un uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokli. Uzņēmumi iekasē un pārskaita budžetā arī VSAOI darba ņēmēju daļu un IIN. Uz lielākajiem nodokļu maksātājiem neattiecas mikrouzņēmumu nodoklis.

Atšķirīgu nodokļu atšķirīgie nodokļu objekti, likmes un aprēķināšana nosaka to, ka šie nodokļi rada lielāku vai mazāku ietekmi uz valsts kopbudžetu.

---

¹ LR likums *Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa un uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa likums*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 206, 30.12.2010. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=223536&search=on> (skatīts 12.12.2014.)

² LR likums *Subsidētās elektroenerģijas nodokļa likums*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 232, 27.11.2013. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=262304&search=on> (skatīts 12.12.2014.)

2.2. Budžeta veidošanas raksturojums un budžeta ieņēmumu no nodokļu maksājumiem raksturojums un analīze

Būtiskāko valsts kopbudžeta daļu veido nodokļu ieņēmumi.

1994. gada 24. marta LR likums „Likums par budžetu un finanšu vadību” nosaka valsts budžeta un pašvaldību budžetu izstrādāšanas, apstiprināšanas un izpildes kārtību un atbildību budžeta procesā. Likumā minēts termina „ieņēmumi” skaidrojums - saskaņā ar nodokļu likumiem iekasētie vai saņemtie nodokļu, valsts un pašvaldību nodevu un citi maksājumi budžetos, kā arī budžeta iestāžu ieņēmumi no to sniegtajiem maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi, īpašiem mērķiem iezīmēti ieņēmumi, aktīvu realizācijas tīrie ieņēmumi, saņemtie procentu maksājumi un dividendes, ārvalstu finanšu palīdzība, ziedojumi un dāvinājumi naudā vai natūrā (ar uzskaiti naudā), kā arī ieņēmumi no saņemtajiem transfertiem.¹

Valsts konsolidētā kopbudžeta kopējie ieņēmumi un nodokļu ieņēmumi no 2011. līdz 2013. gadam ir apkopoti 2.1. tabulā.

2.1.tabula

**Konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi un nodokļu ieņēmumi
2011. - 2013. gadā***

Rādītāji	2011		2012		2013	
	latos	%	latos	%	latos	%
Ieņēmumi	5085481200	100	5745391110	100	5878506449	100
Nodokļu ieņēmumi kopā	3878563675	76,27	4288981090	74,65	4516438548	76,83

* Autores veidota, izmantojot 2011., 2012., un 2013. pārskatu par valsts konsolidēto kopbudžetu izpildi datus.

Var secināt, ka nodokļu ieņēmumi veido aptuveni trīs ceturtdaļas no valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumiem, tātad - ļoti nozīmīgu ieņēmumu daļu.

02.02.1995.LR likumā „Par nodokļiem un nodevām” ir noteikts, ka Valsts nodokļi tiek iemaksāti valsts budžetā vai arī pēc noteikta to sadalījuma - valsts budžetā un pašvaldību budžetos atbilstoši konkrētā nodokļa likumam.²

¹ LR likums *Likums par budžetu un finanšu vadību*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 41, 06.04.1994., Valdības Ziņotājs Nr. 8, 28.04.1994. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=58057&search=on> (skatīts 12.12.2014.)

² LR likums *Par nodokļiem un nodevām*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 26, 18.02.1995., Valdības Ziņotājs Nr. 7, 13.04.1995. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=33946&search=on> (skatīts 13.12.2014.)

LR Finanšu ministrijas tīmekļa vietnē ir sniegts apkopojums tam, kā nodokļi tiek sadalīti pa budžetiem (skatīt 2.2. tabulu 5. pielikumā).¹

Konsolidētais kopbudžets tiek skaidrots kā valsts pamatbudžeta, valsts speciālā budžeta, pašvaldību pamatbudžetu, pašvaldību speciālo budžetu, no valsts budžeta daļēji finansētu atvasinātu publisku personu budžetu un budžeta nefinansētu iestāžu budžetu summa, no kuras atskaitīti transferti.²

Tātad, lai gan nodokļu maksātāji veic nodokļu nomaksu atšķirīgos budžetos, dati par tiem Latvijas mērogā tiek apkopoti valsts konsolidētajā kopbudžetā, ko saīsināti mēdz saukt par valsts kopbudžetu. Arī gada pārskatu pielikumos netiek sniegta informācija par to, kurā budžetā nodokļu maksājums veikts.

Informācija par konsolidētā kopbudžeta sadalījumu pa budžetiem 2011. -2013. gadā ir sniegta 2.3. tabulā.

Tabulā sniegtie dati liecina, ka valsts budžeti saņem aptuveni 80% no samaksāto nodokļu summām, bet pašvaldību budžeti – tikai 20%. Lielāko konsolidētā budžeta daļu veido valsts pamatbudžets. Būtiskas izmaiņas šajā sadalījumā izskatītajā laika posmā nav novērojamas.

2.3.tabula

**Konsolidētā kopbudžeta nodokļu ieņēmumi un to sadalījums pa budžetiem
2011. - 2013. gadā***

Rādītāji	2011		2012		2013	
	latos	%	latos	%	latos	%
Nodokļu ieņēmumi kopā	3878563675	100	4288981090	100	4516438548	100
Pašvaldību pamatbudžeti	764006078	19,70	820032445	19,12	876941508	19,42
Pašvaldību speciālie budžeti	4180466	0,11	5315364	0,12	5926911	0,13
Valsts speciālais budžets	1229604230	31,70	1324020918	30,87	1392141905	30,82
Valsts pamatbudžets (konsolidētais budžets)	1880772901	48,49	2139612363	49,89	2241428223	49,63

* Autores veidota, izmantojot 2011., 2012., un 2013. pārskatus par valsts konsolidēto kopbudžetu izpildi, pašvaldību pamatbudžetu izpildi, pašvaldību speciālo budžetu izpildi, valsts speciālā budžeta ieņēmumiem, valsts konsolidētā budžeta izpildi. Pieejami: <http://www.kase.gov.lv> (skatīts 13.12.2014.)

¹ Nodokļu ieņēmumu sadalījums pa budžetiem procentos no kopējiem ieņēmumiem 2014.gadā. Pieejams: http://www.fm.gov.lv/lv/sadalas/valsts_budzets/nodoklu_ienemumu_sadalijums_pa_budzetiem/ (skatīts 13.12.2014.)

² LR likums *Likums par budžetu un finanšu vadību*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 41, 06.04.1994., Valdības Ziņotājs Nr. 8, 28.04.1994. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=58057&search=on> (skatīts 12.12.2014.)

Valsts konsolidētā kopbudžeta nodokļu ieņēmumi un to sadalījums pa budžetiem un nodokļu veidiem no 2011. līdz 2013. gadam ir apkopoti 2.4. tabulā 6. pielikumā.

IIN, azartspēļu nodoklis un DRN ir sadalīti pa dažādiem budžetiem, kopumā veidojot šādas summas:

-IIN 2011. gadā ir samaksāts 792204630 latu apjomā, kas ir 20,43% no nodokļu ieņēmumiem, 2012. gadā – 871649448 latu (20,32%) un 2013. gadā – 936826868 latu (20,74%) apjomā;

- azartspēļu nodoklis kopā 2011. gadā ir samaksāts 15366818 latu apjomā, kas ir 0,40% no nodokļu ieņēmumiem, 2012. gadā – 18610110 latu (0,43%) un 2013. gadā – 19156379 latu (0,42%);

- DRN kopā 2011. gadā ir samaksāts 10357552 latu apjomā, kas ir 0,27% no nodokļu ieņēmumiem, 2012. gadā – 12263180 latu (0,29%) un 2013. gadā – 13421012 latu (0,30%).

No tabulas ir redzams, ka atsevišķu nodokļu īpatsvars valsts konsolidētajā kopbudžetā būtiski atšķiras. Uzskatāmi tas ir attēlots 2.5. tabulā. Lielākie nomaksātie nodokļi ir VSAOI, PVN un IIN. Valstij būtu jāatbalsta tie nodokļu maksātāji, kas veic lielākus nodokļu maksājumus, t.i., maksā VSAOI, PVN un IIN.

Izskatāmajā periodā pa gadiem nodokļu struktūra būtiski nemainās.

Informācija, kādi ir atsevišķu nodokļu maksātāju grupu (rezidenti un nerezidenti, fiziskas un juridiskas personas) nodokļu maksājumi budžetā, publiski nav pieejama.

Kopumā var secināt, ka nodokļu īpatsvars konsolidētajā kopbudžetā ir ļoti atšķirīgs, būtisku tā daļu veido VSAOI, PVN un IIN. Dažu nodokļu ietekme ir ļoti nebūtiska. Ņemot vērā to, ka dati par kopbudžetu nesniedz informāciju par nodokļu maksātājiem, nevar novērtēt atsevišķu nodokļu maksātāju grupu radīto ietekmi uz dažādiem budžetiem.

Lai noskaidrotu, kādi ir lielāko nodokļu maksātāju nomaksātie nodokļi un summas, ir jāizpēta šo nodokļu maksātāju darbības jomas un jāveic finanšu analīze.

Konsolidētā kopbudžeta nodokļu sadalījums procentuāli pa nodokļu veidiem**2011. - 2013. gadā dilstošā secībā***

Nodokļi	2011	2012	2013
VSAOI	31,70 %	30,87 %	30,82 %
PVN	24,72 %	26,03 %	25,94 %
IIN	20,43 %	20,32 %	20,74 %
Akcīzes nodoklis	12,42 %	11,53 %	11,37 %
UIN	5,06 %	5,69 %	5,64 %
NĪN	2,84 %	2,74 %	2,69 %
Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodoklis	1,14 %	1,11 %	1,12 %
Muitas nodoklis	0,54 %	0,52 %	0,43 %
Azartspēļu nodoklis	0,40 %	0,43 %	0,42 %
DRN	0,27 %	0,29 %	0,30 %
Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis	0,31 %	0,27 %	0,32 %
Vieglo automobiļu un motociklu nodoklis	0,14 %	0,15 %	0,15 %
Izložu nodoklis	0,02 %	0,02 %	0,03 %
Elektroenerģijas nodoklis	0,02 %	0,02 %	0,02 %

* Autores veidota, izmantojot 2011., 2012., un 2013. pārskatus par valsts konsolidēto kopbudžetu izpildi, pašvaldību pamatbudžetu izpildi, pašvaldību speciālo budžetu izpildi, valsts speciālā budžeta ieņēmumiem, valsts konsolidētā budžeta izpildi. Pieejami: <http://www.kase.gov.lv> (skatīts 13.12.2014.)

3. LIELĀKO NODOKĻU MAKSĀTĀJU LATVIJĀ RAKSTUROJUMS UN ANALĪZE

3.1. Uzņēmumu un to maksāto nodokļu raksturojumam izmantotās metodes

Lielāko nodokļu Latvijā raksturojums un analīze attiecas uz 2013. gada 10 lielākajiem nodokļu maksātājiem, ko par tādiem atzinis VID. Šo nodokļu maksātāju nodokļu maksājumu summas un to daļas kopējos nodokļu ieņēmumos 2013. gadā ir dotas 3.1. tabulā.

3.1.tabula

Lielāko nodokļu maksātāju nomaksātie nodokļi 2011. - 2013. gadā*

Nr.p.k.	Nodokļu maksātāji	Nomaksātie nodokļi, latos	Nomaksāto nodokļu daļa valsts kopbudžeta nodokļu ieņēmumos, %
1	ORLEN Latvija, SIA	127 727 886	2,83
2	LATVIJAS GĀZE, AS	114 423 581	2,53
3	STATOIL FUEL & RETAIL LATVIA, SIA	31 811 940	0,70
4	NESTE LATVIJA, SIA	97 002 585	2,15
5	Latvijas dzelzceļš, VAS	52 047 358	1,15
6	Latvenergo, AS	30 340 000	0,67
7	PHILIP MORRIS LATVIA, SIA	54 047 023	1,20
8	Baltic Sales Network, SIA	48 614 640	1,08
9	LUKoil Baltija R, SIA	40 237 004	0,89
10	Latvijas balzams, AS	41 190 714	0,91
	Kopā	637 442 731	14,11

*Autores sagatavota, izmantojot uzņēmumu 2011., 2012. un 2013. gada pārskatu pielikumos sniegtos datus.

Kā redzams no tabulas datiem, lielāko nodokļu maksātāju izkārtojums desmitniekā neatbilst uzņēmumu nomaksāto nodokļu apmēriem. Piemēram, Latvenergo, AS, kura nodokļos nomaksātās summas veido 0,67% no valsts kopbudžeta nodokļu ieņēmumiem, ir atzīts par sesto lielāko nodokļu maksātāju, lai gan desmitās vietas ieguvējam Latvijas balzams, AS šī summa ir lielāka un veido 0,91%. Tas uzskatāmi parāda, ka nodokļos nomaksāto summu lielums ir svarīgs faktors lielāko nodokļu maksātāju noteikšanai, bet nav

vienīgais. Lielāko nodokļu maksātāju notikšanā tiek ņemti vērā arī citi faktori, kas publiski netiek komentēti. Piemēram, nodokļu maksātāju veiktās nenodokļu iemaksas, nodokļu parādi u.c.

Lai noskaidrotu lielāko nodokļu maksātājiem raksturīgās īpašības, ir noteiktas šādas nodokļu maksātāju raksturotāju grupas:

1. Uzņēmumu darbības jomas raksturotāji;
2. Uzņēmumu finanšu analīzes rādītāji;
3. Uzņēmumu nodokļu nomaksas rādītāji.

Katrā rādītāju grupā ir ietverti vairāki rādītāji.

1. Uzņēmumu darbības jomas raksturotāji.

Uzņēmumu darbības veidi tiek klasificēti atbilstoši NACE 2 klasifikatora kodiem. Uzņēmumu reģistra datos par uzņēmumu vienam uzņēmumam var būt norādīti vairāki darbības veidi. Informācija par to, ko uzņēmumi 2013. gadā ir atzinuši par savu pamatdarbības veidu, ir iegūta no uzņēmumu 2013. gada pārskatiem.

Lai raksturotu uzņēmumu darbības jomas, ir izmantoti Lursoft apkopotie uzņēmumu, kas darbojas attiecīgajā nozarē, finanšu rādītāji un koeficienti:

- neto apgrozījums. Šis rādītājs ļauj spriest par to, cik lieli uzņēmumi nozarē darbojas, kāds ir to darbības apjoms;
- peļņa pirms nodokļu nomaksas. Šis rādītājs liecina par to, vai uzņēmumiem ir peļņa;
- peļņa pēc nodokļiem. Rādītājs liecina par uzņēmumu ienesīgumu, kā arī par to, vai uzņēmumi maksā uzņēmuma ienākuma nodokli;
- peļņa pirms nodokļiem un procentu maksājumiem. Šis rādītājs liecina par to, kāda būtu uzņēmumu peļņa, ja nebūtu jāmaksā procenti par aizņēmumiem;
- pašu kapitāls. Rādītājs raksturo to, kāds kapitāls ir ieguldīts uzņēmumā;
- aktīvi. Tie ir uzņēmuma izmantotie līdzekļi;
- vispārējais apgrozāmo līdzekļu koeficients (*Current ratio*), ko iegūst, apgrozāmos līdzekļus attiecinot pret īstermiņa parādiem. Kopējās likviditātes koeficients, kas raksturo to, vai apgrozāmo līdzekļu pietiktu īstermiņa parādu segšanai. Koeficienta optimālā vērtība ir 1-2¹;
- maksātspēja (*Equity ratio*), ko sauc arī par finansiālās neatkarības koeficientu, jo tas raksturo finansiālo līdzsvaru starp aizņemto kapitālu un pašu kapitālu. Pašu kapitāla līdzdalības koeficients, ko nosaka, pašu kapitālu attiecinot pret aktīvu kopsummu. Koeficienta optimālā vērtība ir virs 0,5²;

---

¹ Kālis I. *Finanšu menedžments*. Rīga, Latvijas Universitāte, 2004. 158.lpp.

² Paupa V., Šneidere R. *Uzdevumu krājums finanšu analīzē*. Rīga, Baltimoras konsultāciju centrs, 2008. 6.lpp.

- kapitāla atdeve, kas ir pārskata perioda peļņas pēc nodokļu nomaksas attiecība pret pašu kapitālu, izteikta procentuāli. Rādītājs raksturo to, kāda procentuāli ir peļņa uz katru pašu kapitāla vienību;
- aktīvu atdeve, ko raksturo pārskata perioda peļņas pēc nodokļu nomaksas attiecība pret aktīviem, izteikta procentuāli. Rādītājs raksturo to, kāda procentuāli ir peļņa uz katru uzņēmumu izmantoto līdzekļu vienību;
- ilgtermiņa ieguldījumu atdeve, kas ir pārskata perioda peļņas pēc nodokļu nomaksas attiecība pret ilgtermiņa ieguldījumiem, izteikta procentuāli. Rādītājs raksturo to, kāda procentuāli ir peļņa uz katru uzņēmumu ilgtermiņa ieguldījumu vienību;
- kreditoru aprīte dienās, ko nosaka dienu skaitu gadā (365) attiecinot pret pārdotās produkcijas ražošanas izmaksu un parādu piegādātājiem attiecību. Raksturo to, cik ātri uzņēmumi norēķinās ar kreditoriem;
- vidējais iekasēšanas periods (dienas), ko nosaka 365 dienas attiecinot pret neto apgrozījuma un pircēju parādu attiecību. Rādītājs raksturo to, cik ātri debitori norēķinās ar uzņēmumiem;
- precīzais (stingrais) apgrozāmo līdzekļu koeficients, ko raksturo apgrozāmo līdzekļu, no kuriem ir atņemti krājumi, attiecība pret īstermiņa parādiem. Likviditāte starpseguma koeficients, kas raksturo to, vai ar šo apgrozāmo līdzekļu daļu var segt īstermiņa parādus. Tā optimālā vērtība ir $0,8-1^1$;
- krājumu apgrozījums, kas ir pārdotās produkcijas ražošanas izmaksu un krājumu attiecība. Rādītājs raksturo to, cik reizes gadā krājumi apgrozās;
- kreditoru attiecība pret pašu kapitālu. Rādītājs raksturo to, vai maksātspējas gadījumā pašu kapitāls nosegs parādus. Rādītāja optimālā vērtība ir zem 1^2 ;
- darbinieku skaits. Rādītājs raksturo to, cik liels ir uzņēmums;
- uzņēmumu skaits nozarē. Tas ļauj spriest par to, vai nozarē ir liela konkurence.

Ir izmantotas nevis nozares uzņēmumu rādītāju vidējās vērtības, bet mediānas. Mediāna ir vērtība, kas dala datu kopu divās vienādās daļās. Mediānu izmanto, kad datu kopā ir ļoti lielas un ļoti mazas vērtības, un vidējā vērtība nesniedz priekšstatu par kopu. Tā kā nozares rādītāju noteikšanai ir izmantota mediāna, nevis vidējā vērtība, tad atsevišķu nozares rādītāju sakarības neatbilst. Piemēram, attiecinot nozares finanšu rādītāju „Pašu kapitāls” pret rādītāju „Aktīvi”, iegūtā vērtība nesakrīt ar rādītāju „Maksātspēja”, lai gan maksātspēja ir pašu kapitāla un aktīvu attiecība.

Analīzes veikšanai nepieciešamos statistikas datus var iegūt arī CSP izveidotajās datu bāzēs. Darbā tiek pētīti 2013. gada lielāko nodokļu maksātāju rādītāji 2011. – 2013. gadā. CSP ir daļēji apkopotu dati tikai par 2011. gadu un 2012. gada 8 mēnešiem, tie nav pieejami par visu periodu. Lai

¹ Paupa V., Šneidere R. *Uzdevumu krājums finanšu analīzē*. Rīga, Baltimoras konsultāciju centrs, 2008. 5.lpp.

² turpat 6.lpp.

gan komersantu finanšu analīzes rādītāji ir pieejami par ilgāku laika posmu - 2011., 2012. un 2013. gada četriem mēnešiem, arī tie neattiecas uz visu pētāmo periodu. Turklāt komersantu finanšu analīzes rādītāju iedalījums pa nozarēm nav detalizēts līdz apakšnozarēm. Piemēram, ja uzņēmuma darbības nozare atbilstoši NACE 2 kodam ir 47.30 (degvielas mazumtirdzniecība degvielas uzpildes stacijās), tad finanšu analīzes rādītāji attiecas uz visu ar kodu 47. apzīmēto nozari (mazumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus). Minēto iemeslu dēļ CSP sniegtie dati ir izmantoti minimāli.

2. Uzņēmumu finanšu analīzes rādītāji.

Uzņēmumu finanšu analīzē tiek izmantoti nozares uzņēmumus raksturojošie rādītāji, lai noteiktu to, kādi uzņēmumu rādītāji ir raksturīgi nozarei, bet kādi – pētāmajiem uzņēmumiem. Ir noteikta uzņēmumu rādītāju atbilstība trīs "Balances zelta likumiem" (1. Ilgtermiņa ieguldījumi jāfinansē ar pašu kapitālu. 2. Ilgtermiņa ieguldījumi jāfinansē ar pašu kapitālu un ilgtermiņa saistībām. 3. Apgrozāmie līdzekļi ir jāfinansē ar īstermiņa saistībām).

3. Uzņēmumu nodokļu nomaksas rādītāji.

Uzņēmumu nodokļu nomaksas rādītāji ir iegūti no uzņēmumu 2011., 2012. un 2013. gada pārskatu pielikumiem. Tiek analizēti nomaksāto nodokļu veidi, summas un atsevišķu nodokļu veidu īpatsvars kopējos uzņēmuma nodokļu maksājumos.

Pēc atsevišķu lielāko nodokļu maksātāju un to veikto nodokļu nomaksas izpētes, ir veikts rezultātu apkopojums.

3.2. ORLEN Latvija, SIA darbības, finanšu un nomaksāto nodokļu raksturojums un analīze

2013. gada lielākais nodokļu maksātājs Latvijā ir ORLEN Latvija, SIA. Lielāko nodokļu maksātāju desmitniekā uzņēmums ir kopš tā reģistrēšanas katru gadu.

Uzņēmuma juridiskā adrese ir Bauskas ielā 58A, Rīgā, LV-1004. Uzņēmums ir reģistrēts 2003. gadā kā "Mažeikū Nafta" tirdzniecības nams, SIA. Uzņēmuma vienīgai dalībnieks ir Lietuvas uzņēmums "Mažeikiu naftos" prekybos namai, UAB. ORLEN Latvija, SIA birojs atrodas Rīgā. Uzņēmumam ir piecas naftas bāzes – Olainē, Rēzeknē, Valmierā, Cēsīs, un Saldū.

Uzņēmuma pamatdarbība ir degvielas, cietā, šķidrā un gāzveida kurināmā un līdzīgu produktu vairumtirdzniecība (NACE 2 kods 46.71). Uzņēmums darbojas arī kā cita veida īpašu preču vairumtirdzniecības starpnieks (46.18), plaša sortimenta preču

vairumtirdzniecības starpnieks (46.19) un nodarbojas ar degvielas mazumtirdzniecību degvielas uzpildes stacijās (47.30).¹

Uzņēmuma pamatdarbības nozarē uzņēmumi nodarbojas ar degvielas, smērvielu un smērēlļu vairumtirdzniecību, proti, kokogļu, akmeņogļu, koksa, malkas, ligroīna, jēlnaftas, dīzeļdegvielas, benzīna, kurināmā mazuta, aviācijas petrolejas, sašķidrinātas naftas gāzes, butāna, propāna, smērēlļas, smērvielu un naftas pārstrādes produktu vairumtirdzniecību. Šajā nozarē 2013. gadā darbojās 200 uzņēmumu.

Uzņēmuma pamatdarbības nozari raksturojošie rādītāji ir sniegti 3.2. tabulā 7. pielikumā.

Tabulā sniegtie rādītāji liecina, ka nozares uzņēmumu apgrozījums, uzņēmumu skaits nozarē un darbinieku skaits uzņēmumā ir nelieli. 2011. un 2012. gadā nozares uzņēmumi strādāja ar zaudējumiem, bez kapitāla atdeves. Vispārējais apgrozāmo līdzekļu koeficients ir optimāls, bet maksāspējas rādītājs neatbilst optimālajam. Arī likviditātes starpseguma koeficients nesasniedz optimālo vērtību, bet parādu un pašu kapitāla attiecība tikai 2013. gadā nedaudz pārsniedz optimālo līmeni. Uzņēmumi ir maksāspējīgi, lai arī ar parādiem, kas nedaudz pārsniedz ieteicamo apmēru.

ORLEN Latvija, SIA 2011., 2012. un 2013. gada pārskatos dotie finanšu dati ir apkopoti 3.2. tabulā 7. pielikumā. No tabulas redzams, ka, salīdzinot ar nozares uzņēmumu rādītājiem, daži ORLEN Latvija, SIA rādītāji ir izcili – neto apgrozījuma un peļņas rādītāji pat nav salīdzināmi. Salīdzinot ORLEN Latvija, SIA aktīvu kopsummu ar nozares uzņēmumu aktīvu kopsummu, var secināt, ka arī šis uzņēmuma rādītājs pārsniedz nozares rādītājus, turklāt ar tendenci palielināties. Uzņēmuma pašu kapitāls, salīdzinot ar nozares uzņēmumu rādītājiem, ir liels un turpina pieaugt. Salīdzinot ar nozares negatīvo kapitāla atdevi, uzņēmuma 93% ir vērtējami ļoti pozitīvi. Aktīvu atdeve pārskata periodā saglabājas vienādi zemā līmenī, jo pieaug gan uzņēmuma peļņa, gan aktīvu apjoms. Savukārt ilgtermiņa ieguldījumu atdeve ir ļoti liela, pateicoties nelielajiem uzņēmuma ieguldījumiem. Vispārējais apgrozāmo līdzekļu koeficients ir optimāls, līdzīgs nozares rādītājiem. Tomēr uzņēmuma maksāspēja ir zema, uzņēmums ir atkarīgs no aizņēmumiem, tam ir lieli parādi. Arī likviditātes starpseguma koeficients nesasniedz optimālo vērtību – uzņēmuma iespējas segt īstermiņa parādus apskatāmajā periodā nav apmierinošas. Uzņēmuma krājumu apgrozījums gadā pārsniedz nozares uzņēmumu rādītājus, uzņēmuma krājumi apgrozās vairāk. Neproporcionāli liela ir parādu attiecība pret pašu kapitālu, tā palielinās. Uzņēmuma parādi ir trīs reizes lielāki, nekā ir tā debitoru saistības. Uzņēmuma parādi piegādātājiem 2013. gadā bija 66 milj. latu lieli, 55

---

¹ ORLEN Latvija, SIA. Pieejams: <http://company.lursoft.lv/mazeiku-nafta-tirdzniecibas-nams/40003637994> (skatīts 13.12.2014.)

milj. no tiem bija parādi saistītām pusēm par preču iegādi. 2013. gadu uzņēmums beidza ar 10,7 milj. latu lielu nodokļu parādu, no kura 9 milj. latus veidoja PVN parāds.

„Balances zelta likumu” pildīšanā uzņēmumam veicas šādi:

1. likums – ilgtermiņa ieguldījumi jāfinansē ar pašu kapitālu. Uzņēmums šo likumu izpilda. Pēc ilgtermiņa ieguldījumu finansēšanas uzņēmumam paliek pāri pašu kapitāla daļa, ar ko tiek finansēti apgrozāmie līdzekļi;

2. likums – ilgtermiņa ieguldījumi jāfinansē ar pašu kapitālu un ilgtermiņa saistībām. Arī šo likumu uzņēmums izpilda. Tomēr daļa no pašu kapitāla un ilgtermiņa saistībām tiek izmantota apgrozāmo līdzekļu finansēšanai;

3. likums – apgrozāmie līdzekļi ir jāfinansē ar īstermiņa saistībām. Uzņēmums šo likumu nepilda. Apgrozāmie līdzekļi tiek finansēti ar ilgtermiņa saistībām un pašu kapitālu, tas ir negatīvi.

Uzņēmumam ir lieli parādi. Lai gan tas labi pelna, parādi ievērojami pārsniedz peļņas rādītājus. Uzņēmums nav tipisks nozares pārstāvis, tas ir vienīgās naftas produktu rūpnīcas Baltijā - Mažeikū naftas pārstrādes rūpnīcas – produkcijas vairumtirdzniecības pārstāvis Latvijā.

Informācija par uzņēmuma nomaksātajiem nodokļiem ir sniegta 3.3. tabulā.

3.3.tabula

ORLEN Latvija, SIA nomaksātie nodokļi 2011. - 2013. gadā*

Nodokļu veids	2011		2012		2013	
	Latos	%	Latos	%	Latos	%
VSAOI	59 353	0	73 579	0	75 487	
IIN	32 440	0	46 882	0	43 196	0
UIN	188 848	0	419 098	0	833 654	1
PVN	80 854 535	82	99 091 470	87	112 291 554	88
Akcīzes nodoklis	17 307 697	18	14 440 459	13	14 483 995	11
Samaksātie nodokļi kopā	98 442 873	100	114 071 488	100	127 727 886	100

* Autores sagatavota, izmantojot ORLEN Latvija, SIA 2011., 2012. un 2013. gada pārskatu pielikumos sniegtos datus.

Ņemot vērā to, ka uzņēmuma darbinieku skaits ir neliels – tikai 8 darbinieki, arī nomaksātās VSAOI un IIN ir nelieli. Lielāko nodokļu daļu veido PVN.

Izmantojot priekšrocības, ko nodrošina saistība ar Mažeikū naftas pārstrādes rūpnīcu, uzņēmuma lielie nodokļu maksājumi veidojas no lielā apgrozījuma, iemaksājot valsts budžetā klientu samaksāto PVN. Uzņēmuma pievienotā vērtība rodas, sniedzot starpniecības

pakalpojumus starp ražotāju un mazumtirdzniecības tirgotājiem. Pozitīvi ir tas, ka kopējā nodokļos nomaksātā summa pārskata periodā ir pieaugusi.

Lai gan 2013. gadā jau tā izcilie apgrozījuma un peļņas uzņēmuma rādītāji pakāpeniski uzlabojās vēl vairāk, nevar uzskatīt, ka tie uzlabosies arī 2014. gadā. Plašsaziņas līdzekļos ir pieejama informācija par iespējamo Mažeiku naftas pārstrādes rūpnīcas slēgšanu.¹

Var secināt, ka noteiktos apstākļos uzņēmuma darbības modelis ir ļoti izdevīgs valstij, tomēr mainoties šiem apstākļiem, situācija var kļūt neprognozējama. Skatoties no valsts viedokļa, būtu jāizvērtē, vai šāda uzņēmuma, kas nodarbojas ar vairumtirdzniecību no viena ražotāja, atbalsts krīzes situācijā būtu pamatots. Pozitīvi nevar vērtēt arī to, ka 100 milj. latu kopbudžeta ieņēmumu ir atkarīgi no viena uzņēmuma.

3.3. LATVIJAS GĀZE, AS darbības, finanšu un nomaksāto nodokļu raksturojums un analīze

2013. gada otrs lielākais nodokļu maksātājs Latvijā ir LATVIJAS GĀZE, AS. Lielāko nodokļu maksātāju desmitniekā uzņēmums ir katru gadu.

Uzņēmuma juridiskā adrese ir Vagonu ielā 20, Rīgā, LV-1004. Uzņēmums ir reģistrēts 1991. gadā kā LATVIJAS GĀZE, Valsts firma. Tagad uzņēmuma akcionāri ir Vācijas uzņēmums E.ON Ruhrgas International AG (47,23% akciju), Ekonomikas ministrija, Krievijas uzņēmums GAZPROM Rossijskoje akcionerņoje občestvo otkritovo tipa (34% akciju) un Latvijas uzņēmums ITERA Latvija, SIA (16% akciju). Publiskajā piedāvājumā ir 2,76% akciju. Uzņēmuma birojs atrodas Rīgā, uzņēmuma klientu apkalpošanas centri atrodas 18 Latvijas pilsētās.

Uzņēmuma pamatdarbība ir gāzveida kurināmā sadale pa cauruļvadiem (NACE 2 kods 35.22). Uzņēmums nodarbojas arī ar šādiem darbības veidiem: elektroenerģijas ražošana (35.11); elektroenerģijas apgāde (35.12); elektroenerģijas sadale (35.13); elektroenerģijas tirdzniecība (35.14); gāzes ražošana (35.21); gāzes realizācija pa cauruļvadiem (35.23); tvaika piegāde un gaisa kondicionēšana (35.30); būvniecības projektu izstrādāšana (41.1), dzīvojamo un nedzīvojamo ēku būvniecība (41.2); inženierbūvniecība (42); cauruļvadu, apkures un gaisa kondicionēšanas iekārtu uzstādīšana (43.22); citu inženiersistēmu montāža (43.29); citur neklasificēti specializētie būvdarbi (43.99); degvielas, cietā, šķidrā un gāzveida kurināmā un

---

¹ «PKN Orlen» varētu pārdot vai slēgt rūpnīcu «Mažeiku nafta». Pieejams: http://financenet.tvnet.lv/zinas/512446-pkn_orlen_varetu_pardot_vai_slegt_rupnicu_mazeiku_nafta (skatīts 15.12.2014.)

līdzīgu produktu vairumtirdzniecība (46.71); degvielas mazumtirdzniecība degvielas uzpildes stacijās (47.30); citur neklasificēta jaunu preču mazumtirdzniecība specializētajos veikalos (47.78); pārējā mazumtirdzniecība ārpus veikaliem, stendiem un tirgiem (47.99); citur neklasificēts pasažieru sauszemes transports (49.39); kravu pārvadājumi pa autoceļiem (49.41); cauruļvadu transports (49.50); uzglabāšana un noliktavu saimniecība (52.10); inženierdarbības un ar tām saistītās tehniskās konsultācijas (71.12); citur neklasificēta izglītība (85.59); pārējā darbība veselības aizsardzības jomā (86.90).¹

Uzņēmuma pamatdarbības nozarē uzņēmumi nodarbojas ar visu veidu gāzveida kurināmā sadali un piegādi, izmantojot cauruļvadus.

Uzņēmuma pamatdarbības nozari raksturojošie rādītāji ir sniegti 3.4. tabulā 8. pielikumā.

Tabulā sniegtie rādītāji liecina, ka nozares uzņēmumu apgrozījums, uzņēmumu skaits nozarē un darbinieku skaits uzņēmumā ir nelieli. 2011. un 2012. gadā nozares uzņēmumi strādāja ar zaudējumiem, bez kapitāla atdeves. Nozares uzņēmumu vispārējais apgrozāmo līdzekļu koeficients atbilst optimālajām vērtībām, bet maksāspēja ir zema – nozares uzņēmumi ir atkarīgi no aizņemtiem līdzekļiem. Nozares uzņēmumu kreditoru aprites laiks pārskata periodā ir samazinājies no 347 līdz 159 dienām, tātad vēl aizvien ir pārāk liels. Likviditātes starpseguma koeficients ir ļoti labs, tas nedaudz pārsniedz optimālo līmeni. Arī minimālā parāda attiecība pret pašu kapitālu liecina, ka uzņēmumiem ir tikai nelieli parādi.

LATVIJAS GĀZE, AS 2011., 2012. un 2013. gada pārskatos dotie finanšu dati ir apkopoti 3.4. tabulā 8. pielikumā. No tabulas redzams, ka, salīdzinot ar nozares uzņēmumu rādītājiem, LATVIJAS GĀZE, AS rādītāji ir labāki par tiem, iekļaujoties optimālajās rādītāju vērtībās. Uzņēmuma neto apgrozījuma un peļņas rādītāji pat nav salīdzināmi ar nozares uzņēmumu rādītājiem. Gan uzņēmuma kapitāla atdeves, gan aktīvu atdeves, gan ilgtermiņa ieguldījumu atdeves rādītāji pārsniedz nozares uzņēmumu rādītājus. Uzņēmums ir ilgtermiņa ieguldījumu atdeves rādītājs, kas 2013. gadā ir nedaudz sliktāks par nozares rādītājiem. Tas nav tāpēc, ka uzņēmuma rādītājs būtu pasliktinājies, bet tāpēc, ka nozares uzņēmumu rādītājs ir ievērojami uzlabojies.

„Balances zelta likumus” uzņēmums ievēro daļēji – tas finansē ilgtermiņa ieguldījumus ar pašu kapitālu, bet nefinansē visus apgrozāmos līdzekļus ar īstermiņa saistībām.

Var secināt, ka uzņēmums nav tipisks nozares pārstāvis, tas ir privatizēts valsts monopoluzņēmums, kas izmanto padomju laikā valsts uzņēmumu izveidotu gāzes vadu infrastruktūru.

Informācija par uzņēmuma nomaksātajiem nodokļiem ir sniegta 3.5. tabulā.

---

¹ LATVIJAS GĀZE, AS. Pieejams: <http://company.lursoft.lv/latvijas-gaze/40003000642> (skatīts 15.12.2014.)

LATVIJAS GĀZE, AS nomaksātie nodokļi 2011. - 2013. gadā*

Nodokļu veids	2011		2012		2013	
	Latos	%	Latos	%	Latos	%
NĪN	765 466	1	770 055	1	763 424	1
DRN	308 782	0	317 898	0	270 195	0
VSAOI	5 478 306	6	5 287 790	5	5 489 911	5
IIN	3 372 139	4	3 190 385	3	3 214 742	3
UIN	8 830 012	9	4 006 643	4	3 617 963	3
PVN	69 648 276	75	79 958 380	74	84 946 134	74
Akcīzes nodoklis	4 879 752	5	14 040 679	13	16 121 212	14
Samaksātie nodokļi kopā	93 282 733	100	107 571 830	100	114 423 581	100

* Autores sagatavota, izmantojot LATVIJAS GĀZE, AS 2011., 2012. un 2013. gada pārskatu pielikumos sniegtos datus.

Lielākā uzņēmuma nomaksāto nodokļu daļa (74-75%) ir PVN. Ņemot vērā to, ka uzņēmumā strādā vairāk nekā 1200 darbinieku, nomaksātie VSAOI un IIN veido aptuveni 8% no uzņēmuma nodokļu maksājumiem.

Izmantojot priekšrocības, ko nodrošina privilēģētais stāvoklis, uzņēmuma lielie nodokļu maksājumi veidojas no lielā apgrozījuma, iemaksājot valsts budžetā klientu samaksāto PVN. Uzņēmuma pakalpojumu pievienotā vērtība rodas, piegādājot patērētājiem no vairumtirgotāja iegādāto gāzi. Pozitīvi ir vērtējams pārskata periodā novērojamais nomaksāto nodokļu apmēra pieaugums.

2011. - 2013. gadā jau tā teicamie uzņēmuma rādītāji uzlabojās vēl vairāk, ir pamats cerēt, ka tā notiks arī 2014. gadā. Plašsaziņas līdzekļos ir pieejama informācija par iespējamo lielākā akcionāra akciju pārdošanu.¹ Tomēr, ņemot vērā to, ka pieprasījums pēc gāzes saglabāsies arī turpmāk, tam nevajadzētu ietekmēt uzņēmuma rādītājus negatīvi.

Var secināt, ka uzņēmums turpina izmantot savu īpašo stāvokli. Tā pozitīvos finanšu rādītājus galvenokārt nosaka lielais apgrozījums. Uzņēmums sniedz arī ar gāzes apgādi saistītus pakalpojumus, nodrošinot vairāk kā 1200 darbavietas. Tātad šis nodokļu maksātājs valstij ir izdevīgs pēc vairākiem parametriem. Pozitīvi ir tas, ka uzņēmuma darbība ir stabila, lai gan uzņēmuma attīstība nav novērojama.

¹ Valsts plāni saistībā ar EO.N Ruhrgas piederošo Latvijas gāzes akciju pārdošanu vēl nav skaidri. Pieejams: <http://www.diena.lv/latvija/zinas/valsts-plani-saistiba-ar-eo-n-ruhrgas-piedereso-latvijas-gazes-akciju-pardosanu-vel-nav-skaidri-14051178> (skatīts 15.12.2014.)

3.4. STATOIL FUEL & RETAIL LATVIA, SIA darbības, finanšu un nomaksāto nodokļu raksturojums un analīze

2013. gada trešais lielākais nodokļu maksātājs Latvijā ir STATOIL FUEL & RETAIL LATVIA, SIA. Lielāko nodokļu maksātāju desmitniekā uzņēmums ir kopš lielāko nodokļu maksātāju saraksta izveidošanas 1998. gadā. Savukārt 2013. gadā uzņēmuma atzīts par lielāko akcīzes nodokļa maksātāju.

Uzņēmums ir izveidots 1992. gadā kā LATVIJA STATOIL, SIA. Uzņēmuma juridiskā adrese ir Dunties ielā 6, Rīgā, LV-1013. Uzņēmuma vienīgai dalībnieks ir Norvēģijas uzņēmums STATOIL FUEL & RETAIL ASA. Uzņēmumam 2014. gadā Latvijā darbojās 78 degvielas uzpildes stacijas.

Uzņēmuma pamatdarbība tiek veikta šādās nozarēs:

- degvielas mazumtirdzniecība degvielas uzpildes stacijās (NACE 2 kods 47.30);
- degvielas, cietā, šķidrā un gāzveida kurināmā un līdzīgu produktu vairumtirdzniecība (46.71). Nozares apraksts ir dots 3.2. apakšnodaļā, tā ir arī ORLEN Latvija, SIA darbības nozare;
- mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos, kuros galvenokārt pārdod pārtikas preces, dzērienus vai tabaku (47.11).¹

Degvielas mazumtirdzniecības degvielas uzpildes stacijās nozarē uzņēmumi nodarbojas ar automobiļu un motociklu degvielas mazumtirdzniecību. Šajā nozarē 2013. gadā darbojās 111 uzņēmumu.

Mazumtirdzniecības nespecializētajos veikalos, kuros galvenokārt pārdod pārtikas preces, dzērienus vai tabaku, nozarē uzņēmumi nodarbojas ar dažādu preču mazumtirdzniecību, no kurām galvenās ir pārtikas produkti, dzērieni vai tabaka, kā arī ar lielveikalu darbību, kuros bez galvenās pārtikas produktu, dzērienu vai tabakas pārdošanas ir arī dažādas citas nepārtikas sortimenta preču grupas, piemēram, apģērbi, mēbeles, mājsaimniecības ierīces, metāla izstrādājumi, kosmētikas līdzekļi u.c. Šajā nozarē 2013. gadā darbojās 2063 uzņēmumi.

Uzņēmuma pamatdarbības nozares raksturojošie rādītāji ir sniegti 3.6. tabulā 9. pielikumā.

Degvielas mazumtirdzniecības degvielas uzpildes stacijās nozarē apgrozījums ir liels, bet uzņēmumu konkurence – neliela. Pamatojums varētu būt tāds, ka šīs nozares uzņēmumiem tiek izvirzītas papildu prasības attiecībā uz uzskaiti, drošību, u.c. Nozares uzņēmumu vispārējais apgrozāmo līdzekļu koeficients ieļaujas optimālajā vērtībā. Maksātspejas

---

¹ STATOIL FUEL & RETAIL LATVIA, SIA. Pieejams: <http://company.lursoft.lv/latvija-statoil/40003064094> (skatīts 13.12.2014.)

koeficients ir pārāk zems. Likviditātes starpseguma koeficients 2011. un 2012. gadā bija nedaudz zem optimālā līmeņa, tomēr 2013. gadā optimālais līmenis tika sasniegts. Tātad nozares uzņēmumiem pietiek līdzekļu īstermiņa parādu segšanai, galvenokārt tāpēc, ka parādi nav lieli. Par to liecina arī parādu un pašu kapitāla attiecība, kas atbilst vēlamajam līmenim.

Mazumtirdzniecības nespecializētajos veikalos, kuros galvenokārt pārdod pārtikas preces, dzērienus vai tabaku, nozarē no izskatītajām nozarēm ir vislielākā konkurence, bet vismazākais apgrozījums. Nozares uzņēmumi katru gadu strādā ar zaudējumiem, negatīvu pašu kapitālu. Nozares perspektīvas ir neskaidras. Vispārējais apgrozāmo līdzekļu koeficients ir zem optimālā, nozares uzņēmumu īstermiņa parādi pārsniedz to apgrozāmo līdzekļu summu. Nozares uzņēmumiem ir negatīvi maksātspējas rādītāji. Arī likviditātes starpseguma koeficients ir ļoti zems lielo īstermiņa parādu dēļ. Parāda attiecību pret pašu kapitālu pat nevar noteikt, jo pašu kapitāls ir negatīvs.

STATOIL FUEL & RETAIL LATVIA, SIA 2011., 2012. un 2013. gada pārskatos dotie finanšu dati ir apkopoti 3.6. tabulā 9. pielikumā. Uzņēmuma gada pārskats par 2013. gadu attiecas tikai uz gada četriem pirmajiem mēnešiem (janvāris - aprīlis), jo uzņēmums nomainīja pārskata gadu – turpmāk tas sāksies nevis ar 1. janvāri, bet ar 1. maiju, piemērojoties Statoil Fuel & Retail uzņēmumu grupas finanšu pārskata gadam.

Uzņēmuma rādītāji ir ievērojami labāki par minēto nozaru rādītājiem. Tā kā degvielas mazumtirdzniecības degvielas uzpildes stacijās nozares rādītāji ir labākie no minēto nozaru rādītājiem, tad tie visvairāk atbilst uzņēmuma rādītājiem. Uzņēmuma apgrozījums, peļņas rādītāji, pašu kapitāla rādītāji un aktīvi ievērojami pārsniedz nozaru uzņēmumu rādītājus. Uzņēmuma vispārējais apgrozāmo līdzekļu koeficients ir optimāls. Uzņēmuma maksātspēja ir nedaudz zem optimālā līmeņa, aktīvu finansēšanā izmantotais aizņemtais kapitāls ir mazliet par lielu. Salīdzinot ar nozaru uzņēmumiem, STATOIL FUEL & RETAIL LATVIA, SIA kapitāla atdeves rādītāji ir labi, aktīvu atdeves rādītāji – ļoti labi, bet ilgtermiņa ieguldījumu atdeve svārstās. Uzņēmuma kreditoru apriete dienās ir optimālā līmenī, tāpat kā debitoru parādu iekasēšanas laiks. Uzņēmuma likviditātes starpseguma koeficients svārstās ap zemāko optimālo vērtību, tātad uzņēmumam ir nedaudz pārsniegts krājumos ieguldīto līdzekļu apjoms. Tomēr uzņēmuma krājumu apgrozījums būtiski neatšķiras no nozares uzņēmumu krājumu apgrozījuma gadā. Atšķirībā no degvielas mazumtirdzniecības degvielas uzpildes stacijās nozares uzņēmumiem, STATOIL FUEL & RETAIL LATVIA, SIA ir lielāks parāds attiecībā pret pašu kapitālu. Salīdzinot ar nozares rādītājiem, uzņēmuma darbinieku skaits ir ievērojams. Visā pārskata periodā uzņēmums sev radniecīgam uzņēmumam ir bijis parādā 12 milj. latu.

Attiecībā uz „Balances zelta likumu” izpildi ir jāatzīmē, ka uzņēmums tos pilda daļēji – pēdējo divu gadu laikā tas nepilda pirmo likumu, bet pilda otro likumu ilgtermiņa ieguldījumus finansējot ne tikai no pašu kapitāla, bet arī no ilgtermiņa saistībām. Savukārt trešais likums pārskata periodā netiek pildīts, apgrozāmos līdzekļus finansējot ne tikai no īstermiņa saistībām.

Informācija par uzņēmuma nomaksātajiem nodokļiem ir sniegta 3.7. tabulā.

3.7.tabula

STATOIL FUEL & RETAIL LATVIA, SIA nomaksātie nodokļi

2011. - 2013. gadā*

Nodokļu veids	2011		2012		2013	
	Latos	%	Latos	%	Latos	%
NĪN	197 672	0	203 747	0	43 225	0
DRN	3 904	0	3 537	0	14 255	0
VSAOI	2 842 513	3	2 958 696	3	834 753	3
IIN	1 680 461	2	1 687 366	2	513 198	2
UIN	1 922 705	2	634 956	1	142 709	0
PVN	20 277 925	19	17 800 310	17	5 882 934	18
Akcīzes nodoklis	79 232 920	75	80 649 696	78	24 380 866	77
Samaksātie nodokļi kopā	106 158 100	100	103 938 308	100	31 811 940	100

* Autores sagatavota, izmantojot STATOIL FUEL & RETAIL LATVIA, SIA 2011., 2012. un 2013. gada pārskatu pielikumos sniegtos datus.

Lielāko nomaksāto nodokļu daļu veido akcīzes nodoklis. Tā kā divas trešdaļas uzņēmuma neto apgrozījuma veido degvielas mazumtirdzniecība, tad var secināt, ka lielās akcīzes nodokļa summas rodas, pateicoties izvērstajam degvielas uzpildes staciju tīklam. 2013. gadā novērotais nomaksāto nodokļu summas samazinājums ir izskaidrojams ar to, ka uzņēmuma 2013. pārskata gads veido tikai vienu trešo daļu no gada. Pareizino 2013. gadā nomaksāto nodokļu summu ar trīs, var iegūt prognozējamo nodokļu nomaksu summu 2013. gadā (samaksātie nodokļi kopā 95 435 820 latu), kas būtiski neatšķiras no pārējos gados nomaksātās nodokļu summas. Uzņēmuma 4 mēnešus īsais pārskata gads arī ir skaidrojums tam, kāpēc 2013. gadā kopējie lielāko nodokļu maksātāju veiktie maksājumi ir samazinājušies (1.9. tabula). 2013. gada lielo nodokļu maksātāju valsts kopbudžetā kopējo nomaksāto nodokļu summas aprēķinā izmantojot STATOIL FUEL & RETAIL LATVIA, SIA prognozējamo nomaksāto nodokļu summu 2013.gadā, nav novērojams nodokļu nomaksu samazinājums 2013. gadā.

Var secināt, ka, uzņēmums saglabā savu lielā nodokļu maksātāja statusu, jo nodarbojas ar tādu valstij ienesīgu darbības nozari kā degvielas tirdzniecība.

3.5. NESTE LATVIJA, SIA darbības, finanšu un nomaksāto nodokļu raksturojums un analīze

2013. gada ceturtais lielākais nodokļu maksātājs Latvijā ir NESTE LATVIJA, SIA. Lielāko nodokļu maksātāju sarakstā uzņēmums bija 1997. un 1998. gadā, tad, pēc pārtraukuma – kopš 2007. gada.

Uzņēmums ir izveidots 1993. gadā kā NESTE OIL LATVIA, Firma. Uzņēmuma juridiskā adrese ir Bauskas ielā 58a, Rīgā, LV-1004. Uzņēmuma vienīgai dalībnieks ir Nīderlandes uzņēmums Neste Oil Finance B.V. Uzņēmumam Rīgā atrodas naftas produktu terminālis un birojs. Rīgā un visā Latvijā darbojas 62 uzņēmuma degvielas uzpildes stacijas.

Uzņēmuma pamatdarbība tiek veikta degvielas mazumtirdzniecības degvielas uzpildes stacijās nozarē (NACE 2 kods 47.30).¹

Nozares apraksts sniegts 3.4. nodaļā, tā pamatdarbības nozari raksturojošie rādītāji ir sniegti 3.8. tabulā 10. pielikumā.

NESTE LATVIJA SIA, 2011., 2012. un 2013. gada pārskatos dotie finanšu dati ir apkopoti 3.8. tabulā 10. pielikumā. No tabulas redzams, ka uzņēmuma peļņas un apgrozījuma rādītāji pārsniedz nozares rādītājus. Lai gan uzņēmumam ir plašs degvielas uzpildes staciju tīkls, uzņēmuma darbinieku skaits ir neliels, jo degvielas uzpildes staciju darbs ir automatizēts. Gan uzņēmuma apgrozījums, gan peļņa palielinās. Lai gan uzņēmuma kapitāla atdeves, aktīvu atdeves un ilgtermiņa ieguldījumu atdeves rādītāji nedaudz svārstās, tie būtiski pārsniedz nozares uzņēmumu rādītājus. Uzņēmuma vispārējais apgrozāmo līdzekļu koeficients ir optimāls. Arī uzņēmuma maksātspēja 2013. gadā ir optimālā līmenī pēc tam, kad 2011. un 2012. gadā tā turējās zem optimālā līmeņa. Lai gan uzņēmuma likviditātes starpseguma koeficients svārstās tā zemākajā robežā, nevar novērot negatīvu tendenci. Uzņēmuma parādu attiecība pret pašu kapitālu 2013. gadā ir uzlabojusies un ir optimālā līmenī. 2011. gadā uzņēmuma parādi saistītajiem uzņēmumiem bija 6 milj. latu, bet 2013. gadā - gandrīz 8 milj. latu. Uzņēmuma kredītu aprīte ir 1 diena, kas ir pārsteidzoši labs rādītājs.

„Balances zelta likumus” uzņēmums pilda šādi: ilgtermiņa ieguldījumi pilnībā tiek finansēti no pašu kapitāla 2012. un 2013. gadā, ilgtermiņa ieguldījumi tiek finansēti no pašu kapitāla un ilgtermiņa saistībām, bet apgrozāmie līdzekļi netiek pilnībā finansēti ar īstermiņa saistībām visā pārskata periodā.

Informācija par uzņēmuma nomaksātajiem nodokļiem ir sniegta 3.9. tabulā.

---

¹ NESTE LATVIJA, SIA. Pieejams: <http://company.lursoft.lv/neste-latvija/40003132723> (skatīts 17.12.2014.)

NESTE LATVIJA, SIA nomaksātie nodokļi 2011. - 2013. gadā*

Nodokļu veids	2011		2012		2013	
	Latos	%	Latos	%	Latos	%
NĪN	96 638	0	101 023	0	88 148	0
DRN	2 367	0	1 869	0	1 695	0
VSAOI	340 164	0	313 040	0	319 716	0
IIN	204 946	0	188 407	0	185 205	0
UIN	746 525	1	374 757	0	728 339	1
PVN	36 600 503	40	42 103 049	43	41 127 817	42
Akcīzes nodoklis	53 863 686	59	54 360 796	56	54 551 665	56
Samaksātie nodokļi kopā	91 854 829	100	97 442 941	100	97 002 585	100

* Autores sagatavota, izmantojot NESTE LATVIJA, SIA 2011., 2012. un 2013. gada pārskatu pielikumos sniegtos datus.

Summas, ko uzņēmums samaksājis akcīzes nodoklī, tikai nedaudz pārsniedz to, ko tas samaksājis PVN. Uzņēmums precēm un pakalpojumiem pievieno lielāku pievienoto vērtību, kā STATOIL FUEL & RETAIL LATVIA, SIA, jo sniedz arī termināļa pakalpojumus naftas produktu uzglabāšanai un pārkraušanai. Tomēr lielāko daļu uzņēmuma neto apgrozījuma veido degvielas tirdzniecība, tādēļ akcīzes nodoklī ir samaksātas lielākās summas. Lai gan uzņēmuma rādītāji uzlabojas, nodokļos nomaksātās summas nepieaug.

Var secināt, ka, arī šis uzņēmums saglabā savu lielā nodokļu maksātāja statusu, jo nodarbojas ar tādu valstij ienesīgu darbības nozari kā degvielas tirdzniecība. Tas, ka uzņēmums iesaistās arī blakusnozares darbībā, ir vērtējams pozitīvi, jo tā tiek sniegti papildu ieņēmumi valsts kopbudžetā.

3.6. Latvijas dzelzceļš, VAS darbības, finanšu un nomaksāto nodokļu raksturojums un analīze

2013. gada piektais lielākais nodokļu maksātājs Latvijā ir Latvijas dzelzceļš, VAS. Lielāko nodokļu maksātāju sarakstā uzņēmums bija 1999., 2001., 2002. un 2004. gadā, un kopš 2006. gada. Savukārt 2013. gadā uzņēmums atzīts par lielāko algas nodokļu maksātāju.

Uzņēmums ir izveidots 1991. gadā kā LATVIJAS DZELZCEĻŠ, Valsts uzņēmums. Uzņēmuma juridiskā adrese ir Gogoļa ielā 3, Rīgā, LV-1547. Uzņēmuma vienīgais akcionārs ir Satiksmes ministrija. Latvijā 2013. gadā uzņēmuma bija 153 dzelzceļa stacijas.¹

Uzņēmuma pamatdarbība tiek veikta dzelzceļu un metro būvniecības nozarē (NACE 2 kods 42.12) un sauszemes transporta palīgdarbību nozarē (52.21).²

Dzelzceļu un metro būvniecības nozarē ietilpst dzelzceļu un metro sliežu ceļu būve.

Sauszemes transporta palīgdarbību nozarē ietilps darbības, kas saistītas ar pasažieru, dzīvnieku vai kravu sauszemes transportu: termināļu darbība, piemēram, dzelzceļa stacijas, autobusu stacijas, kravu apstrādes stacijas; dzelzceļa infrastruktūras darbība; ceļu, tiltu, tuneļu, autostāvvietu vai garāžu, velosipēdu stāvvietu, dzīvojamo piekabju ziemas noliktavu darbība; dzelzceļa sastāvu manevrēšanas un pārvirzīšanas darbības; automobiļu vilkšana un tehniskā palīdzība ceļā.

Uzņēmuma pamatdarbības nozares raksturojošie rādītāji ir sniegti 3.10. tabulā 11. pielikumā.

Pārsteidz, ka dzelzceļu un metro būvniecības nozarē 2013. gadā darbojās pat 34 uzņēmumi. Var pieņemt, ka daļa no tiem ir ar Latvijas dzelzceļš, VAS saistīti uzņēmumi. Ne nozares uzņēmumu apgrozījums, ne darbinieku skaits nav lieli. Pozitīvi ir tas, ka uzņēmumiem ir peļņa. Ļoti ilga ir kreditoru aprīte, 2013. gadā tā bija 342 dienas ilga. Arī debitori nesteidzas maksāt nozares uzņēmumiem – vidējais iekasēšanas periods 2013. gadā bija 153 dienas. Vispārējais apgrozāmo līdzekļu koeficients nozares uzņēmumiem ir optimālā līmenī. Nozares uzņēmumu maksātspēja ir zema, ar nelielu tendenci pozitīvā virzienā. Likviditātes starpseguma koeficients arī ir optimālā līmenī. Tomēr parādu attiecība pret pašu kapitālu 2011. un 2012. gadā bija nedaudz zem optimālā līmeņa.

Sauszemes transporta palīgdarbību nozarē darbojas daudz uzņēmumu. 2013. gadā tie bija 859 uzņēmumi. Arī attiecībā uz šo nozari izpildās likumsakarība – lielāka konkurence, mazāks viena nozares uzņēmuma apgrozījums. Nozares uzņēmumi strādā ar zaudējumiem, tomēr saglabājot pozitīvu pašu kapitālu. Lai gan vispārējais apgrozāmo līdzekļu koeficients ir optimālā līmenī, maksātspēja tomēr ir zema. Savukārt likviditātes starpseguma koeficients ir ļoti labā līmenī – nozares uzņēmumiem pietiek līdzekļu īstermiņa parādu segšanai. Nozares uzņēmumiem 2011. un 2012. gadā bija nedaudz lielāki parādi kā pašu kapitāls, bet 2013. gadā situācija normalizējās.

---

¹ Galvenie darba rādītāji 2013. Pieejams:

<http://www.ldz.lv/sites/default/files/LDz%20raditaji%202014%20LV%20DRUKAI.pdf> (skatīts 20.12.2014.)

² Latvijas dzelzceļš, VAS. Pieejams: <http://company.lursoft.lv/latvijas-dzelzcelis/40003032065> (skatīts 17.12.2014.)

Latvijas dzelzceļš, VAS 2011., 2012. un 2013. gada pārskatos dotie finanšu dati ir apkopoti 3.10. tabulā 11. pielikumā. No tabulas redzams, ka uzņēmuma peļņas un apgrozījuma rādītāji pārsniedz nozares rādītājus. Uzņēmumam ir ļoti labs debitoru parādu iekasēšanas periods – 2013. gadā tikai 9 dienas. Uzņēmuma rādītāji vairāk atbilst dzelzceļu un metro būvniecības nozarei. Uzņēmuma kapitāla atdeves, aktīvu atdeves un ilgtermiņa ieguldījumu atdeves rādītāji būtiski neatšķiras no nozaru uzņēmumu rādītājiem. Tāpat kā dzelzceļu un metro būvniecības nozares rādītāji, arī uzņēmuma atdeves rādītāji pārskata laikā ir pieauguši. Uzņēmuma vispārējais apgrozāmo līdzekļu koeficients ir optimālā līmenī, maksātspēja nedaudz atpaliek no optimālā līmeņa, bet likviditātes starpseguma koeficients svārstās ap optimālā līmeņa zemāko robežvērtību. Uzņēmuma parādi, salīdzinot ar pašu kapitālu, ir pārāk lieli.

Pirmo „bilances zelta likumu” uzņēmums neievēro - tam nepietiek pašu kapitāla ilgtermiņa ieguldījumu finansēšanai. Otro „bilances zelta likumu” uzņēmums nav izpildījis 2011. un 2013. gadā – tā ilgtermiņa ieguldījumi ir lielāki par pašu kapitāla un ilgtermiņa saistību summu. Savukārt trešo „bilances zelta likumu” uzņēmums pārskata periodā nav izpildījis ne reizi, tā apgrozāmie līdzekļi tiek finansēti ne tikai no īstermiņa saistībām.

Informācija par uzņēmuma nomaksātajiem nodokļiem ir sniegta 3.11. tabulā.

3.11.tabula

Latvijas dzelzceļš, VAS nomaksātie nodokļi 2011. - 2013. gadā*

Nodokļu veids	2011		2012		2013	
	Latos	%	Latos	%	Latos	%
NĪN	275 056	1	320 111	1	307 587	1
DRN	12 501	0	15 130	0	15 278	0
VSAOI	16 085 754	36	21 972 759	45	22 203 052	43
IIN	10 427 766	24	12 509 553	26	12 231 871	24
UIN	1 029 975	2	546 301	1	1 590 241	3
PVN	16 441 428	37	13 351 046	27	15 663 552	30
Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis	23 196	0	25 761	0	26 102	0
Muitas nodoklis	6 865	0	8 271	0	9 675	0
Samaksātie nodokļi kopā	44 302 541	100	48 748 932	100	52 047 358	100

* Autores sagatavota, izmantojot Latvijas dzelzceļš, VAS 2011., 2012. un 2013. gada pārskatu pielikumos sniegtos datus.

Ņemot vērā to, ka uzņēmumā 2013. gadā strādāja 7157 darbinieki, ir saprotams, ka lielākie nodokļi, ko uzņēmums ir maksājis, ir saistīti ar atalgojumu. VSAOI un IIN kopā ir samaksāti 67% no kopējās nodokļu summas.

Trešdaļa nodokļu, ko uzņēmums maksā, ir PVN. Lielāko uzņēmuma apgrozījuma daļu veido „infrastruktūras jaudas pārdošana” – uzņēmums ļauj citiem izmanto savus ceļus un elektrības vadus, par to iekasējot maksu. Tātad uzņēmums izmanto agrāko paaudžu izveidoto infrastruktūru ieņēmumu gūšanai. Uzņēmums ir privilīģētā stāvoklī, jo tā akcionārs ir Satiksmes ministrija, kas var ietekmēt normatīvo regulējumu lielāku uzņēmuma ieņēmumu gūšanai.

Var secināt, ka uzņēmums valstij dod labumu, gan nodrošinot nodokļu ieņēmumus, gan nodrošinot darba vietas.

3.7. Latvenergo, AS darbības, finanšu un nomaksāto nodokļu raksturojums un analīze

2013. gada sestais lielākais nodokļu maksātājs Latvijā ir Latvenergo, AS. Ar nelieliem pārtraukumiem (2003., 2005., 2008. un 2009. gadā) savu vietu lielāko nodokļu maksātāju sarakstā uzņēmums ieņem kopš 1997. gada.

Uzņēmums ir izveidots 1991. gadā kā Latvenergo, Valsts uzņēmums, lai gan par uzņēmuma darbības sākumu paši uzņēmuma darbinieki uzskata 1939. gadu, kad tika izveidots Valsts elektrības uzņēmums “Ķegums”.¹

Uzņēmuma juridiskā adrese ir Gogoļa ielā 3, Rīgā, LV-1547. Uzņēmuma vienīgais akcionārs ir Ekonomikas ministrija. Uzņēmuma birojs atrodas Rīgā, tam ir 10 klientu apkalpošanas centri visā Latvijā.

Uzņēmuma pamatdarbība tiek veikta elektroenerģijas ražošanas nozarē (NACE 2 kods 35.11) un elektroenerģijas tirdzniecības nozarē (35.14).²

Elektroenerģijas ražošanas nozarē ietilpst elektroenerģijas ražošana koģenerācijas stacijās, kodolelektrostacijās, hidroelektrostacijās, gāzturbīnu vai dīzeļa ģeneratoros, kā arī, izmantojot atjaunojamus enerģijas avotus.

Elektroenerģijas tirdzniecības nozarē ietilps elektroenerģijas pārdošana patērētājiem; elektroenerģijas mākleru vai starpnieku darbība, kuri organizē elektroenerģijas pārdošanu,

---

¹ *Vēsture*. Pieejams: http://www.latvenergo.lv/lat/par_mums/isuma_par_koncernu/vesture/ (skatīts 17.12.2014.)

² *Latvenergo, AS*. Pieejams: <http://company.lursoft.lv/latvenergo/40003032949> (skatīts 17.12.2014.)

izmantojot citu pārvaldītas enerģijas sadales sistēmas; elektroenerģijas un pārvades jaudas biržu darbība.

Uzņēmuma pamatdarbības nozares raksturojošie rādītāji ir sniegti 3.12. tabulā 12. pielikumā.

Elektroenerģijas ražošanas nozarē 2013. gadā darbojās 589 uzņēmumu, kopš 2011. gada uzņēmumu skaits pieaudzis par 98. Varētu spriest, ka nozarē notiek intensīva attīstība. Tomēr nozares uzņēmumu apgrozījuma rādītāji liecina, ka tā nav. 2011. un 2012. gadā nozares uzņēmumu apgrozījums bija 0, bet 2013. gada – tikai 460 latu apmērā. Uzņēmumi strādā ar zaudējumiem. Nozares uzņēmumu vispārējais apgrozāmo līdzekļu koeficients ir optimāls, uzņēmumam pietiktu apgrozāmo līdzekļu īstermiņa parādu segšanai. Maksātspēja ir pārāk zema – pašu kapitāls nesedz pat pusi no aktīviem. Lai gan 2013. gadā nozares uzņēmumu pašu kapitāls bija tikai 1830 latu, tas tomēr vērtējams pozitīvi – pašu kapitāls varēja būt arī negatīvs. Likviditātes starpseguma koeficients ir nedaudz virs optimālā līmeņa. Parādu attiecība pret pašu kapitālu arī ir ļoti laba. Redzams, ka uzņēmumi aktīvi nedarbojas, bet tikai gatavojas to darīt.

Elektroenerģijas tirdzniecības nozarē darbojas mazāk uzņēmumu kā elektroenerģijas ražošanas nozarē. Nozares uzņēmumiem ir apgrozījums, kaut arī neliels. Arī uzņēmumu zaudējumi ir nelieli. Vispārējais apgrozāmo līdzekļu koeficients ir optimāls, maksātspēja ir nepietiekama, likviditātes starpseguma koeficients nedaudz pārsniedz optimālo. Arī šīs nozares uzņēmumiem ir laba parādu un pašu kapitāla attiecība – parādi veido tikai nelielu pašu kapitāla daļu.

Abās nozarēs populārākais darbinieku skaits ir 1.

Latvenergo, AS 2011., 2012. un 2013. gada pārskatos dotie finanšu dati ir apkopoti 3.12. tabulā 12. pielikumā. Analīzē nav izmantoti koncerna Latvenergo, AS dati, bet tikai uzņēmuma Latvenergo, AS dati, jo koncerna uzņēmumiem ir atšķirīgas darbības jomas, un uzņēmumu datu salīdzinājums būtu jāveic, izmantojot atšķirīgu nozaru datus.

Uzņēmuma apgrozījuma, peļņas, pašu kapitāla un aktīvu rādītāji ievērojami pārsniedz nozaru uzņēmumu rādītājus. Arī pārējie rādītāji ir optimālā līmenī. Vispārējais apgrozāmo līdzekļu koeficients ir optimālā līmenī. Atšķirībā no nozaru uzņēmumiem, Latvenergo, AS ir pozitīvs maksātspējas rādītājs. Nozaru uzņēmumu kapitāla atdeves un aktīvu atdeves rādītāji ir negatīvi, savukārt uzņēmumam tie ir pozitīvi. Elektroenerģijas tirdzniecības nozares uzņēmumu ilgtermiņa ieguldījumu atdeves rādītāji 2012. un 2013. gadā gan bija pozitīvi, tomēr uzņēmumiem tie bija labāki. Negatīvi ir tas, ka visi uzņēmuma atdeves rādītāji pārskata periodā būtiski pasliktinās, jo ievērojami samazinās peļņa. Likviditātes starpseguma koeficients 2013. gadā bija divreiz lielāks par optimālo. Uzņēmumam nav krājumus ieguldītu

lielu summu. Savukārt uzņēmuma parādu attiecība pret pašu kapitālu liecina, ka uzņēmuma parādi atbilst optimālajam līmenim.

No „Balances zelta likumiem” uzņēmums ievēro tikai 2. likumu – tas ilgtermiņa ieguldījumus finansē ar pašu kapitālu un ilgtermiņa saistībām. Savukārt ilgtermiņa ieguldījumu finansēšana ar pašu kapitālu (1. likums) un apgrozāmo līdzekļu finansēšana ar īstermiņa saistībām (3. likums) uzņēmumam nepadodas.

Informācija par uzņēmuma nomaksātajiem nodokļiem ir sniegta 3.13. tabulā.

3.13.tabula

Latvenergo, AS nomaksātie nodokļi 2011. - 2013. gadā*

Nodokļu veids	2011		2012		2013	
	Latos	%	Latos	%	Latos	%
NĪN	719 000	1	756 000	2	703 000	2
DRN	91 000	0	62 000	0	71 000	0
VSAOI	5 563 000	9	5 965 000	12	6 398 000	21
IIN	3 366 000	6	3 669 000	8	3 780 000	12
UIN	16 074 000	27	14 407 000	30	690 000	2
PVN	33 058 000	55	23 150 000	48	18 355 000	60
Elektroenerģijas nodoklis	778 000	1	614 000	1	343 000	1
Samaksātie nodokļi kopā	59 649 000	100	48 623 000	100	30 340 000	100

* Autores sagatavota, izmantojot Latvenergo, AS 2011., 2012. un 2013. gada pārskatu pielikumos sniegtos datus.

Uzņēmumā 2013. gadā bija ievērojams darbinieku skaits - 1426 darbinieki. Tādēļ trešo daļu uzņēmuma nodokļos samaksātās summas veido VSAOI un IIN.

2013. gadā lielāko uzņēmuma apgrozījuma daļu veidoja elektroenerģijas realizācijas pakalpojumi. Attiecīgi par šo realizāciju uzņēmums maksā arī PVN. Salīdzinot ar 2011. gadu, iemaksas budžetā ir samazinājušās gandrīz uz pusi, jo uzņēmums iegulda līdzekļus attīstībā, samazinot peļņu un no tās atkarīgo UIN maksājamo summu. Zīmīgi, ka lielākais Latvijas elektroenerģijas ražotājs un tirgotājs 2013. gadā elektroenerģijas nodoklī ir samaksājis tikai 343 000 latus.

Var secināt, ka uzņēmums attīstās, saglabājot optimālus finanšu rādītājus. Viens no uzņēmuma veiksmes iemesliem – tas, ka uzņēmumam vēsturiski ir izveidojies dominējošais stāvoklis Latvijas elektroenerģijas piegādes tirgu.

3.8. PHILIP MORRIS LATVIA, SIA darbības, finanšu un nomaksāto nodokļu raksturojums un analīze

2013. gada septītais lielākais nodokļu maksātājs Latvijā ir PHILIP MORRIS LATVIA, SIA. Lielāko nodokļu maksātāju sarakstā uzņēmums ir kopš 2006. gada.

Uzņēmums ir izveidots 2000. gadā, tā juridiskā adrese ir Pulkveža Brieža ielā 21-6, Rīgā, LV-1010. Uzņēmuma vienīgai dalībnieks ir Šveices uzņēmums Philip Morris S.A.

Uzņēmuma pamatdarbība tiek veikta tabakas izstrādājumu vairumtirdzniecības nozarē (NACE 2 kods 46.35).¹

Uzņēmuma pamatdarbības nozari raksturojošie rādītāji ir sniegti 3.14. tabulā 13. pielikumā. Nozarē 2013. gadā darbojās 28 uzņēmumi ko nevarētu uzskatīt par lielu konkurenci. Ņemot vērā nelielo uzņēmumu skaitu nozarē, katra atsevišķa uzņēmuma rādītāju svārstības būtiski ietekmē visas nozares rādītājus. Nozares uzņēmumu apgrozījumu varētu raksturot kā vidēju. Nozares uzņēmumu peļņas vai zaudējumu rādītāji svārstās no nelielas peļņas 2011. gadā un sekojoša nebūtiska peļņas pieauguma 2012. gadā līdz nelieliem zaudējumiem 2013. gadā. Vispārējais apgrozāmo līdzekļu koeficients nozares uzņēmumiem arī svārstās, lai gan kopumā ir optimāls. Nozares uzņēmumu maksāspēja ir nepietiekoša. 8 mēnešu ilga kreditoru aprīte liek šaubīties par nozares uzņēmumu spēju laicīgi nokārtot saistības. Likviditātes starpseguma koeficients ir optimāls, tāpat kā parāda attiecība pret pašu kapitālu. Nozares uzņēmumu darbinieku skaits ir neliels. Var uzskatīt, ka situācija nozarē ir svārstīga, uzņēmumi netaisa parādus un cenšas noturēt optimālus finanšu rādītājus.

PHILIP MORRIS LATVIA, SIA 2011., 2012. un 2013. gada pārskatos dotie finanšu dati ir apkopoti 3.14. tabulā 13. pielikumā. No tabulas redzams, ka, uzņēmuma peļņas un apgrozījuma rādītāji ievērojami pārsniedz nozares rādītājus. Salīdzinot ar nozari, uzņēmumam ir ļoti labi kapitāla atdeves, aktīvu atdeves un ilgtermiņa ieguldījumu atdeves rādītāji. Vispārējais apgrozāmo līdzekļu koeficients ir optimāls. Uzņēmuma, tāpat kā nozares uzņēmumu maksāspēja nav apmierinoša – pašu kapitāla pietiek tikai nelielai aktīvu finansēšanai. Likviditātes starpseguma koeficients ir zem optimālā – uzņēmuma īstermiņa parādu apjoma daļa ir pārāk liela. Arī parādu attiecība pret pašu kapitālu liecina par to, ka uzņēmuma parādi ir neproporcionāli lieli. Uzņēmumam jau 2010. gada beigās bija vairāk kā 11 milj. lieli nodokļu parādi. Lai gan pārskata laikā uzņēmums katru gadu ir maksājis

---

¹ PHILIP MORRIS LATVIA, SIA. Pieejams: <http://company.lursoft.lv/philip-morris-latvia/40003482799> (skatīts 17.12.2014.)

ievērojamas summas nodokļos, šie nodokļu parādi ir saglabājušies, ievērojami pasliktinot uzņēmuma finanšu rādītājus.

„Balances zelta likumu” izpildē uzņēmumam veicas ar pirmajiem diviem likumiem – tas finansē ilgtermiņa ieguldījumus ar pašu kapitālu, kā arī ar pašu kapitāla un ilgtermiņa saistību summu (uzņēmumam 2012. un 2013. gadā ilgtermiņa saistības bija 0). Savukārt trešo likumu – apgrozāmie līdzekļi jāfinansē ar īstermiņa saistībām – uzņēmums nepilda.

Informācija par uzņēmuma nomaksātajiem nodokļiem ir sniegta 3.15. tabulā.

3.15.tabula

PHILIP MORRIS LATVIA, SIA nomaksātie nodokļi 2011. - 2013. gadā*

Nodokļu veids	2011		2012		2013	
	Latos	%	Latos	%	Latos	%
VSAOI	203 341	0	208 668	0	269 163	0
IIN	104 532	0	104 408	0	117 643	0
UIN	27 433	0	57 658	0	133 857	0
PVN	12 267 338	21	12 016 524	21	11 109 134	21
Akcīzes nodoklis	45 665 545	78	45 086 232	78	42 412 851	78
Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis		0		0	4 375	0
Samaksātie nodokļi kopā	58 268 189	100	57 473 490	100	54 047 023	100

* Autores sagatavota, izmantojot PHILIP MORRIS LATVIA, SIA 2011., 2012. un 2013. gada pārskatu pielikumos sniegtos datus.

Uzņēmuma nodokļu nomaksās pārskata periodā ir novērojama pastāvība – uzņēmuma samaksāto nodokļu 78% ir akcīzes nodoklis, bet 21% - PVN. Lai gan 2013. gadā uzņēmums ir samaksājis UIN lielākā apjomā, nekā iepriekšējos gados, kopējo samaksāto nodokļu struktūru tas būtiski neietekmē. Pārskata periodā kopējā samaksātā nodokļu summa ir samazinājusies par 4 milj. akcīzes nodokļa maksājumu samazināšanās dēļ. Savukārt akcīzes nodokļa summu samazināšanās ir notikusi apgrozījuma samazināšanās dēļ.

Var secināt, ka uzņēmums darbojas stabili. Šo stabilitāti zināmā mērā varētu skaidrot ar to, ka uzņēmums tirgo sava īpašnieka ražoto produkciju un pilda tā nosacījumus.

3.9. Baltic Sales Network, SIA darbības, finanšu un nomaksāto nodokļu raksturojums un analīze

2013. gada astotais lielākais nodokļu maksātājs Latvijā ir Baltic Sales Network, SIA. Lielāko nodokļu maksātāju sarakstā uzņēmums ir bijis tikai 2012. un 2013. gadā.

Uzņēmums ir izveidots 1998. gadā ar nosaukumu RJR MARKETING AND SALES, SIA, vēlāk uzņēmumu sauca JTI MARKETING AND SALES, SIA. Uzņēmuma juridiskā adrese ir Vienības gatvē 109, Rīgā, LV-1058. Uzņēmuma vienīgai dalībnieks ir Latvijas uzņēmums Baltic Trade Network, SIA, kas ir Sanitex grupas uzņēmums.

Uzņēmuma pamatdarbība tiek veikta tabakas izstrādājumu vairumtirdzniecības nozarē (NACE 2 kods 46.35).¹

Uzņēmuma pamatdarbības nozares raksturojums ir dots 3.8. apakšnodaļā, tā ir arī PHILIP MORRIS LATVIA, SIA pamatdarbības nozare.

Baltic Sales Network, SIA 2011., 2012. un 2013. gada pārskatos dotie finanšu dati ir apkopoti 3.16. tabulā 14. pielikumā. No tabulas redzams, ka, uzņēmuma peļņas un apgrozījuma rādītāji 2012. un 2013. gadā ievērojami pārsniedz nozares rādītājus. Savukārt 2011. gadā uzņēmumam bija lieli zaudējumi. Attiecīgi arī kapitāla atdeves, aktīvu atdeves un ilgtermiņa ieguldījumu atdeves rādītāji uzņēmumam 2011. gadā ievērojami atpalika no nozares rādītājiem, bet 2012. un 2013. gadā tos stipri pārsniedza. Vispārējais apgrozāmo līdzekļu koeficients ir optimāls. Uzņēmuma, tāpat kā nozares uzņēmumu maksātspēja nav apmierinoša – pašu kapitāla pietiek tikai nelielai aktīvu finansēšanai. Likviditātes starpseguma koeficients atbilst optimālajam līmenim. Uzņēmumam krājumu apgrozījums ir lielāks kā nozares uzņēmumiem. Savukārt parādu attiecība pret pašu kapitālu liecina par to, ka uzņēmuma parādi ir neproporcionāli lieli. Arī šim uzņēmumam ir lieli nodokļu parādi – 2013. gadu uzņēmums beidza ar 6,4 milj. latu lieliem nodokļu parādiem, kuru lielāko daļu veidoja akcīzes nodokļu parādi. Ja 2011. gadā uzņēmuma pašu kapitāls bija tikai 12 745 latu liels, tad 2013. gadā tas palielināts līdz 1 387 644 latiem. Rezultātā palielinājās arī aktīvu apjoms, uzņēmumam vairs nav zaudējumu.

„Balances zelta likumu” ievērošanu ir ietekmējis tas, ka uzņēmumam pārskata periodā nav ilgtermiņa parādu. Tā kā uzņēmums pilda pirmo likumu – ilgtermiņa ieguldījumus finansē ar pašu kapitālu, tad tas pilda arī otro likumu – ilgtermiņa ieguldījumus finansē ar

---

¹ *Baltic Sales Network, SIA*. Pieejams: <http://company.lursoft.lv/jti-marketing-and-sales/40003398873> (skatīts 17.12.2014.)

pašu kapitāla un ilgtermiņa parādu summu. Savukārt trešo likumu arī šis uzņēmums nepilda – apgrozāmo līdzekļu finansēšanai nepietiek ar īstermiņa saistībām.

Informācija par uzņēmuma nomaksātajiem nodokļiem ir sniegta 3.17. tabulā.

3.17.tabula

Baltic Sales Network, SIA nomaksātie nodokļi 2011. - 2013. gadā*

Nodokļu veids	2011		2012		2013	
	Latos	%	Latos	%	Latos	%
VSAOI	60 335	0	5 166	0	4 736	0
IIN	36 641	0	3 087	0	2 758	0
PVN	7 012 939	20	8 699 700	20	9 810 265	20
Akcīzes nodoklis	28 241 345	80	34 586 779	80	38 796 881	80
Samaksātie nodokļi kopā	35 351 260	100	43 294 732	100	48 614 640	100

* Autores sagatavota, izmantojot Baltic Sales Network, SIA 2011., 2012. un 2013. gada pārskatu pielikumos sniegtos datus.

Arī šī tabakas izstrādājumu vairumtirdzniecības nozares uzņēmuma nodokļu nomaksās pārskata periodā ir novērojama sakarība starp akcīzes nodokļa summām un PVN summā. No kopējās nomaksāto nodokļu summas akcīzes nodoklis veido 80%, bet PVN - 20%. Pozitīvi ir tas, ka pārskata periodā uzņēmuma nomaksāto nodokļu apjoms ir pieaudzis par 13 milj. latu.

Uzņēmumam nesen esot lielo nodokļu maksātāju statusā, pakāpeniski aug apgrozījums, uzlabojas finanšu rādītāji un ir cerības, ka valsts uz šo nodokļu maksātāju var paļauties.

3.10. LUKoil Baltija R, SIA darbības, finanšu un nomaksāto nodokļu raksturojums un analīze

2013. gada devītais lielākais nodokļu maksātājs Latvijā ir LUKoil Baltija R, SIA. Lielāko nodokļu maksātāju desmitniekā uzņēmums ar pārtraukumiem (1999., 2001., 2002., 2003., un 2009. gadā) ir kopš 1998. gadā.

Uzņēmums ir izveidots 1993. gadā. Uzņēmuma juridiskā adrese ir Alīses ielā 3, Rīgā, LV-1046. Uzņēmuma vienīgai dalībnieks ir Nīderlandes uzņēmums LUKoil Europe Holdings B.V. Uzņēmumam 2014. gadā Latvijā darbojās 57 degvielas uzpildes stacijas.

Uzņēmuma pamatdarbība tiek veikta šādās nozarēs:¹

- degvielas mazumtirdzniecība degvielas uzpildes stacijās (NACE 2 kods 47.30).

Nozares apraksts ir dots 3.4. apakšnodaļā. Tā ir arī STATOIL FUEL & RETAIL LATVIA, SIA darbības nozare;

- degvielas, cietā, šķidrā un gāzveida kurināmā un līdzīgu produktu vairumtirdzniecība (46.71). Nozares apraksts ir dots 3.2. apakšnodaļā. Tā ir arī ORLEN Latvija, SIA un STATOIL FUEL & RETAIL LATVIA, SIA darbības nozare.

LUKoil Baltija R, SIA 2011., 2012. un 2013. gada pārskatos dotie finanšu dati ir apkopoti 3.18. tabulā 15. pielikumā. No tabulas redzams, ka, uzņēmuma rādītāji vistuvāk ir degvielas mazumtirdzniecības degvielas uzpildes stacijās nozarei, tomēr pārspēj arī tos. Uzņēmumam ir labi peļņas un apgrozījuma rādītāji, ko varētu skaidrot ar uzņēmuma plašo degvielas uzpildes staciju tīklu. Šie rādītāji krasi nemainās. Uzņēmuma kapitāla atdeves, aktīvu atdeves un ilgtermiņa ieguldījumu atdeves rādītāji ievērojami pārspēj nozares uzņēmumu rādītājus. Uzņēmuma vispārējais apgrozāmo līdzekļu koeficients 2013. gadā nedaudz pasliktinājās. Arī maksātspēja neatbilst optimālajam līmenim. Likviditātes starpseguma koeficients ir pārāk zems, parāda un pašu kapitāla attiecība – slikta, pat salīdzinot ar nozares rādītājiem. Krājumu apgrozījums gan atbilst degvielas mazumtirdzniecības degvielas uzpildes stacijās nozares rādītājiem.

Var secināt, ka uzņēmumam ir lieli parādi. Pārskata perioda laikā situācija gan uzlabojās 2012. gadā, tomēr 2013. gadā atkal rādītāji ir zemāki par ieteicamajiem. 2013. gadā atšķirībā no pārējiem lielākajiem nodokļu maksātājiem, uzņēmums savus 25,5 milj. latu parādus ir veidojis nevis pie viena kreditora, bet pie vairākiem – uzņēmums ir parādā gan piegādātājiem (9,7 milj. latu), gan radniecīgām sabiedrībām (3 milj. latu), gan kredītiestādēm (4 milj. latu), gan citiem. Šādu uzņēmuma situāciju nevar uzskatīt par labu, vai tādu, kurai līdzināties.

„Balances zelta likumu” izpilde uzņēmumam nepadodas. Uzņēmums izpilda tikai otro likumu – tas finansē ilgtermiņa ieguldījumus ar pašu kapitāla un ilgtermiņa saistību palīdzību. Uzņēmums nepilda pirmo likumu – tas nefinansē ilgtermiņa ieguldījumus ar pašu kapitālu. Uzņēmums nepilda arī trešo likumu – nefinansē apgrozāmos līdzekļus ar īstermiņa saistībām.

Informācija par uzņēmuma nomaksājamiem nodokļiem ir sniegta 3.19. tabulā.

---

¹ LUKoil Baltija R. Pieejams: <http://company.lursoft.lv/lukoil-baltija-r/40003134777> (skatīts 17.12.2014.)

LUKoil Baltija R, SIA nomaksātie nodokļi 2011. - 2013. gadā*

Nodokļu veids	2011		2012		2013	
	Latos	%	Latos	%	Latos	%
NĪN	70 779	0	70 276	0	53 690	0
DRN	4 568	0	3 971	0	4 088	0
VSAOI	952 658	2	874 661	2	769 846	2
IIN	501 952	1	455 989	1	388 972	1
UIN	266 344	1	610 213	1	966 963	2
PVN	6 031 981	14	6 561 182	16	3 889 615	10
Akcīzes nodoklis	34 940 983	82	32 979 965	79	34 127 556	85
Muitas nodoklis	45 989	0	38 798	0	36 274	0
Samaksātie nodokļi kopā	42 815 254	100	41 595 055	100	40 237 004	100

* Autores sagatavota, izmantojot LUKoil Baltija R, SIA 2011., 2012. un 2013. gada pārskatu pielikumos sniegtos datus.

Lielāko uzņēmuma nomaksāto nodokļu daļu veido akcīzes nodoklis. Tā kā divas trešdaļas uzņēmuma neto apgrozījuma veido degvielas mazumtirdzniecība, tad acīmredzot lielās akcīzes nodokļa summas rodas, pateicoties izvērstajam degvielas uzpildes staciju tīklam.

Var secināt, ka, arī samazinot nomaksāto nodokļu apjomu, uzņēmums saglabā savu lielā nodokļu maksātāja statusu, jo nodarbojas ar tādu valstij ienesīgu darbības nozari kā degvielas tirdzniecība.

3.11. Latvijas balzams, AS darbības, finanšu un nomaksāto nodokļu raksturojums un analīze

2013. gada desmitais lielākais nodokļu maksātājs Latvijā ir Latvijas balzams, AS. Lielāko nodokļu maksātāju desmitniekā uzņēmums ir no 1997. gada, ar pārtraukumiem 2003., 2005., un 2012. gadā.

Uzņēmuma juridiskā adrese ir Aleksandra Čaka ielā 160, Rīgā, LV-1012. Uzņēmums ir reģistrēts 1991. gadā kā LATVIJAS BALZĀMS, Valsts firma. Uzņēmuma darbinieki par tā pirmsākumu uzskata 1900. gadu, kad sāka darboties Rīgas valsts degvīna noliktava Nr. 1.¹

¹ *Vēsture*. Pieejams: <http://www.lb.lv/lv/uznemums/vesture/1900/> (skatīts 18.12.2014.)

Tagad uzņēmuma akcionāri ir Nīderlandes uzņēmums S.P.I. Regional Business Unit B.V. (89,52 % akciju) un pārējie akcionāri (10,48 % akciju). Uzņēmuma birojs un divas ražotnes atrodas Rīgā, uzņēmumam ir 44 veikalu tīkls Latvijā.

Uzņēmuma pamatdarbība ir spirtu destilēšanas, rektificēšanas un maisīšanas nozarē (NACE 2 kods 11.01).¹

Uzņēmuma pamatdarbības nozarē uzņēmumi nodarbojas ar dzeramo destilēto alkoholisko dzērienu (viskijs, brendijs, džins, liķieri u.c.) ražošanu, destilētu alkoholisko kokteiļu ražošanu, destilēta spirta jaukšanu un tīra spirta ražošanu.

Uzņēmuma pamatdarbības nozari raksturojošie rādītāji ir sniegti 3.20. tabulā 16. pielikumā. Tabulā sniegtie rādītāji liecina, ka nozares uzņēmumiem ir neliels apgrozījums, ar tendenci samazināties. Visā pārskata periodā uzņēmumi strādā ar dažus tūkstošus latu lieliem zaudējumiem. Attiecīgi arī uzņēmumu pašu kapitāls ir negatīvs. Lai gan vispārējais apgrozāmo līdzekļu koeficients nav optimāls, tas tomēr sasniedz zemāko optimālā intervāla vērtību. Tātad uzņēmumu īstermiņa parādus varētu dzēst ar apgrozāmajiem līdzekļiem. Negatīvā pašu kapitāla dēļ uzņēmumu maksātspējas rādītāji ir negatīvi. 2013. gada kreditoru apriti 832 dienās var novērtēt kā vissliktāko no aplūkoto nozaru rādītājiem. Uz tāda fona debitoru aprite 223 dienās vairs nav uztverama kā pārspilējums. Likviditātes starpseguma koeficients ir pārāk zems, uzņēmumiem ir pārāk daudz krājumos ieguldītu līdzekļu. Ņemot vērā to, ka pašu kapitāls ir negatīvs, arī parāda un pašu kapitāla attiecība ir negatīva. Dati liecina, ka uzņēmumu darbība rada zaudējumus, tiem ir problēmas ar norēķinu veikšanu.

Latvijas balzams, AS 2011., 2012. un 2013. gada pārskatos dotie finanšu dati ir apkopoti 3.20. tabulā 16. pielikumā. Salīdzinot ar nozares uzņēmumiem, Latvijas balzams, AS ir liels apgrozījums un peļņa, kā arī pašu kapitāls un aktīvi, kas katru gadu pieaug. Uzņēmuma vispārējais apgrozāmo līdzekļu koeficients atbilst optimālajai vērtībai, tātad uzņēmumam pietiktu apgrozāmo līdzekļu, lai norēķinātos ar īstermiņa saistībām. Tā kā maksātspējas rādītāji ir labi, var secināt, ka uzņēmumam ir optimāla pašu un aizņemto līdzekļu proporcija. Salīdzinot ar negatīvajiem nozares uzņēmumu kapitāla atdeves, aktīvu atdeves un ilgtermiņa ieguldījumu atdeves rādītājiem, uzņēmumam tie ir ļoti labi. It īpaši labs ir ilgtermiņa ieguldījumu rādītājs 2013. gadā, kad tas sasniedz 127%. Uzņēmuma kreditoru aprites ilgums ir īsāks par mēnesi, kas ir pozitīvi. Savukārt iekasēšanas periods 3 dienas liecina, ka uzņēmums ļoti labi seko debitoru saistībām. Gan uzņēmumam, gan nozarei ir ilgs krājumu apgrozījums, tas notiek mazāk kā desmit reizes gadā. Uzņēmuma likviditātes starpseguma koeficients ir nedaudz virs optimālā. Arī parādu un pašu kapitāla attiecība ir optimāla. Uzņēmumā strādā aptuveni 600 darbinieki.

---

¹ *Latvijas balzams, AS.* <http://company.lursoft.lv/latvijas-balzams/40003031873> (skatīts 18.12.2014.)

Attiecībā uz to, kā uzņēmums pilda „Balances zelta likumus”, ir jāatzīmē, ka arī šis uzņēmums pilda tikai pirmos divus likumus - ilgtermiņa ieguldījumi jāfinansē ar pašu kapitālu un ilgtermiņa ieguldījumi jāfinansē ar pašu kapitālu un ilgtermiņa saistībām, bet trešais likums - apgrozāmie līdzekļi ir jāfinansē ar īstermiņa saistībām – netiek pildīts.

Var secināt, ka uzņēmums nav tipisks nozares pārstāvis, tas ir privatizēts valsts uzņēmums, kam bija privilģēts stāvoklis. Uzņēmums ir spējis saglabāt daļu no savas agrākās ietekmes un turpina attīstīties.

Informācija par uzņēmuma nomaksātajiem nodokļiem ir sniegta 3.21. tabulā.

3.21.tabula

Latvijas balzams, AS nodokļi 2011. - 2013. gadā*

Nodokļu veids	2012		2013	
	Latos	%	Latos	%
NĪN	104 884	0	93 802	0
DRN	5 643	0	7 131	0
VSAOI	1 637 186	5	1 620 281	4
IIN	932 566	3	898 705	2
UIN	678 834	2	1 125 681	3
PVN	7 400 000	20	6 890 000	17
Akcīzes nodoklis	25 544 215	70	30 553 634	74
Vieglo automobiļu un motociklu nodoklis	2 522	0	1 480	0
Samaksātie nodokļi kopā	36 305 850	100	41 190 714	100

* Autores sagatavota, izmantojot Latvijas balzams, AS 2012. un 2013. gada pārskatu pielikumos sniegtos datus. Uzņēmuma 2011. gada pārskatam, kas pieejams Lursoft, nav pievienoti pielikumi ar nodokļu atšifrējumiem, tāpēc 2011. gada dati netiek sniegti.

Lielāko uzņēmuma nomaksāto nodokļu daļu veido akcīzes nodoklis. PVN veido līdz 20% no nomaksāto nodokļu summas. No 71 milj. lielā uzņēmuma apgrozījuma 39,6 milj. latu ir dzērienu realizācija iekšzemes tirgū, bet 31,4 milj. latu – dzērienu un pakalpojumu eksports. Ņemot vērā to, ka lielākā daļa uzņēmuma realizēto dzērienu ir dažāda stipruma alkoholiskie dzērieni, uzņēmumam ir jāmaksā akcīzes nodoklis. Interesanti, ka arī šis akcīzes nodokļa maksātājs maksā nodoklī aptuveni 70% no kopējiem nomaksātajiem nodokļiem, tāpat, ka to dara degvielas preču tirgotāji. Pozitīvi ir tas, ka pārskata periodā pieaug UIN summas un nodokļos samaksātās summas kopā.

Var secināt, ka uzņēmums turpina izmantot savu īpašo stāvokli. Tā pozitīvos finanšu rādītājus galvenokārt nosaka lielais apgrozījums. Pozitīvi ir tas, ka uzņēmuma darbība ir stabila, tas attīstās.

3.12. Lielāko nodokļu maksātāju darbības, finanšu un nomaksāto nodokļu datu apkopojums

Apkopojot lielāko nodokļu maksātāju raksturojumus uz analīzes datus, ir iegūti šādi rezultāti:

1. Lielākie nodokļu maksātāji darbojas dažādās nozarēs. 7 uzņēmumi darbojas nozarēs, kas saistītas ar akcīzes preču ražošanu vai tirdzniecību, no tiem 3 uzņēmumi darbojas naftas produktu tirdzniecības nozarē.

2. Apkopojot lielāko nodokļu maksātāju apgrozījumus pa trīs populārākajām nozarēm un CSP datus par attiecīgo nozaru apgrozījumu 2011. gadā, ir iegūti 3.22. tabulā attēlotie dati.

3.22.tabula

Lielāko nodokļu maksātāju apgrozījuma daļa nozares apgrozījumā 2011. gadā*

Nozares NACE 2 kods	Nozares nosaukums	Nozares apgrozījums	Šīs nozares lielāko nodokļu maksātāju apgrozījums	Lielāko nodokļu maksātāju daļa nozares apgrozījumā 2011. gadā, %
46.71	Degvielas, cietā, šķidrā un gāzveida kurināmā un līdzīgu produktu vairumtirdzniecība	1578587040	879749062	55,73
47.30	Degvielas mazumtirdzniecība degvielas uzpildes stacijās	740676702	692895133	93,55
46.35	Tabakas izstrādājumu vairumtirdzniecība	251235563	104404178	41,56

*Autores sagatavota, izmantojot CSP datu bāzēs un uzņēmumu 2011. gada pārskatu pielikumus sniegtos datus.

Dati liecina, ka degvielas mazumtirdzniecībā un vairumtirdzniecībā lielāko nodokļu maksātāju apgrozījums 2011. gadā veidoja lielāko nozares apgrozījumu. Arī tabakas izstrādājumu vairumtirdzniecības nozarē lielākie nodokļu maksātāji aizņēma būtisku apgrozījuma daļu. Likumsakarīgi rodas jautājums, vai starp šo nozaru uzņēmumiem nav noslēgta kāda vienošanās, kas tiem nodrošina lielu apgrozījumu un peļņu.

3. Lielāko nodokļu maksātāju apgrozījums un peļņa pārsniedz nozares rādītājus. Uzņēmumiem ir liels pašu kapitāls un aktīvi. Vispārējais apgrozāmo līdzekļu koeficients ir optimāls – uzņēmumiem pietiktu apgrozāmo līdzekļu īstermiņa parādu segšanai. Lielākai daļai uzņēmumu ir maksāspējas problēmas – uzņēmumu aktīvu finansēšanā pārāk maz tiek izmantots pašu kapitāls, bet pārāk daudz - aizņemtie līdzekļi. Kapitāla, aktīvu un ilgtermiņa

ieguldījumu atdeves rādītāji ir labi, jo uzņēmumiem ir liela peļņa. Kreditoru un debitoru aprites rādītāji atbilst nozaru uzņēmumu rādītājiem vai pārsniedz tos. Likviditātes starpseguma koeficients lielajiem nodokļu maksātājiem ir ļoti atšķirīgs – četriem tas ir optimāls, trijiem – tuvu optimālajam, bet trijiem – nesasniedz optimālo līmeni. Krājumu apgrozījums atbilst nozaru uzņēmumu rādītājiem vai pārsniedz tos. Parāda attiecība pret pašu kapitālu tikai četriem uzņēmumiem ir optimālā līmenī, pārējiem parādi ir pārāk lieli. No šiem četriem uzņēmumiem trīs ir esošie vai bijušie valsts uzņēmumi. Bilances 1. likumu ievēro seši uzņēmumi. Bilances 2. likumu ievēro deviņi uzņēmumi, bet bilances 3. likumu neievēro neviens no lielākajiem nodokļu maksātājiem.

4. Tikai četri no lielākajiem nodokļu maksātājiem ir Padziļinātās sadarbības programmas dalībnieki. Iemesls var būt tāds, ka uzņēmumi nevēlas iesaistīties programmā, vai arī uzņēmumu rādītāji neatbilst programmas dalībniekiem izvirzītajām formālajām prasībām;

5. Lielākie nodokļu maksātāji atrodas Rīgā, lai gan pārsvarā darbojas visā Latvijā.

6. Lielāko nodokļu maksātāju akcionāri un dalībnieki pārsvarā ir ārzemju uzņēmumi. Trīs uzņēmumi pieder Nīderlandes uzņēmumiem. 4 uzņēmumi ir bijušie vai esošie valsts uzņēmumi.

7. Tikai divi uzņēmumi ir ražošanas uzņēmumi, pārējie sniedz pakalpojumus, no kuriem tikai divi uzņēmumi sniedz pakalpojumus, kas nav tirdzniecības pakalpojumi.

8. Izpētot atsevišķu lielāko nodokļu maksātāju pārskata periodā nodokļos nomaksātās summas, nevar uzskatīt, ka ir novērojama tendence summām pieaugt vai samazināties. Pusei uzņēmumu ir pozitīva tendence, otrai pusei – negatīva.

9. Salīdzinājumā ar kopbudžeta nodokļu sadalījumu pa nodokļu veidiem, kas attēlots 2.5. tabulā (31% VSAOI, 26% PVN, 21% IIN un 12% akcīzes nodoklis), 3.23. tabulā attēlotais lielāko nodokļu maksātāju nomaksāto nodokļu sadalījumā pa nodokļu veidiem būtiski atšķiras - lielākā nomaksāto nodokļu daļa ir PVN (44-47%), tad seko akcīzes nodoklis (40-43%), VSAOI (5-6%) un IIN (3%). No tā var secināt, ka lielāko nodokļu maksātāju nomaksātie nodokļi veidojas pārsvarā no akcīzes preču pirkšanas un pārdošanas, darbaspēks pievienotās vērtības radīšanā tiek izmantos minimāli.

10. No 14 Latvijas nodokļiem lielākie nodokļu maksātāji pārskata periodā ir maksājuši tikai 11 nodokļus, 6 no tiem ir nomaksāti mazāk kā viena procenta apmērā. Tas liek šaubīties par nodokļu dažādības pamatotību.

Var secināt, ka lielie nodokļu maksātāji savu stāvokli ir ieguvuši, pateicoties sākotnējam monopola stāvoklim vai lieliem ieguldījumiem infrastruktūrā. Uzņēmumu kredītsaistības liecina, ka kreditori novērtē uzņēmumus kā perspektīvus, tādus, kam var uzticēties. Tomēr nav pozitīvi tas, ka

uzņēmumu darbības nodrošināšanai esošajā stāvoklī, nevis attīstībai, ir nepieciešami līdzekļi no malas.

3.23.tabula

Lielāko nodokļu maksātāju nomaksāto nodokļu sadalījums pa nodokļu veidiem

2011. - 2013. gadā dilstošā secībā*

Nodokļi	2011	2012	2013
PVN	44,78%	44,36%	48,63%
Akcīzes nodoklis	41,92%	43,16%	40,07%
VSAOI	5,01%	5,62%	5,96%
IIN	3,13%	3,26%	3,35%
UIN	4,62%	3,11%	1,54%
NĪN	0,34%	0,33%	0,32%
DRN	0,07%	0,06%	0,06%
Elektroenerģijas nodoklis	0,12%	0,09%	0,05%
Muitas nodoklis	0,01%	0,01%	0,01%
Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis	0,00%	0,00%	0,00%
Vieglo automobiļu un motociklu nodoklis	0,00%	0,00%	0,00%

* Autores sagatavota, izmantojot lielāko nodokļu maksātāju 2011., 2012. un 2013. gada pārskatu pielikumos sniegtos datus.

SECINĀJUMI

Pamatojoties uz darbā veikto analīzi, autore secina:

1. Kopumā, izpētot nodokļu maksātāju jautājumu, var secināt, ka nodokļu maksātājs ir persona, kas veic ar nodokli apliekamas darbības, vai kam tiek garantēts ienākums nākotnē. Nodokļu maksātāji tiek dalīti grupās (rezidenti un nerezidenti, fiziskas un juridiskas personas), dažādām nodokļu maksātāju grupām tiek izvirzītas dažādas prasības, tām ir jāievēro dažādi noteikumi. Nodokļu maksātājus reģistrē gan Uzņēmumu reģistrā, gan VID. Nodokļu maksātājiem ir pienākums aprēķināt un nomaksāt nodokļus, kā arī sniegt informāciju. Nodokļu maksātājiem ir tiesības saņemt nodokļu atvieglojumus, atlaides, pārmaksas un informāciju. Nodokļu maksātāju interešu aizstāvība ir pašu nodokļu maksātāju rokās, lai gan attiecībā pret atsevišķiem nodokļu maksātāju interesēm valsts izrāda lielāku pretimnākšanu.

2. Var secināt, ka Padziļinātās sadarbības programma ir izveidota, lai veicinātu nodokļu maksātāju un nodokļu administrācijas ciešāku un efektīvāku sadarbību un mazinātu administratīvo slogu. Nodokļu maksātāji programmu izmanto. Padziļinātās sadarbības programmas dalībnieku kritēriji liecina, par to, kas VID izpratnē ir uzticams nodokļu maksātājs. Viens no nodokļu maksātāja uzticamības rādītājiem ir tā lielums.

3. Lielāko nodokļu maksātāju nomaksāto nodokļu daļa valsts kopbudžeta nodokļu ieņēmumos pēdējo trīs gadu laikā būtiski nemainās. Arī nomaksāto nodokļu summa nemainās.

4. Izvērtējot lielāko nodokļu maksātāju noteikšanu, var uzskatīt, ka tās rezultāti ir izmantojami ne tikai nodokļu maksātāju godināšanai. Rezultātā var gūt priekšstatu par lielāko nodokļu veikto nodokļu maksājumu nozīmi valsts kopbudžetā, kas ir novērtējama kā nozīmīga.

5. Nodokļu likmes tiek noteiktas, izmantojot proporcionālo nodokļu likmi, likmes lielumu neietekmē nodokļu maksātāju lielums. Visi lielākie nodokļu maksātāji ir juridiskas personas – rezidenti, ar lielu apgrozījumu, tādēļ uz tiem attiecas šādi nodokļi: UIN, NĪN, PVN, akcīzes nodokli, muitas nodokli, DRN, izložu un azartspēļu nodokli, VSAOI darba devēja daļu, vieglo automobiļu un motociklu nodokli, elektroenerģijas nodokli, transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokli, uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokli un subsidētās elektroenerģijas nodoklis. Uzņēmumi iekasē un pārskaita budžetā arī VSAOI darba ņēmēju daļu, IIN.

6. Lielie nodokļu maksātāji savu stāvokli ir ieguvuši, pateicoties sākotnējam monopola stāvoklim vai lieliem ieguldījumiem infrastruktūrā. Uzņēmumu kredītsaistības liecina, ka

kreditori novērtē uzņēmumus kā perspektīvus, tādus, kam var uzticēties. Tomēr nav pozitīvas, ka uzņēmumu darbības nodrošināšanai esošajā stāvoklī, nevis attīstībai, ir nepieciešami līdzekļi no malas.

Lai veicinātu lielo nodokļu maksātāju pozitīvās pieredzes izplatīšanos, autore ir izstrādājusi šādus priekšlikumus:

1. Padziļinātas sadarbības programmas dalībniekiem piedāvāt plašāku priekšrocību klāstu, kas ietver arī ar uzņēmumu tālāko izaugsmi saistītu konsultāciju sniegšanu ne tikai VID, bet arī LIAA. Tas stimulētu valsts un uzņēmumu sadarbību, kā arī lielāku uzticēšanos no Padziļinātas sadarbības programmas dalībnieka partneru puses.

2. Padziļinātas sadarbības programmas dalībniekos iekļaut arī mazākus uzņēmumus. Tas ļautu sekot uzņēmumu izaugsmei, pirms tie ir kļuvuši par lielākajiem nodokļu maksātājiem. Piedaloties potenciāli veiksmīgu uzņēmumu attīstības veicināšana, VID var fiksēt faktorus, kas šo attīstību bremzē, un sekmēt uzņēmumiem draudzīgākas vides izveidi.

3. Lielāko nodokļu maksātāju rašanās ir saistīta ar lieliem līdzekļu ieguldījumiem to izveides sākumā, aizņēmumi ir nepieciešami arī esošā stāvokļa saglabāšanai. Valdībai būtu jāpiedāvā ne tikai priekšrocības Paplašinātas sadarbības programmas dalībniekiem, bet arī reālas atbalsta programmas, arī, izmantojot dažādu Eiropas fondu līdzekļus, jo Eiropas kontekstā mūsu lielie nodokļu maksātāji var tikt uztverti kā vidēji lieli.

4. Ņemot vērā to, ka lielie nodokļu maksātāji darbojas sekmīgāk un dod valsts kopbudžetam lielākus ieņēmumus, būtu ieteicams atbalstīt ne tikai mazos un vidējos uzņēmumus, bet arī lielos uzņēmumus, piemēram, izstrādājot programmu, kas veicina uzņēmumu apvienošanu.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN AVOTI

1. EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA (ES) Nr. 952/2013, par ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu. Eiropas Parlaments un Eiropas Savienības Padome, Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis, Nr. L 269/1, 10.10.2013. Pieejams: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:32013R0952&from=LV> (skatīts 12.12.2014.)
2. KOMISIJAS REGULA (EK) Nr. 800/2008, kas atzīst noteiktas atbalsta kategorijas par saderīgām ar kopējo tirgu, piemērojot Līguma 87. un 88. pantu (vispārējā grupu atbrīvojuma regula). Eiropas Kopienų Komisija, Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis, Nr. L/243, 09.08.2008. Pieejams: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:32008R0800&qid=1418226923649&from=LV> (skatīts 10.12.2014.)
3. PADOMES REGULA (EEK) Nr. 2658/87, par tarifu un statistikas nomenklatūru un kopējo muitas tarifu. Eiropas Kopienų Padome, Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis, Nr. L/256, 07.09.1987. Pieejams: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:01987R2658-20000101&qid=1404976740163&from=LV> (skatīts 12.12.2014.)
4. LR likums *Dabas resursu nodokļa likums*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 209, 29.12.2005., Valdības Ziņotājs Nr. 2, 26.01.2006. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=124707&search=on> (skatīts 12.12.2014.)
5. LR likums *Elektroenerģijas nodokļa likums*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 207, 29.12.2006., Valdības Ziņotājs Nr. 3, 08.02.2007. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=150692&search=on> (skatīts 12.12.2014.)
6. LR likums *Gada pārskatu likums*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 178, 08.12.2006., Valdības Ziņotājs Nr. 24, 28.12.2006. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=66461&search=on> (skatīts 10.12.2014.)
7. LR likums *Likums par budžetu un finanšu vadību*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 41, 06.04.1994., Valdības Ziņotājs Nr. 8, 28.04.1994. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=58057&search=on> (skatīts 12.12.2014.)
8. LR likums *Mikrouzņēmumu nodokļa likums*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 131, 19.08.2010. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=215302&search=on> (skatīts 12.12.2014.)

9. LR likums *Par akcīzes nodokli*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 161, 14.11.2003., Valdības Ziņotājs Nr. 23, 11.12.2003. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=81066&search=on> (skatīts 12.12.2014.)
10. LR likums *Par iedzīvotāju ienākuma nodokli*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 32, 01.06.1993., Valdības Ziņotājs Nr. 22/23, 10.06.1993. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=56880&search=on> (skatīts 12.12.2014.)
11. LR likums *Par izložu un azartspēļu nodevu un nodokli*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 76, 02.07.1994. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=57415&search=on> (skatīts 12.12.2014.)
12. LR likums *Par nekustamā īpašuma nodokli*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 145, 17.06.1997., Valdības Ziņotājs Nr. 13, 03.07.1997. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=43913&search=on> (skatīts 12.12.2014.)
13. LR likums *Par nodokļiem un nodevām*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 26, 18.02.1995., Valdības Ziņotājs Nr. 7, 13.04.1995. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=33946&search=on> (skatīts 08.12.2014.)
14. LR likums *Par uzņēmumu ienākuma nodokli*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 32, 01.03.1995., Valdības Ziņotājs Nr. 7, 13.04.1995. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=34094&search=on> (skatīts 12.12.2014.)
15. LR likums *Par valsts sociālo apdrošināšanu*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 274/276, 21.10.1997., Valdības Ziņotājs Nr. 22, 27.11.1997. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=45466&search=on> (skatīts 12.12.2014.)
16. LR likums *Par vieglo automobiļu un motociklu nodokli*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 161, 14.11.2003., Valdības Ziņotājs Nr. 23, 11.12.2003. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=81065&search=on> (skatīts 12.12.2014.)
17. LR likums *Pievienotās vērtības nodokļa likums*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 197, 14.12.2012. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=253451&search=on> (skatīts 12.12.2014.)
18. LR likums *Subsidētās elektroenerģijas nodokļa likums*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 232, 27.11.2013. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=262304&search=on> (skatīts 12.12.2014.)
19. LR likums *Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa un uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa likums*. LR Saeima, Latvijas Vēstnesis, Nr. 206, 30.12.2010. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=223536&search=on> (skatīts 12.12.2014.)

20. MK noteikumi Nr. 150 *Noteikumi par nodokļu maksātāju un nodokļu maksātāju struktūrvienību reģistrāciju Valsts ieņēmumu dienestā*. Ministru kabinets, Latvijas Vēstnesis, Nr. 52, 30.03.2001. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://m.likumi.lv/doc.php?id=6242> (skatīts 08.12.2014.)
21. MK noteikumi Nr. 459 *Noteikumi par Padziļinātās sadarbības programmas darbību*. Ministru kabinets, Latvijas Vēstnesis, Nr. 106, 06.07.2012. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=249990&search=on> (skatīts 10.12.2014.)
22. *Ekonomikas skaidrojošā vārdnīca*. Rīga, Izdevniecība “Zinātne”, 2000. 702 lpp.
23. **Jezdakova N.** *Valsts ieņēmumu dienesta un nodokļu maksātāju sadarbība*. 17.02.2011. 4. slaidis Pieejams: <https://www.vid.gov.lv/getfile.aspx?sid=2718> (skatīts 10.12.2014.)
24. **Jezdakova, N.** *VID īstenotie pasākumi ēnu ekonomikas apkarošanā*. 11.05.2011. 17. slaidis. Pieejams: <http://www.fm.gov.lv/prevfiles/faili/struktura/CDDE24061176001305123482333871.pdf> (skatīts 10.12.2014.)
25. **Kālis I.** *Finanšu menedžments*. Rīga, Latvijas Universitāte, 2004. 190 lpp.
26. **Ketners K.** *Nodokļu optimizācijas ierobežojumi: pašlaik un ar skatu nākotnē*. *Bilance*, jūlijs, 2014. Nr.13/14 (337/338), 22.-25.lpp.
27. **Ketners K.** *Nodokļu optimizācijas principi*. Rīga, “Merkūrijs LAT” SIA, 2008. 166 lpp.
28. **Lukašina O.** *Nodokļi Latvijā. Analīze un praktiski ieteikumi*. Rīga, “Merkūrijs LAT” SIA, 2002. 263 lpp.
29. **Paupa V., Šneidere R.** *Uzdevumu krājums finanšu analīzē*. Rīga, Baltimoras konsultāciju centrs, 2008. 46 lpp.
30. **Pankovska E.** *Augšupejoša tendence saglabājas. TOP 500 Latvijas lielākie uzņēmumi. 2015*. Laikraksta Dienas Bizness pielikums. Rīga, Dienas bizness, SIA, 190. lpp.
31. *«PKN Orlen» varētu pārdot vai slēgt rūpnīcu «Mažeiku nafta»*. Pieejams: http://financenet.tvnet.lv/zinas/512446-pkn_orlen_varetu_pardot_vai_slegt_rupnicu_mazeiku_nafta (skatīts 15.12.2014.)
32. *2007. gada lielākie nodokļu maksātāji*. Pieejams: <http://www.diena.lv/2007-gada-lielakie-nodoklu-maksataji-603418> (skatīts 12.12.2014.)
33. *Atzinība lielajiem nodokļu maksātājiem*. Pieejams: <http://www.vestnesis.lv/ta/id/51235?search=on> (skatīts 12.12.2014.)
34. *Baltic Sales Network, SIA*. Pieejams: <http://company.lursoft.lv/jti-marketing-and-sales/40003398873> (skatīts 17.12.2014.)

35. *Finanšu ministrija un Valsts ieņēmumu dienests godina desmit Latvijas lielākos nodokļu maksātājus valsts kopbudžetā 2011. gadā.* Pieejams: <http://www.fm.gov.lv/lv/aktualitates/jaunumi/nodokli/45384-finansu-ministrija-un-valsts-ienemumu-dienests-godina-desmit-latvijas-lielakos-nodoklu-maksatajus-valsts-kopbudzeta-2011gada> (skatīts 12.12.2014.)
36. *Finanšu ministrs un Valsts ieņēmumu dienests godina desmit Latvijas lielākos nodokļu maksātājus valsts kopbudžetā 2010. gadā.* Pieejams: <http://www.fm.gov.lv/lv/aktualitates/jaunumi/28010-finansu-ministrs-un-valsts-ienemumu-dienests-godina-desmit-latvijas-lielakos-nodoklu-maksatajus-valsts-kopbudzeta-2010gada> (skatīts 12.12.2014.)
37. *Galvenie darba rādītāji 2013.* Pieejams: <http://www.ldz.lv/sites/default/files/LDz%20raditaji%202014%20LV%20DRUKAI.pdf> (skatīts 20.12.2014.)
38. *Godina Latvijas lielākos nodokļu maksātājus.* Pieejams: http://www.delfi.lv/bizness/budzets_un_nodokli/godina-latvijas-lielakos-nodoklu-maksatajus.d?id=43856554 (skatīts 12.12.2014.)
39. *Latvenergo, AS.* Pieejams: <http://company.lursoft.lv/latvenergo/40003032949> (skatīts 17.12.2014.)
40. *Latvija. Nodokļi. Juridiskās prasības.* Pieejams: http://europa.eu/youreurope/business/vat-customs/buy-sell/index_lv.htm#latvia_lv_paying-taxes (skatīts 12.12.2014.)
41. *Latvijas balzams, AS.* <http://company.lursoft.lv/latvijas-balzams/40003031873> (skatīts 18.12.2014.)
42. *Latvijas dzelzceļš, VAS.* Pieejams: <http://company.lursoft.lv/latvijas-dzelzcelis/40003032065> (skatīts 17.12.2014.)
43. *LATVIJAS GĀZE, AS.* Pieejams: <http://company.lursoft.lv/latvijas-gaze/40003000642> (skatīts 15.12.2014.)
44. *Lielākie nodokļu maksātāji 1999. gadā.* Pieejams: <https://www.vestnesis.lv/ta/id/1723?search=on> (skatīts 12.12.2014.)
45. *Lielākie nodokļu maksātāji pērn - "Lattelekom", "Latvija Statoil" un LDz.* Pieejams: http://financenet.tvnet.lv/zinas/143382-lielakie-nodoklu-maksataji_pern_lattelekom_latvija_statoil_un_ldz (skatīts 12.12.2014.)
46. *Lielākie nodokļu maksātāji pērn – 'Statoil', 'Latvijas Gāze' un MNTN.* Pieejams: <http://www.delfi.lv/bizness/uznemumi/lielakie-nodoklu-maksataji-pern-statoil-latvijas-gaze-un-mntn.d?id=35014819> (skatīts 12.12.2014.)

47. *LUKoil Baltija R.* Pieejams: <http://company.lursoft.lv/lukoil-baltija-r/40003134777> (skatīts 17.12.2014.)
48. *Nodokļu maksātāju biedrība.* Pieejams: <http://company.lursoft.lv/nodoklu-maksataju-biedriba/40008139060> (skatīts 10.12.2014.)
49. *NODOKĻU MAKSĀTĀJU TIESĪBU UN INTEREŠU PĀRSTĀVĪBAS BIEDRĪBA.* Pieejams: <http://company.lursoft.lv/nodoklu-maksataju-tiesibu-un-interesu-parstavibas-biedriba/50008053101> (skatīts 10.12.2014.)
50. *NESTE LATVIJA, SIA.* Pieejams: <http://company.lursoft.lv/neste-latvija/40003132723> (skatīts 17.12.2014.)
51. *Nodokļi, kas vajadzīgi valstij un cilvēkiem.* Pieejams: <https://www.vestnesis.lv/ta/id/60505?search=on> (skatīts 12.12.2014.)
52. *Nodokļu ieņēmumu sadalījums pa budžetiem procentos no kopējiem ieņēmumiem 2014.gadā.* Pieejams: http://www.fm.gov.lv/lv/sadalas/valsts_budzets/nodoklu_ienemumu_sadalijums_pa_budzetiem/ (skatīts 13.12.2014.)
53. *Nodokļu maksātāji.* Pieejams: <https://www.vid.gov.lv/default.aspx?tabid=11&id=78&hl=1> (skatīts 08.12.2014.)
54. *Nodokļu maksātāju biedrība.* Pieejams: <http://nodoklumaksataji.wordpress.com/category/biedribas-jaunumi/> (skatīts 10.12.2014.)
55. *ORLEN Latvija, SIA.* Pieejams: <http://company.lursoft.lv/mazeiku-nafta-tirdzniecibas-nams/40003637994> (skatīts 13.12.2014.)
56. *Padziļinātās sadarbības programmas dalībnieku reģistrs.* Pieejams: http://www.fm.gov.lv/lv/sadalas/nodoklu_politika/padzilinata_sadarbibas_programma/dalibnieku_registrs/44673-padzilinas-sadarbibas-programmas-dalibnieku-registrs (skatīts 10.12.2014.)
57. *Par lielākajiem nodokļu maksātājiem.* Pieejams: <https://www.vestnesis.lv/ta/id/4793?search=on> (skatīts 12.12.2014.)
58. *Pērn lielākie nodokļu maksātāji – ‘Statoil’, ‘Mažeikū tirdzniecības nams’ un ‘Latvijas Balzams’.* Pieejams: http://www.delfi.lv/business/biznesa_vid/pern-lielakie-nodoklu-maksataji-statoil-mazeiku-tirdzniecibas-nams-un-latvijas-balzams.d?id=18384863 (skatīts 12.12.2014.)
59. *PHILIP MORRIS LATVIA, SIA.* Pieejams: <http://company.lursoft.lv/philip-morris-latvia/40003482799> (skatīts 17.12.2014.)

60. *Publiskoti desmit Latvijas lielākie nodokļu maksātāji valsts kopbudžetā 2008. gadā.* Pieejams: <http://www.business.lv/prognozes-rezultati/id/7104/publiskoti-desmit-latvijas-lielakie-nodoklu-maksataji-valsts-kopbudzeta-2008gada> (skatīts 12.12.2014.)
61. *STATOIL FUEL & RETAIL LATVIA, SIA.* Pieejams: <http://company.lursoft.lv/latvija-statoil/40003064094> (skatīts 13.12.2014.)
62. *Valsts ieņēmumu dienesta ziņas. Par lielākajiem nodokļu maksātājiem.* Latvijas Vēstnesis, Nr.170, 02.11.1995. Pieejams: <https://www.vestnesis.lv/ta/id/37586?search=on> (skatīts 11.12.2014.)
63. *Valsts plāni saistībā ar E.ON Ruhrgas piederošo Latvijas gāzes akciju pārdošanu vēl nav skaidri.* Pieejams: <http://www.diena.lv/latvija/zinas/valsts-plani-saistiba-ar-eo-n-ruhrgas-piederoso-latvijas-gazes-akciju-pardosanu-vel-nav-skaidri-14051178> (skatīts 15.12.2014.)
64. *Vēsture.* Pieejams: http://www.latvenergo.lv/lat/par_mums/isuma_par_koncernu/vesture/ (skatīts 17.12.2014.)
65. *Vēsture.* Pieejams: <http://www.lb.lv/lv/uznemums/vesture/1900/> (skatīts 18.12.2014.)
66. *VID attīstība 1994 - 2013.* Pieejams: <https://www.vid.gov.lv/default.aspx?tabid=4&id=5593&hl=1> (skatīts 10.12.2014.)
67. *VID godina Latvijas lielākos nodokļu maksātājus 2013. gadā.* Pieejams: <https://www.vid.gov.lv/default.aspx?&tabid=7&id=15&oid=126998> (skatīts 12.12.2014.)
68. *VID sumina lielākos nodokļu maksātājus.* Pieejams: <http://www.db.lv/laikraksta-arhivs/citas/vid-sumina-lielakos-nodoklu-maksatajus-366517> (skatīts 12.12.2014.)
69. *VID sveic 2005. gada lielākos nodokļu maksātājus.* Pieejams: <http://www.lvportals.lv/visi/preses-relizes/144742-vid-sveic-2005gada-lielakos-nodoklu-maksatajus/> (skatīts 12.12.2014.)

Nodokļu maksātāju (juridisko personu) skaits 2014. gada 1. decembrī*

VID klientu apkalpošanas centrs	Nodokļu maksātāju skaits
Rīgas Pārdaugavas klientu apkalpošanas centrs	27479
Rīgas Latgales priekšpilsētas klientu apkalpošanas centrs	23908
Rīgas Vidzemes priekšpilsētas klientu apkalpošanas centrs	31746
Rīgas Ziemeļu klientu apkalpošanas centrs	26422
Jūrmalas klientu apkalpošanas centrs	4630
Liepājas klientu apkalpošanas centrs	8402
Ventspils klientu apkalpošanas centrs	3311
Aizkraukles klientu apkalpošanas centrs	2150
Alūksnes klientu apkalpošanas centrs	1784
Balvu klientu apkalpošanas centrs	1494
Bauskas klientu apkalpošanas centrs	3507
Cēsu klientu apkalpošanas centrs	4852
Daugavpils klientu apkalpošanas centrs	5762
Dobeles klientu apkalpošanas centrs	1956
Gulbenes klientu apkalpošanas centrs	1349
Jelgavas klientu apkalpošanas centrs	6491
Jēkabpils klientu apkalpošanas centrs	2885
Krāslavas klientu apkalpošanas centrs	1099
Kuldīgas klientu apkalpošanas centrs	2649
Limbažu klientu apkalpošanas centrs	2956
Ludzas klientu apkalpošanas centrs	1211
Madonas klientu apkalpošanas centrs	2814
Ogres klientu apkalpošanas centrs	5187
Preiļu klientu apkalpošanas centrs	2354
Rēzeknes klientu apkalpošanas centrs	3639
Rīgas rajona klientu apkalpošanas centrs	18818
Saldus klientu apkalpošanas centrs	2439
Talsu klientu apkalpošanas centrs	2975
Tukuma klientu apkalpošanas centrs	3932
Valkas klientu apkalpošanas centrs	1792
Valmieras klientu apkalpošanas centrs	4626
Lielo nodokļu maksātāju apkalpošanas centrs	1213
Kopā:	215832

* *Nodokļu maksātāji*. Pieejams: <https://www.vid.gov.lv/default.aspx?tabid=11&id=78&hl=1>

(skatīts 08.12.2014.)

Padziļinātās sadarbības programmas dalībnieku reģistrs*

Nr.p.k.	Dalībnieka nosaukums
1	2
1.	SIA "TIKKURILA"
2.	SIA "ARČERS"
3.	SIA "RIMI LATVIJA"
4.	AS "LATVENERGO"
5.	SIA "GETLIŅI EKO"
6.	SIA "AKVEDUKTS"
7.	SIA "BIO-VENTA"
8.	SIA "STATOIL FUEL&RETAIL LATVIA"
9.	SIA "ENERGOREMONTS RĪGA"
10.	SIA "VTU VALMIERA"
11.	AS "CĒSU ALUS"
12.	SIA "PRESES SERVISS"
13.	AS "SIROWA RĪGA"
14.	SIA "RE&RE"
15.	AS "LATVIJAS BALZĀMS"
16.	SIA "RBSSKALS BŪVSABIEDRĪBA"
17.	AS "RĪGAS SILTUMS"
18.	VAS "LATVIJAS DZELZCEĻŠ"
19.	SIA "VOESTALPINE VAE RĪGA"
20.	SIA "CITRUS SOLUTIONS"
21.	SIA "ANTARIS"
22.	SIA "GLAXOSMITHKLINE LATVIA"
23.	SIA "OLYMPIC CASINO LATVIA"
24.	SIA "LATVIJAS MOBILAIS TELEFONS"
25.	AS "LATVIJAS TILTI"
26.	SIA "FAZER LATVIJA"
27.	AS "LAIMA"
28.	SIA "AGA"
29.	AS "DAUGAVPILS SILTUMTĪKLI"
30.	SIA "SCANIA LATVIA "
31.	AS "RAMIRENT BALTIC RĪGAS FILIĀLE"
32.	AS "ENERGOFIRMA JAUDA"
33.	AS "ANTALIS"
34.	SIA "SPAINETA LATVIJA"

1	2
35.	AS "CATA "
36.	SIA "ERNST & YOUNG BALTIC"
37.	SIA "SKONTO BŪVE"
38.	AS "STORA ENSO LATVIJA"
39.	SIA "TIETO LATVIA "
40.	SIA "VALPRO"
41.	SIA "PURATOS LATVIA"
42.	AS "LATVIJAS FINIERIS"
43.	SIA "ROCHE LATVIJA"
44.	AS "AUGSTSPRIEGUMA TĪKLS"
45.	SIA "ROBERT BOSCH"
46.	SIA "DSV TRANSPORT"
47.	AS "RIGA AIRPORT COMMERCIAL DEVELOPMENT"
48.	SIA "PHILIP MORRIS LATVIA"
49.	KS "LATRAPS"
50.	AS "EXIGEN SERVICES LATVIA "
51.	SIA "BALTIKA LATVIJA "
52.	AS "BALTIC INTERNATIONAL BANK"
53.	SIA "TOLMETS"
54.	SIA "CRAMO"

* *Padziļinātās sadarbības programmas dalībnieku reģistrs.* Pieejams:
http://www.fm.gov.lv/lv/sadalas/nodoklu_politika/padzilinata_sadarbibas_programma/dalibnieku_registrs/44673-padzilinas-sadarbibas-programmas-dalibnieku-registrs (skatīts 10.12.2014.)

Nodokļu ieņēmumu riski un nodokļu maksātāju segmenti*

Ieņēmumu riski	Lielie nodokļu maksātāji	Vidējie nodokļu maksātāji	Mazie nodokļu maksātāji	Fiziskās personas
Agresīvās nodokļu plānošanas (nodokļu optimizēšanas risks)	+			
Transferta cenu risks	+			
Pārstāvniecību neregistrēšanas risks	+			
Deklarēšanas pareizības risks	+	+	+	+
Izvairīšanās no UIN un PVN nomaksas un PVN izkrāpšanas risks		+		
Neatbilstošas preču deklarēšanas risks		+		
Organizētās noziedzības grupējumu darbības risks		+		
Saimnieciskās darbības ārpus nodokļu sistēmas risks		+		
Nodokļu parādu administrēšanas risks		+		
Nelikumīgas izcelsmes preču tirdzniecības risks		+	+	
Izvairīšanās no nodokļu nomaksas risks			+	
Nodokļu parādu pieauguma risks			+	
Nepilnīgas ieņēmumu un izdevumu uzskaites risks			+	
Fizisko personu ar augstu ienākumu līmeni risks				+
Neregistrētas saimnieciskās darbības risks				+
Fiziskās personas, kurām izdevumi pārsniedz deklarētos ienākumus, risks				+
Akcīzes preču legālas ieviešanas no trešajām valstīm un izmantošanas komerciāliem mērķiem risks				+

* **Jezdakova, N.** VID īstenotie pasākumi ēnu ekonomikas apkarošanā. 11.05.2011. 17. slaidis.

Pieejams: <http://www.fm.gov.lv/prevfiles/faili/struktura/CDDE24061176001305123482333871.pdf>
(skatīts 10.12.2014.)

Lielākie nodokļu maksātāji 1997. – 2013. gadā*

Gads	Lielākie nodokļu maksātāji
1	2
1997	Latvijas balzams, VAS
	Latvijas gāze, VAS
	Latvenergo, privatizējamā VAS
	Kurzemes degviela, AS
	Ventspils nafta, privatizējamā VAS
1998	Aldaris, AS
	Avers centrs, SIA
	Avin, SIA
	Balta, AS
	Baltic shugar company, SIA
	Baltimar VT, SIA
	Daugavpils pievadķēžu rūpnīca, AS
	Diena, AS
	Dinaz, k/u SIA
	Electrolux Latvia, SIA
	Greis, SIA
	Gulbenes degviela, SIA
	Hanza līzings, SIA
	Latrostrans, SIA
	Lattelekom, k/u SIA
	Lauma, SIA
	Lat-Petroil, SIA
	Latvenergo, PVAS
	Latvijas Balzams, AS
	Latvijas gāze, AS
	Latvijas Mobilais telefons, k/u SIA
	Latvijas Pasts, VAS
	Latvija Statoil, SIA
	Latvijas Unibanka, AS
	Lukoil-Baltija R, k/u SIA
	Mobil plus ADV, SIA
	Mono-M, k/u SIA
	Neste Latvija, SIA
	Nigep, SIA
	Procter & Gamble Marketing Latvia, SIA
	Rietumu banka, AS

1	2
1998	Rīgas kuģu būvētava, AS
	Rīgas siltums, AS
	Rīgas tirdzniecības osta, VAS
	Rīgas ūdens, p/u
	Shell Latvia, SIA
	Tramvaju un trolejbusu pārvalde, p/u
	Unifleks, SIA
	Ventspils nafta, AS
	Ziemeļu nafta, SIA
	Latvijas Krājbanka, AS
1999	Latvenergo, PV a/s (elektroenerģijas piegāde)
	Latvija Statoil, SIA (naftas produkti)
	Latvijas balzams, AS (dzērienu ražošana)
	Lattelekom K/u SIA (komunikācijas)
	Latvijas dzelzceļš, VAS (transporta pakalpojumi)
	Neste Latvija, SIA (naftas produkti)
	Latvijas gāze, AS (gāzes piegāde)
	Lido nafta, SIA (naftas produkti)
	Kurzemes degviela, AS (naftas produkti)
	Greis, SIA (vairumtirdzniecība)
2000	Latvijas balzams, AS
	Kurzemes degviela, AS
	Latvijas Mobilais telefons, KU SIA
	Latvijas gāze, AS
	Latvija Statoil, SIA
	Lattelekom, SIA
	Latvenergo, VAS
	Greis, SIA
	Tabakas fabrika "House of Prince", SIA
	Lukoil-Baltija R, SIA
2001	Kurzemes degviela, AS
	Latvenergo, VAS
	Latvijas balzams, AS
	Lattelekom, KU SIA
	Latvijas mobilais telefons, SIA
	Latvijas Gāze, AS
	Latvija Statoil, SIA
	Latvijas dzelzceļš, VAS
	Lido Nafta, SIA
	Greis, SIA

1	2
2002	Lattelekom, SIA
	Kurzemes degviela, AS
	Latvijas balzams, AS
	Latvenergo, AS
	Latvijas mobilais telefons, SIA
	Latvija Statoil, SIA
	Latvijas dzelzceļš, AS
	Latvijas gāze, AS
	Vexoil, SIA
	Scandinavian Tobacco, SIA
2003	Kurzemes degviela, AS
	Latvija Statoil, SIA
	Lattelekom, SIA
2004	Lattelekom, SIA
	Latvija Statoil, SIA
	Latvijas dzelzceļš, AS
	Latvenergo, VAS
	Latvijas mobilais telefons, SIA
	Latvijas balzams, AS
	Latvijas gāze, AS
	"Mažeikū nafta" tirdzniecības nams, SIA
	Lukoil – Baltija R, SIA
	Kurzemes degviela, AS
2005	Latvija Statoil, SIA
	"Mažeikū nafta" tirdzniecības nams, SIA
	Lattelekom, SIA
	Lukoil – Baltija R, SIA
	Latvijas mobilais telefons, SIA
2006	Latvija Statoil, SIA
	"Mažeikū nafta" tirdzniecības nams, SIA
	Latvijas Balzams, AS
	Latvijas dzelzceļš, AS
	Latvenergo, VAS
	Latvijas mobilais telefons, SIA
	Latvijas gāze, AS
	Lukoil – Baltija R, SIA
	Phillip Morris Latvia, SIA
	Lattelecom, SIA
2007	Latvija Statoil, SIA
	"Mažeikū nafta" tirdzniecības nams, SIA

1	2
2007	Latvijas Balzams, AS
	Latvijas dzelzceļš, VAS
	Lukoil – Baltija R, SIA
	Neste Latvija, SIA
	Latvijas gāze, AS
	Latvijas mobilais telefons, SIA
	Phillip Morris Latvia, SIA
	Latvenergo, VAS
2008	Latvija Statoil, SIA
	Mažeiķu nafta tirdzniecības nams, SIA
	Philip Moriss Latvia, SIA
	Latvijas Gāze, AS
	Latvijas Dzelzceļš, VAS
	Neste Latvija, SIA
	Lukoil Baltija R, SIA
	Latvijas Valsts Meži, AS
	British American Tobacco Latvia, SIA
	Latvijas Balzams, AS
	2009
Latvijas gāze, AS	
Mažeiķu nafta tirdzniecības nams, SIA	
Neste Latvija, SIA	
Phillip Morris Latvia, SIA	
Maxima Latvija, SIA	
Latvijas Dzelzceļš, VAS	
British American Tobacco Latvia, SIA	
Latvijas Valsts Meži, AS	
Latvijas Balzams, AS	
2010	Latvija Statoil, SIA
	Neste Latvija, SIA
	Latvijas Gāze, AS
	Latvenergo, AS
	„Mažeiķu Nafta” Tirdzniecības nams, SIA
	Philip Morris Latvia, SIA
	MAXIMA Latvija, SIA
	LUKoil Baltija R, SIA
	Latvijas dzelzceļš, VAS
	Latvijas balzams, AS
	2011
ORLEN LATVIJA, SIA	
LATVENERGO, AS	

1	2
2011	LATVIJAS GĀZE, AS
	NESTE LATVIJA, SIA
	LATVIJAS VALSTS MEŽI, AS
	PHILIP MORRIS LATVIA, SIA
	LUKOIL BALTIJA R, SIA
	LATVIJAS DZELZCEĻŠ, VAS
	LATVIJAS BALZAMS, AS
2012	ORLEN LATVIJA, SIA
	STATOIL FUEL & RETAIL LATVIA, SIA
	LATVIJAS GĀZE, AS
	NESTE LATVIJA, SIA
	LATVENERGO, AS
	PHILIP MORRIS LATVIA, SIA
	LATVIJAS VALSTS MEŽI, AS
	LATVIJAS DZELZCEĻŠ, VAS
	LUKOIL BALTIJA R, SIA
	BALTIC SALES NETWORK, SIA
2013	ORLEN LATVIJA, SIA
	LATVIJAS GĀZE, AS
	STATOIL FUEL & RETAIL LATVIA, SIA
	NESTE LATVIJA, SIA
	LATVIJAS DZELZCEĻŠ, VAS
	LATVENERGO, AS
	PHILIP MORRIS LATVIA, SIA
	BALTIC SALES NETWORK, SIA
	LUKOIL BALTIJA R, SIA
	LATVIJAS BALZAMS, AS

*Autores veidota, izmantojot plašsaziņas līdzekļos pieejamos datus.

Nodokļu ieņēmumu sadalījums pa budžetiem procentos no kopējiem ieņēmumiem

2014. gadā*

Nodokļu veidi	Valsts pamatbudžets	Valsts speciālais budžets	Pašvaldību budžeti
UIN	100%		
IIN	20%		80%
NĪN			100%
VSAOI		100% ¹	
PVN ²	100%		
Akcīzes nodoklis	100%		
Vieglo automobiļu un motociklu nodoklis	100%		
Izložu un azartspēļu nodoklis no azartspēlēm	75%		25%
Izložu un azartspēļu nodoklis no valsts mēroga izlozēm	100%		
Izložu un azartspēļu nodoklis no vietējā mēroga izlozēm			100%
Muitas nodoklis ³	100%		
DRN par dabas resursu ieguvī vai vides piesārņošanu	40%		60%
DRN par radioaktīvo vielu izmantošanu			100%
DRN par bīstamo atkritumu sadedzināšanu un zemes dziļļu derīgo īpašību izmantošanu, iesūknējot ģeoloģiskajās struktūrās dabasgāzi			100%
DRN par videi kaitīgām precēm, preču iepakojumu, vienreiz lietojamiem galda traukiem un piederumiem, transportlīdzekļiem, iekārtas emitēto siltumnīcefekta gāzu apjomu, kas nav ietverts nodoto siltumnīcefekta gāzu emisijas kvotu daudzumā, par dabas resursu ieguvī un lietošanu virs limitos noteiktā apjoma un virslimita piesārņojumu	100%		
Transportlīdzekļu ekspluatācijas nodoklis	100%		
Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis	100%		
Elektroenerģijas nodoklis	100%		

* Nodokļu ieņēmumu sadalījums pa budžetiem procentos no kopējiem ieņēmumiem

2014.gadā. Pieejams:

http://www.fm.gov.lv/lv/sadalas/valsts_budzets/nodoklu_ienemumu_sadalijums_pa_budzetiem/ (skatīts 13.12.2014.)

¹ Daļa ieņēmumu tiek ieskaitīta fondēto pensiju sistēmā

² Katru gadu tiek noteikta konkrēta summa, kuru no PVN ieņēmumiem ieskaita ES budžetā

³ No muitas nodokļa kopējiem ieņēmumiem 75% tiek ieskaitīti Eiropas Savienības budžetā

Konsolidētā kopbudžeta nodokļu ieņēmumi un to sadalījums pa budžetiem un nodokļu veidiem**2011. - 2013. gadā***

Rādītāji	2011		2012		2013	
	latos	%	latos	%	latos	%
Nodokļu ieņēmumi kopā	3878563675	100	4288981090	100	4516438548	100
Pašvaldību pamatbudžeti kopā, to skaitā:	764006078		820032445		876941508	
IIN	649446200	16,74	697209829	16,26	749920147	16,60
NĪN	110182614	2,84	117371623	2,74	121378544	2,69
Azartspēļu nodoklis	3841667	0,10	4644659	0,11	4788411	0,11
DRN	535597	0,01	806334	0,02	854406	0,02
Pašvaldību speciālie budžeti, t.i. DRN	4180466	0,11	5315364	0,12	5926911	0,13
Valsts speciālais budžets, t.i. VSAOI	1229604230	31,70	1324020918	30,87	1392141905	30,82
Valsts pamatbudžets (konsolidētais budžets) kopā, to skaitā:	1880772901		2139612363		2241428223	
IIN	142758430	3,68	174439619	4,07	186906721	4,14
Ieņēmumi no juridisko personu ienākuma nodokļa	196432812	5,06	243869017	5,69	254759801	5,64
UIN	196430566	5,06	243867086	5,69	254757714	5,64
PVN	958653654	24,72	1116598724	26,03	1171436899	25,94
Akcīzes nodoklis	481524498	12,42	494661550	11,53	513710055	11,37
Azartspēļu nodoklis	11525151	0,30	13965451	0,33	14367968	0,32
Izložu nodoklis	714765	0,02	1021189	0,02	1355909	0,03
Vieglo automobiļu un motociklu nodoklis	5451120	0,14	6260055	0,15	6973641	0,15
Elektroenerģijas nodoklis	869824	0,02	914741	0,02	718229	0,02
Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodoklis	44174521	1,14	47566219	1,11	50569874	1,12
Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis	12136445	0,31	11748087	0,27	14615706	0,32
DRN	5641489	0,15	6141482	0,14	6639695	0,15
Muitas nodoklis	20868159	0,54	22430018	0,52	19375087	0,43
Citiem budžetiem sadalāmie nodokļi	22033	0,00				

* Autores veidota, izmantojot 2011., 2012., un 2013. pārskatus par valsts konsolidēto kopbudžetu izpildi, pašvaldību pamatbudžetu izpildi, pašvaldību speciālo budžetu izpildi, valsts speciālā budžeta ieņēmumiem, valsts konsolidētā budžeta izpildi. Pieejami: <http://www.kase.gov.lv> (skatīts 13.12.2014.)

7. pielikums

3.2.tabula

**Degvielas, cietā, šķidrā un gāzveida kurināmā un līdzīgu produktu vairumtirdzniecības nozares (NACE 2 kods 46.71) uzņēmumu
un ORLEN Latvija, SIA rādītāji latos 2011. - 2013. gadā***

Rādītājs	Nozare			ORLEN Latvija, SIA		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Neto apgrozījums	221 491	227 962	196 404	369 605 928	488 474 844	541 134 247
Peļņa pirms nodokļiem	0	0	85	2 219 767	2 936 115	3 246 769
Peļņa pēc nodokļiem	0	0	85	1 884 811	2 483 570	2 767 414
Peļņa pirms nodokļiem un procentu maksājumiem	0	0	215	3 520 627	2 961 039	3 291 131
Pašu kapitāls	9 167	8 226	7 747	2 084 811	2 683 570	2 967 414
Aktīvi	196 609	179 933	200 468	29 962 814	52 920 077	69 113 150
Vispārējais apgrozāmo līdzekļu koeficients	1,07	1,06	1,11	1,07	1,05	1,04
Maksātspēja	0,11	0,08	0,12	0,07	0,05	0,04
Kapitāla atdeve, %	-0,09	-1,39	-0,17	90,41	92,55	93,26
Aktīvu atdeve, %	0,00	0,00	0,25	6,29	4,69	4,00
Ilgtermiņa ieguldījumu atdeve, %	1,66	0,90	5,18	3304,77	1553,71	1739,37
Kreditoru aprīte dienās	127	105	110	0,42	37,86	45,36
Vidējais iekasēšanas periods (dienas)	33	32	34	16,19	12,77	15,22
Precīzais (stingrais) apgrozāmo līdzekļu koeficients	0,68	0,77	0,76	0,69	0,38	0,40
Krājumu apgrozījums	9	10	9	34	14	12
Parāds pret pašu kapitālu	0,68	0,77	1,03	13	19	22
Darbinieku skaits	3	3	3	8	8	8
Uzņēmumu skaits nozarē	194	194	200			

* *Lursoft*. Pieejams: <https://www.lursoft.lv>

8. pielikums

3.4.tabula

Gāzveida kurināmā sadales pa cauruļvadiem nozares (35.22) uzņēmumu un LATVIJAS GĀZE, AS rādītāji 2011. - 2013. gadā*

Rādītājs	Nozare			LATVIJAS GĀZE, AS		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Neto apgrozījums	7251	15572	23978	353 338 171	427 412 773	403 383 501
Peļņa pirms nodokļiem	-47,79	12,65	368,27	31 431 923	27 243 369	27 237 634
Peļņa pēc nodokļiem	-47,79	-35,84	0,00	27 175 200	22 941 560	22 595 513
Peļņa pirms nodokļiem un procentu maksājumiem	-64,66	-28,81	0,00	32 583 595	27 260 299	22 943 657
Pašu kapitāls	1769,66	1856,81	1442,15	345 536 764	426 794 618	427 810 140
Aktīvi	4135,30	6117,91	7172,11	463 776 492	582 793 404	610 192 904
Vispārējais apgrozāmo līdzekļu koeficients	2,17	1,25	1,48	2,15	2,32	1,49
Maksātspēja	0,21	0,11	0,28	0,75	0,73	0,70
Kapitāla atdeve, %	-4,17	-1,82	-0,91	7,86	5,38	5,28
Aktīvu atdeve, %	-0,90	-0,09	0,00	5,86	3,94	3,70
Ilgtermiņa ieguldījumu atdeve, %	0,18	5,64	7,88	8,52	5,64	5,65
Kreditoru aprīte dienās	347	187	159	42	56	91
Vidējais iekasēšanas periods (dienas)	65	82	53	28	47	24
Precīzais (stingrais) apgrozāmo līdzekļu koeficients	1,94	1,11	1,28	1,01	0,88	0,69
Krājumu apgrozījums	6,33	7,41	11,75	4,07	3,03	3,89
Parāds pret pašu kapitālu	0,02	0,00	0,06	0,34	0,37	0,43
Darbinieku skaits	1	2	2	1 270	1 275	1 267
Uzņēmumu skaits nozarē	20	26	30			

* *Lursoft*. Pieejams: <https://www.lursoft.lv>

Degvielas mazumtirdzniecība degvielas uzpildes stacijās nozares (47.30) Degvielas, cietā, šķidrā un gāzveida kurināmā un līdzīgu produktu vairumtirdzniecības nozares (46.71), Mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos, kuros galvenokārt pārdod pārtikas preces, dzērienus vai tabaku, nozares (47.11) uzņēmumu un STATOIL FUEL & RETAIL LATVIA, SIA rādītāji latos

2011. - 2013. gadā*

Rādītājs	Nozare 47.30			Nozare 47.11			STATOIL FUEL & RETAIL LATVIA, SIA		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013 I ceturksnis
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Neto apgrozījums	551885	584999	395414	54553	53273	46905	279 775 385	312 043 219	90 277 323
Peļņa pirms nodokļiem	0,00	26,00	1113,94	-151,10	-56,93	0,00	3 793 400	3 171 109	571 133
Peļņa pēc nodokļiem	0,00	26,00	796,28	-203,11	-89,26	-4,22	3 010 491	2 401 772	408 623
Peļņa pirms nodokļiem un % maksājumiem	1503,30	3180,89	2300,28	-172,19	-49,90	0,00	4 823 112	3 755 175	750 184
Pašu kapitāls	20614	26247	11913	-1454	-1401	-1031	40 460 273	28 270 668	28 270 668
Aktīvi	173834	187493	145196	13993	11909	10648	76 953 217	66 594 506	62 096 604
Vispārējais apgrozāmo līdzekļu koeficients	1,05	1,05	1,11	0,87	0,83	0,86	1,56	1,05	1,11
Maksātspēja	0,19	0,21	0,15	-0,14	-0,18	-0,13	0,53	0,42	0,46
Kapitāla atdeve, %	-0,64	-0,81	-0,26	-12,47	-8,20	-4,85	7,44	8,50	1,45
Aktīvu atdeve, %	0,00	0,35	0,66	-2,72	-1,71	-0,14	3,91	3,61	0,66
Ilgtermiņa ieguldījumu atdeve, %	1,24	3,00	4,09	-9,23	-3,68	0,00	7,50	6,09	1,05
Kreditoru aprīte dienās	78,71	80,16	77,48	121,43	118,06	118,82	15,48	12,26	32,98
Vidējais iekasēšanas periods (dienas)	23,25	23,25	19,09	4,86	4,19	3,39	15,95	16,58	55,47

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Precīzais (stingrais) apgrozāmo līdzekļu koeficients	0,64	0,66	0,83	0,17	0,19	0,20	0,94	0,66	0,75
Krājumu apgrozījums	20,54	22,77	20,99	8,92	8,85	8,39	17,23	28,39	10,75
Parāds pret pašu kapitālu	0,83	0,61	0,69	-1,03	-1,02	-1,00	0,90	1,37	1,20
Darbinieku skaits	10	10	9	4	4	4	804	870	816
Uzņēmumu skaits nozarē	157	152	158	2012	2060	2063			

* *Lursoft*. Pieejams: <https://www.lursoft.lv>

Degvielas mazumtirdzniecība degvielas uzpildes stacijās nozares (47.30) uzņēmumu un NESTE LATVIJA, SIA rādītāji latos

2011. - 2013. gadā*

Rādītājs	Nozare			NESTE LATVIJA, SIA		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Neto apgrozījums	551885	584999	395414	182 751 999	209 653 253	229 878 589
Peļņa pirms nodokļiem	0,00	26,00	111,94	2 697 528	4 683 819	4 879 751
Peļņa pēc nodokļiem	0,00	26,00	796,28	2 218 614	3 889 974	4 131 366
Peļņa pirms nodokļiem un procentu maksājumiem	1503,30	3180,89	2300,28	2 988 886	4 825 234	4 946 015
Pašu kapitāls	20613,94	26246,92	11913,23	11 865 252	15 755 226	19 886 592
Aktīvi	173833,65	187493,35	145195,79	31 329 461	38 207 059	36 582 967
Vispārējais apgrozāmo līdzekļu koeficients	1,05	1,05	1,11	1,05	1,22	1,27
Maksātspēja	0,19	0,21	0,15	0,38	0,41	0,54
Kapitāla atdeve, %	-0,64	-0,81	-0,26	18,70	24,69	20,77
Aktīvu atdeve, %	0,00	0,35	0,66	7,08	10,18	11,29
Ilgtermiņa ieguldījumu atdeve, %	1,24	3,00	4,09	14,88	25,17	25,10
Kreditoru aprīte dienās	79	80	78	1	1	1
Vidējais iekasēšanas periods (dienas)	23	23	19	13	14	11
Precīzais (stingrais) apgrozāmo līdzekļu koeficients	0,64	0,66	0,83	0,67	0,85	0,73
Krājumu apgrozījums	20,54	22,77	20,99	29,20	28,40	25,49
Parāds pret pašu kapitālu	0,83	0,61	0,69	1,63	1,42	0,83
Darbinieku skaits	10	10	9	60	54	50
Uzņēmumu skaits nozarē	157	152	158			

* Lursoft. Pieejams: <https://www.lursoft.lv>

**Dzelzceļu un metro būvniecības nozares (42.12), Sauszemes transporta palīgdarbību nozares (52.21) uzņēmumu
un Latvijas dzelzceļš, VAS rādītāji latos 2011. - 2013. gadā***

Rādītājs	Nozare 42.12			Nozare 52.21			Latvijas dzelzceļš, VAS		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Neto apgrozījums	311800	182621	351010	9863	10109	13233	147 560 893	162 045 005	153 206 374
Peļņa pirms nodokļiem	191,87	2724,07	2885,01	0,00	0,00	0,00	6 783 699	18 873 772	56 576 241
Peļņa pēc nodokļiem	191,87	2152,69	2246,16	0,00	0,00	0,00	6 160 424	17 000 833	56 097 674
Peļņa pirms nodokļiem un procentu maksājumiem	624,09	1962,23	2885,01	0,00	0,00	0,00	8 993 595	20 254 805	57 958 228
Pašu kapitāls	7397,01	10501,30	17270,00	683,13	558,03	981,82	122 784 468	138 121 987	180 424 107
Aktīvi	178609,20	200897,93	234323,99	9974,19	9000,11	10010,04	387 705 136	483 338 408	423 887 318
Vispārējais apgrozāmo līdzekļu koeficients	1,01	1,16	1,02	1,03	1,00	1,00	1,15	1,25	1,01
Maksātspēja	0,07	0,21	0,24	0,18	0,17	0,19	0,32	0,29	0,43
Kapitāla atdeve, %	1,12	13,84	17,78	-1,02	-0,78	-2,15	5,02	12,31	31,09
Aktīvu atdeve, %	0,65	2,40	3,56	0,00	0,00	0,00	1,59	3,52	13,23
Ilgtermiņa ieguldījumu atdeve, %	1,85	7,54	14,27	0,00	0,00	0,00	1,85	4,76	12,89

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Kreditoru aprite dienās	190	202	342	196	183	182	17	22	16
Vidējais iekasēšanas periods (dienas)	81	77	153	39	37	33	6	8	9
Precīzais (stingrais) apgrozāmo līdzekļu koeficients	0,91	0,79	0,92	0,97	0,91	0,88	1,04	0,97	0,77
Krājumu apgrozījums	21,05	23,05	14,90	25,14	23,86	25,89	25,25	10,38	13,57
Parāds pret pašu kapitālu	1,14	1,10	0,81	0,01	0,00	0,02	1,95	2,06	1,48
Darbinieku skaits	8	9	6	2	2	2	7 221	6 873	7 157
Uzņēmumu skaits nozarē	28	31	34	799	825	859			

* *Lursoft*. Pieejams: <https://www.lursoft.lv>

12. pielikums

3.12.tabula

Elektroenerģijas ražošanas nozares (35.11), Elektroenerģijas tirdzniecības nozares (35.14) uzņēmumu un Latvenergo, AS rādītāji latos

2011. - 2013. gadā*

Rādītājs	Nozare 35.11			Nozare 35.14			Latvenergo, AS		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Neto apgrozījums	0,00	0,00	460	5000	4508	12501	700 913 823	655 414 780	663 772 644
Peļņa pirms nodokļiem	-85,04	-40,06	-32,33	-146,183	-30,2206	-4,91963	658 880 886	38 754 544	22 137 890
Peļņa pēc nodokļiem	-82,23	-40,06	-32,33	-146,886	-40,0598	-11,9477	658 499 229	31 718 182	18 433 092
Peļņa pirms nodokļiem un procentu maksājumiem	-85,04	-35,14	-30,92	-146,183	-9,13645	0	672 766 137	50 171 577	35 040 427
Pašu kapitāls	1842,75	1797,07	1830,10	1364,845	1773,174	1948,173	1 397 100 846	1 439 102 952	1 435 430 102
Aktīvi	34544,22	31657,10	36784,76	47634,65	42651,07	44046,13	2 143 457 376	2 261 394 139	2 270 877 125
Vispārējais apgrozāmo līdzekļu koeficients	1,50	1,24	1,09	1,53	1,09	1,27	1,53	1,65	2,10
Maksātspēja	0,28	0,33	0,26	0,30	0,26	0,21	0,65	0,64	0,63
Kapitāla atdeve, %	-5,99	-2,55	-1,91	-11,15	-4,88	-1,53	47,13	2,20	1,28
Aktīvu atdeve, %	-1,45	-1,05	-0,63	-4,63	-0,36	-0,03	30,72	1,40	0,81
Ilgtermiņa ieguldījumu atdeve, %	-0,21	-0,21	-0,03	-2,75	1,66	0,07	35,78	1,66	0,98

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Vidējais iekasēšanas periods (dienas)	99,45	82,24	90,60	79,79	76,33	57,59	31,71	33,86	24,01
Precīzais (stingrais) apgrozāmo līdzekļu koeficients	1,25	1,02	0,97	1,11	1,03	1,11	1,50	1,63	2,08
Parāds pret pašu kapitālu	0,09	0,00	0,05	0,18	0,06	0,20	0,53	0,57	0,58
Darbinieku skaits	1	1	1	1	1	1	1323	1 348	1 426
Uzņēmumu skaits nozarē	491	585	589	62	81	86			

* *Lursoft*. Pieejams: <https://www.lursoft.lv>

Tabakas izstrādājumu vairumtirdzniecības nozares (46.35) uzņēmumu un PHILIP MORRIS LATVIA, SIA rādītāji latos

2011. - 2013. gadā*

Rādītājs	Nozare			PHILIP MORRIS LATVIA, SIA		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Neto apgrozījums	167584	124496	198846	68 390 325	67 048 954	66 207 967
Peļņa pirms nodokļiem	418,00	5041,00	-41,00	416 829	356 859	407 606
Peļņa pēc nodokļiem	83,00	4031,00	-41,00	338 278	281 699	327 483
Peļņa pirms nodokļiem un procentu maksājumiem	418,00	4956,00	-213,00	606 548	504 229	436 005
Pašu kapitāls	2645	2645	2846	480 284	423 705	469 483
Aktīvi	190972	108454	91330	14 796 544	16 067 254	14 678 062
Vispārējais apgrozāmo līdzekļu koeficients	1,16	2,59	1,18	1,01	1,01	1,01
Maksātspēja	0,03	0,17	0,06	0,03	0,03	0,03
Kapitāla atdeve, %	0,00	-2,39	-4,73	70,43	66,48	69,75
Aktīvu atdeve, %	0,78	0,11	-0,05	2,29	1,75	2,23
Ilgtermiņa ieguldījumu atdeve, %	8,21	6,77	21,70	90,38	83,45	113,71
Kreditoru aprīte dienās	224	239	248	2,79	2,80	4,08
Vidējais iekasēšanas periods (dienas)	39,70	64,63	61,35	16,35	16,87	10,91
Precīzais (stingrais) apgrozāmo līdzekļu koeficients	0,82	1,33	0,80	0,49	0,44	0,42
Krājumu apgrozījums	6,30	4,77	3,73	8,75	7,03	7,21
Parāds pret pašu kapitālu	0,19	0,23	0,00	29,81	36,92	30,26
Darbinieku skaits	5	2	2	26	27	27
Uzņēmumu skaits nozarē	22	26	28			

* Lursoft. Pieejams: <https://www.lursoft.lv>

14.pielikums

3.16.tabula

Tabakas izstrādājumu vairumtirdzniecības nozares (46.35) uzņēmumu un Baltic Sales Network, SIA rādītāji latos 2011. - 2013. gadā*

Rādītājs	Nozare			Baltic Sales Network, SIA		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Neto apgrozījums	167584	124496	198846	36 013 853	44 586 562	50 347 199
Peļņa pirms nodokļiem	418,00	5041,00	-41,00	-344 664	618 398	533 896
Peļņa pēc nodokļiem	83,00	4031,00	-41,00	-344 664	1 459 401	533 896
Peļņa pirms nodokļiem un procentu maksājumiem	418,00	4956,00	-213,00	-236 606	618 398	535 245
Pašu kapitāls	2645	2645	2846	12 745	1 472 146	1 387 644
Aktīvi	190972	108454	91330	3 978 964	6 619 817	9 929 405
Vispārējais apgrozāmo līdzekļu koeficients	1,16	2,59	1,18	1,00	1,12	1,06
Maksātspēja	0,03	0,17	0,06	0,00	0,22	0,14
Kapitāla atdeve, %	0,00	-2,39	-4,73	-2704,31	99,13	38,47
Aktīvu atdeve, %	0,78	0,11	-0,05	8,66	22,05	5,38
Ilgtermiņa ieguldījumu atdeve, %	8,21	6,77	21,70	-6580,07	169,26	62,12
Kreditoru aprīte dienās	224	239	248	4,54	7,83	8,65
Vidējais iekasēšanas periods (dienas)	39,70	64,63	61,35	1,00	0	0,65
Precīzais (stingrais) apgrozāmo līdzekļu koeficients	0,82	1,33	0,80	0,87	1,01	0,66
Krājumu apgrozījums	6,30	4,77	3,73	62,20	77,06	13,91
Parāds pret pašu kapitālu	0,19	0,23	0,00	311,18	3,50	6,15
Darbinieku skaits	5	2	2	6	2	2
Uzņēmumu skaits nozarē	22	26	28			

* *Lursoft*. Pieejams: <https://www.lursoft.lv>

Degvielas mazumtirdzniecība degvielas uzpildes stacijās nozares (47.30) Degvielas, cietā, šķidrā un gāzveida kurināmā un līdzīgu produktu vairumtirdzniecības nozares (46.71) uzņēmumu un LUKoil Baltija R, SIA rādītāji latos 2011. - 2013. gadā*

Rādītājs	Nozare 47.30			Nozare 46.71			LUKoil Baltija R, SIA		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Neto apgrozījums	551885	584999	395414	221 491	227 962	196 404	230 367 749	230 612 995	228 779 624
Peļņa pirms nodokļiem	0,00	26,00	1113,94	0	0	85	1 737 808	3 389 138	2 925 515
Peļņa pēc nodokļiem	0,00	26,00	796,28	0	0	85	1 380 526	2 809 438	2 474 394
Peļņa pirms nodokļiem un procentu maksājumiem	1503	3181	2300	0	0	215	3 711 368	4 018 591	3 359 138
Pašu kapitāls	20614	26247	11913	9 167	8 226	7 747	5 935 710	6 215 053	6 018 792
Aktīvi	173834	187493	145196	196 609	179 933	200 468	26 650 622	29 269 070	31 587 654
Vispārējais apgrozāmo līdzekļu koeficients	1,05	1,05	1,11	1,07	1,06	1,11	1,11	1,61	0,95
Maksājspēja	0,19	0,21	0,15	0,11	0,08	0,12	0,22	0,21	0,19
Kapitāla atdeve, %	-0,64	-0,81	-0,26	-0,09	-1,39	-0,17	23,26	45,20	41,11
Aktīvu atdeve, %	0,00	0,35	0,66	0,00	0,00	0,25	5,18	9,60	7,83
Ilgtermiņa ieguldījumu atdeve, %	1,24	3,00	4,09	1,66	0,90	5,18	12,53	27,60	24,26
Kreditoru aprīte dienās	78,71	80,16	77,48	127	105	110	7,84	14,23	16,23
Vidējais iekasēšanas periods (dienas)	23,25	23,25	19,09	33	32	34	8,90	10,82	8,18
Precīzais (stingrais) apgrozāmo līdzekļu koeficients	0,64	0,66	0,83	0,68	0,77	0,76	0,53	1,10	0,49

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Krājumu apgrozījums	20,54	22,77	20,99	9	10	9	26,59	23,43	21,16
Parāds pret pašu kapitālu	0,83	0,61	0,69	0,68	0,77	1,03	3,48	3,70	4,24
Darbinieku skaits	10	10	9	3	3	3	490	439	402
Uzņēmumu skaits nozarē	157	152	158	194	194	200			

* *Lursoft*. Pieejams: <https://www.lursoft.lv>

Spirtu destilēšanas, rektificēšanas un maisīšanas nozares (11.01) uzņēmumu un Latvijas balzams, AS rādītāji latos 2011. - 2013. gadā*

Rādītājs	Nozare			Latvijas balzams, AS		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Neto apgrozījums	31193,25	17343,80	7676,73	67 736 403	70 022 301	71 055 301
Peļņa pirms nodokļiem	-2426,08	-3455,69	-491,26	4 525 629	5 114 214	5 194 757
Peļņa pēc nodokļiem	-2426,08	-3455,69	-910,13	3 651 862	4 193 003	4 378 096
Peļņa pirms nodokļiem un procentu maksājumiem	-2620,76	-4722,14	-5578,86	5 826 509	5 858 071	5 727 589
Pašu kapitāls	-5590,81	-11090,95	-3237,82	46 638 090	50 879 628	56 301 822
Aktīvi	479485,92	159620,84	26104,95	84 335 748	87 429 625	92 272 344
Vispārējais apgrozāmo līdzekļu koeficients	1,10	0,99	0,99	1,66	1,78	1,62
Maksātspēja	-0,20	-0,06	-0,29	0,55	0,58	0,61
Kapitāla atdeve, %	-34,33	-30,54	-36,40	7,83	8,24	7,78
Aktīvu atdeve, %	-2,88	-8,74	-15,25	4,33	4,80	4,74
Ilgtermiņa ieguldījumu atdeve, %	-15,10	-23,71	-11,24	11,40	86,76	127,09
Kreditoru aprīte dienās	646,05	810,66	831,49	25,26	23,35	23,48
Vidējais iekasēšanas periods (dienas)	247,85	62,91	222,54	3,73	3,14	3,36
Precīzais (stingrais) apgrozāmo līdzekļu koeficients	0,56	0,43	0,26	1,16	1,25	1,16
Krājumu apgrozījums	1,17	3,74	6,13	3,71	3,63	4,09
Parāds pret pašu kapitālu	-2,20	-2,01	-1,50	0,81	0,72	0,64
Darbinieku skaits	8	5	2	613	613	597
Uzņēmumu skaits nozarē	18	22	22			

* *Lursoft*. Pieejams: <https://www.lursoft.lv>

Diplomdarbs “LIELĀKO NODOKĻU MAKSĀTĀJU UN TO VEIKTO NODOKĻU MAKSĀJUMU RAKSTUROJUMS UN ANALĪZE LATVIJĀ 2011.-2013. GADĀ” izstrādāts LU Ekonomikas un vadības fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: Ilze Korte

Rekomendēju/nerekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītāja: docente Dr.ekon. Dagnija Daņēviča

Recenzents: profesore Dr.ekon. Inta Brūna

Darbs iesniegts Grāmatvedības un audita katedrā _____

Dekāna pilnvarotā persona: Alla Ščukina

Darbs aizstāvēts diplomdarba gala pārbaudījuma komisijas sēdē

_____ Komisijas sekretāre: lektore, Mg.oec. Maiga Kasale